No 23. Maher Kabirh. See Title.

Mazher Kabīšā

AN

EVIDENCE

ON THE

KUBEESA IN THE RELIGION OF THE ANCIENT PERSIANS;

OR

A COPY OF THE MAHZER OR CERTIFICATE BY THE LEARNED OF ISFAHAN IN PERSIA RESPECTING THE ANCIENT PERSIAN ÆRA;

Being a Testimony on the Intercalation in discussion between the Parsees of India, Consisting of 40,000, the Shahinshahians, in defence thereof on the one hand, and 700, the Chooriguriаns, on the other:

WITH

A TRANSCRIPT OF ITS ATTESTATION BY THE PERSIAN MERCHANTS RESIDING AT BOMBAY SUBJOINED,

TO WHICH IS ADDED

A

GOOZRATTEE TRANSLATION.

The Production of the Evidence is in favour of the Majority, as it refutes the Evidences given by the other Party said to be from the Mahomedan Authorities to prove that the Intercalating Æra was never and not at all related to the Parsee Religion prior to the reign of Yazdijird, but that there was another Æra for that particular purpose without Intercalation. The Evidence also Certifies that the very Æra of the Intercalation was in use in the Parsee Religion prior to the reign of Yazdijird.

Translate by Mobed Dosabhoy Shohrabjee Moonshee, by order of the respectable Shahinshahee Parsees.

BOMBAY:

LITHOGRAPHED AND PUBLISHED BY BEHRAMJEE PESTONJEE MANECKJEE, AT THE JAM-I JAMSHEED PRESS,

1832.

જરથોશતી·દીનમાં·કબીશાની·શાહેદીની·કીતાબ·

અથવા·

કદીમ·પારશી·તારીખની·બાબતમાં·શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·ઈશફેહાંન·શેહેરનાં·નજૂમી·તથા·ઓલમાવોનાં·ફારશીમાં·બનાવેલાં·મેહેજરની·નકલ·

શ્રી·હીનદોશતાંનનાં·પારશીઓમાં·નવેશરથી·કબીશા·વીશે·જગડો·ચાલેઓ છે·તેમાં·ચુરીગર·પારશીઓ·કે·જેહેનાંવોની·બીશાદત·આજ·આશરે·(૮૮) વરશની છે·અને·પોતાની·દીન·આઈનનું·કાંમ·ગુમાંની·રોજ·માહ·ઉપર·ચલાવેચ અને·હવડાં·ગાંનતરીમાં·અમશરથકા·૭૦૦) ને·આશરે છે·ને·કબીશાનો·ઈનકાર·કરેચ·અને·શેહેનશાહી·જરથોશતીઓ·જે·૪૦૦૦૦) ને·આશરે છે ને·કબીશાનો·એકરાર·કરેચ·તેનાંવોની·બાબતમાં·એ·શ્રી·ઈશફહાંન·નો·મેહેજર·એક·શાહેદી·છે — ચુરીગર·લોકોએ·મુશલમાંન·લોકોનાં·ઓલમાવોનાં·કોલ·તથા·કીતાબોને·નાંમે·કેવું·શાબેત·કરવા·શાહેદીઓ·આપી જે·યીજદે·જરદ·શેહેરીઆરની·અગાઉ·પારશી·લોકોમાં·બેઉ·તારીખ·ચાલતી હતી·તેમો·એક·કબીશાની·ને·બીજી·વગર·કબીશાની·અને·કબીશાની·પાદશાહીનાં·કાંમની·મેહેશૂલ·લેવાની·અને·વગર·કબીશાની·દીનની·તેહેને·એ·ઈરાંનનું·મેહેજર·ખોટી·પાડેચ·* અને·વલી·એજ·મેહેજર·શાબેત·કરેચ·કે·જે તારીખમાં·કબીશો·હતો·તેજ·તારીખ·યીઅજદેજરદની·અગાઉ·પારશી·લોકોની·દીનનાં·કાંમમાં·ચાલતી·હતી·*

એ·મેહેજરની·શચાઈ·તથા·શાબેતીનાં·બાબમાં·શ્રી·મુમબઈમાં·રેહેનારા·ઈરાની·શોદાગરોનાં·ફારશીમાં·બનાવેલાં·મેહેજરની·નકલ·એ·શાથે·હેની·પછવાડે·છાપીછે

શેહેનશાહી·જરથુશતી·અકાબેરોનાં·હોકુંમથી·તરજુમાં·નો·કરનાર·મોબેદ·ડોશાભાઈ·શોરાબજી·મુનશી·

છાપી·જાહેરનો·કરનાર·કુમતરીન·બેહેદીન·પેશતનજી·આંગરેકજી·*

શ્રી·મુમબાઈનાં·જાંમે·જમશેદનાં·છાપાખાંનાંમાં·છપાઈછે·
શને·૧૨૦૨ નાં·કેશે·યીઅજદે·જરદી·જલુશી·*

બનાંમે·ઈઅજદ·બખશાઈનદે·
બખશા·એશગર·મેહેરબાંન·

ખબર

એ·મેહેજર·મધેનૂં·જૂજવી·તતવ·તથા·બીજૂં·

એ·કેતાબને·છાપીને·જાહેરનો·કરનાર·હું·કંમતરીન·બેહેદી
ન·પેશતંનજી·માંણેકજી·અપાઈ·મૂંખતેશાર·ખબરથી·શારવે·ફાર
શી·તથા·ગૂંજરાતીનાં·વાંચનારાઓને·અપવે·તેપગરે·શારવેને·અપવે·
તેમધે·ખશૂશંન·કરીને·ફૂલ·જરથોશતી·લોકોને·જાહેર·કરૂંછ·
જે·એ·મેહેજરવાલાઓની·શાહેદીથી·શાફ·જાહેર·થાઈઅજે·જર
થોશતી·દીનમો·કબીશો·તાલૂક·રાખે છે·અને·પારશી·લોકોમો·
કેટલાએક·થોડા·લોકો·ઈઆંને·ચૂંરીગર·લોકો·જેક·આજ·આ
શરે· ૮૮ વરશ·થાઈઆં·પોતાનાં·બાપ·દાદાની·દીનનાં·કદીમ·

રોજ માહા પડતા મેલીને પોતાની દીનમાં ઇક અંનગરના જરોશા
ઉંપરથી ઇક માશ આગલ વધેઆય તેનાંવો કેહેચકે બેઇ તારી
ખ હતી તેમાં ઇક પાદશાહોની જેમાં કબીશો હતો અને બીજી
દીનદાર લોકોની વગર કબીશાની (ઇમ કેહેચ) તે હેવી બેઇ
તરહાંની તારીખની વાતને ઇ મેહેજર વાલાવો ખોટી તથા રદ
બાતેલ કરેચ * અને શાકું ઉંધાડૂં બોલેચકે જે તારીખમાં ક
બીશો કરતા તેજ તારીખ પરહેજગાર અને ઇબાદતનાં કરનાં
રમાં ચાલતી હતી ઈઆને જે તારીખમાં કબીશો હતો તેજતા
રીખ દીનદારીનાં કાંમમાં ચાલૂં હતી * અને વલી ઇ મેહેજરવા
લાવો પોતાનાં ઓલમાંવોનાં કોલ તથા કીતાબો ઉંપરથી શાકું
ઉંધાડૂં બોલેછે જે (૧૨૦) ઇકશોને વીશ વરશે કબીશો કરવો
તે શારવે ઇ લોકોની (ઈઆંને પારશી લોકોની) ઇબાદતમાં
ખલલ નહીં પડવા શારૂં છે કાંહબે કબીશો ઇપરમાંહે નહીં કર

તેનો· હેનાંની· ઈબાદત· દરૂશાન· ધાતે· નંહી· પાશતે· શાબેત· થાઈ
ઉંજે· ઈ· મેહેજરનાં· બનાંવનારાવો· તથા· શાહેદીનાં· કરનારાવો·
શ્રી· ઈરાંનનાં· ઈશફેહાંન· શેહેરનાં· દપોલમાંવો· તથા· દાંગાંવો·
તથા· તાંહાંની· પાદશાહી· શલતનતવાં· હોદાવાલાવો· તથા· પોતા
ની· શરામાં· બુજેરગ· મરતબાનાં· રાખનાંરાવો· તથા· બીજાવોને
બી· જેમ· પાક· જરથોશતી· દીનની· કેતાબોની· શાહેદીથી· શેહેન
શાહી· જરથોશતીઓને· ઈકીન· છેજે· જરથોશતી· દીનમો· કબીશો
જાઈજ છે· ને· તેમાં· કશો· શક· નથી· તેમ· (ઈ· લોકોને બી·) પોતા
નાં· દપોલમાંવોની· બનાંવેલી· કેતાબો· ઉપરથી· ઈકીન છેજે· જર
થોશતી· દીનમાં· બેશક· કબીશો· જાઈજ છે * ઈ· શાહેદીથી· બો
લું· ઈહેવું· જાહેર· થાઈયજે· ચુંગીગર· પારશી· લોકો· મુંશલમાંવો
નાં· દપોલમાંવોની· કેતાબોને· નાંમે· કબીશાને· જરથોશતી·
દીનમાંથી· મુંનકેર· જાઈચે· તેહેનાંવોનું· કેહેવું· રદ· દપને· બાતે

લછે * અગરચે કેટલીએક મુદતથી તે હાલનાં વખત સુધી ક
બીશો કરવાનું કાંમ ઉંઠી ગીઉં છે તોપંણ તે ખરી વાતનો એકરા
ર કરવો અને શરવે કોઈ પુંછનારની નજદીક કબુલ થાપૂં જે
હા એ રાહા રશમ હમારી જરથોશતી દીનમાં જાએજ છે તે કેટ
લીએક મુદત થાઈ હમુંથી બની નથી આવીઉં તો એ વાત કુલ
દાનાંવોની નજદીક પશંદ છે * પંણ એ અથવા હરએક બીજુ
દીનનું કાંમ કંઈ શબબને લીયે કેટલીએક મુદત શુધી અથ
વા હમેશો જાલવી નહી શકાએ ને પડતું રેહે તેથી દુનીઆં
ની શરંમને લીધે એટલે જે દુનીઆંનાં નાદાંન લોકો વગર
શમજવે મીંણુ મારે જે તમારી દીનનું કાંમ કેમ નહી કીધું
તેને લીધે તે દીનનાં કાંમને બીલકુલ મુનકેર જવું જે એ
હમારી દીનનું કાંમજ નથી એ વાત કુલ દાનાં તથા શાશતી
પશંદ લોકોની નજદીક ઘણી બદ છે * અને એવું બોલ

વાનો·મોહોટો·ગુંનોં છે * અપને·હેવી·બાબતમાં·ખરી·વાતનાં·
ઈકરારનાં·કરનાર·લોકોને·મોનું·મારવું·ઈ·નાદાંન·તથા·દીન·દુશ
મંન·લોકોનું·કાંમ છે * *

ઈ·મેહેજર·બંનવાની·મંગાવાનો·શબબ·

ઈ·મેહેજર·શ્રી·ઈરાંનનાં·ઈશફહાંન·શેહેરનાં·રેહેવાશીઓ·પાશે
થી·ફરી·મંગાવવાનું·અશલ·કારણ·ઈ છે જે·પાક·જરથોશતી·દીનમાં
થી·કબીશાને·બાતેલ·ઠેરવવા·શારૂ·ચુંગીગર·પારશી·લોકો·ઈ·મુંશલ
માંન·લોકોનાં·અલોસમાંવોને·તથા·તેનાંવોની·કીતાબોને·નાંમે·બો
રી·શાહેદીઓ·અપાવ્યાઓ·ઈરેગ·બંદી·કીધી·ને·તેજ·કીતાબોની·શેહે
નશાહી·જરથોશતીઓની·તરફ·દારીની·ખરી·શાહેદીઓને·દીબચા
હે·તેમ·અંનગટનું·બોલવામાં·જુબાંન·બોલી·તે·શબબથી·ઈ·ઈશફ
હાંનનાં·અલોસમાંવોનું·મેહેજર·મંગાવીઉં છે * કાં ઈજે·તાંહાંનાં·મુ
શલમાંનોનાં·અલોસમાંવોનાં·કોલ·ઉપર·ઈ·ચુંગીગર·પારશીઓનું·

મુંતુ ઉમીંનછે * અને તેહુબાંવોની શાહેદીને મજબુત શાબદ કરી
બાંદ્યા * અને મુંબાં કાઉંશ બીન કુશતંમ ને મુંરીગર પારશી
ઓ કોઈ કુબરો કુપીઆ આપના કરીને ખમુશાંન ઈ કારંણ શાર ઓ
ઈરાંન મોઝલે આફે કબીશો દીનમાં જાઈજ છેકે નંહી * તેપાતની
પછી અને રતીજ થાવા જોગ શાહેદી બઈઆવે કે તેથી માલુંમ
થાઈ કે કબીશો દીને બેહુમાંજદીઅશનીઓ જાઈજ છેકે નહી *
અને જો જાઈજ હોઈતો શાંમજેજે શ્રી ઈરાંનમાં અને શ્રી હીનદોશ
તાંનમાં રેહેનારા પારશીઓ મધે ઈક માશનો તફાવત છે તેશબ
બ કબીશાનો છે * અને કબીશાને દીનમાં જાઈજ નહી બંને
આ ઉપરથી પોતાનાં બાપદાદાને તથા બાકીનાં હીનદોશતાંનમાં
વશનારા પારશીઓનાં બાપદાદાને ઈક માશ મુંકેલા લેખીને ઈ
ક મહીનો આગલ વધેઆ તે મુક થાઈછે * અને જો જાઈજ
નહી હોઈતો શાંમજેજે ઈક માશ આગલ વધેઆછે તે ખરી

ધારણાં ઉંપરથી થએલા છે * અને પોતાનાં તથા બાકીનાં ફોજ
હોશતાંનનાં રેહેનારનાં વડવા દિક આશરા શુંકેલા હતા * પછે શું
લાં કાઉશ નીન કેશતંમ શ્રી ઈરાંન જઈને ઘણાં વરશ સુધી
તાંહાં રહીને તાંહાંનાં મુશલમાંન આગા હોશેન સુંનજેમ કે જે
તેનાં વકતનો મોહોરો મુાજેબ અને દિશાં કેહેવા દેઓછે તેપાસેથી
દિક મેહેજર તાંહાંનાં ઘણાં દિક ઓલમાંનો તથા બીજાવોની શાહેદી
મુંધાંનું બાંનવાથી લાવેલા * અને તેહને મોહોરી શાનદ કરી રાખી
અને હુંકાંમો જ કહી દિયને તે શાનદ ઉપરથી નાંધવાથીને મોહોટા
સુધી સુંદીગર પારશીઓ મોહોરી હીંમત તથા ઘણી તેઉ શાથે
દિય કરી બોલતા આવે આથ જે હમો લોકો પારશીઓ હેવી મજબું
ત શાનદ મોજુદ છે અને તેમાં શાફ લખેલું છે જે જરથોશતી દી
નમો કબીશો ન દિજ નથી અને હુમાંયો જહીનો રાહી કરી આવે
આવા અને કબીશાને આતેશ શીધોય * અને દિવાંઓ દ મુંશા

સમાંજનાં બનાંવી આપેલાં મેહેજરની ઓહોદાઈ ઉપરથી કબી શાને બાતેલ ગણીને પોતાનો મહીનો શાહી ઠેરવવા શાતું કંઈ કંઈ તકરારથી મંન ગમતું બોલેછે * વાશતે જેજગોનાં આલમાં થોની શાહેદી દ ચુંરીગર પારશીઓને દીન આપે તેહવીછે તે થકી તેજ મંગાવી જરૂર જાંણીને જે શાહેદી ચુંરીગરો પોતે આપેછે તેજ શાહેદીને ઈનકાર કરી નાંહીશકે અને જો તે શાહેદીને નાં કબુંલ કરે તો શરવે કોઈને ખરાનું ખરૂં અને ખોટાંનું ખોટું તરત માલંમ પડી આવે [1]

દ. મેહેજર.

---

[1] જેણ મુંજે મુંબાં ફાઊશ બીન કુશતંમ શ્રી ઈરાંનથી દ. મેહેજર લાવે આ તેવારે દેંણનાં ઝોકરાં મુલાં ફીરોજજી દેંણની શાથે હતા તેવણે દ. મેહેજરનો શને ૧૧૯૭ યજદજરદી શને ૧૮૨૮ ઈશાવી નાં વરશમાં પોતાની બનાંવેલી રેશાલે દ શાતેશહાદ નાંમની કેતાબમાં ગુજરાતી તરજુંમાં મુંધાં છાપી પરગટ કરેઓછે * અને અગરચે તે કેતાબમાં પોતાનાં બાપનાં લાવેલા ઉપર લખેલા મેહેજર વીશેં કેટલુંએક શરેશારી આંમ બોહું લખી દીછે * અને વલી કેટલોએક ખોટો ખોલાશો કરી બતાવેઓછે * અને વલી તે શાથેલેં અશલ મેહેજરની તેમાંની બધી શાહેદીઓ મુંધાં માથાંથી તેણગવેલ ખરો બરાબર નકલ છાપી હોદ તેમાં પંણ કેટલાએક દેખઈતા શબબથી નરાં તાજ દ તેહેવું છે (અને તેહેનો ગુંજરાતી તરજુંમો જે છાપેઓછે તેમાં પંણ

દિ મેહેજર હીરપા શાહેબની મારફતથી થાઈ આવીઉં તા૦ કોણ લાવીઉં તા૦ કેવારે આવીઉં ·

તે બીનાં *

જાંણવું જે આગા શઈએદ મહમદ ઈરામાદિલ ઈબને

આગા શઈઅદ મોહમદ હોશેંન તબા તબાઈ જે ઈરાંની

મૂંશલ

કેટલોઈક તફાવત રાખી ગીઆ છે) તોપંણ ખરૂં છે જે તે મેહેજરનાં
બનાંવનાર શાહેબે ઈક શાતરપંણ દેહેવી નથી અને જે જરથોશતી દી
નમાં કબીશો જાદિજ નથી * અને તેહેની ઈબારતનાં પેટામાંથી કંઈક
રતાં કેવી માંદીનીપંણ નીકલતી નથી બલકે તે ધણીદિતો કબીશો જેખાર
શી લોકો કરતા હતા તેવાતને જાહેર અને રોશંન કીધી છે * અને ચૂંટી
ગર પારશીઓનાં શંભજવે આ પરમાંણે ઈબલા પારશીનાં પાદશાહોજ
રાજકુઆરી કાંમશાનું કબીશો કરતા હતા ઈમ લખી ઈજ નથી દેહેની
વધારેમાનાં દિ ઉપર લખેલી રેશાલઈ દિશાતેશરાહ નાંમની કેતાબનો જ
વાબ જે ફારશીમાં છપાઈને તઈઆર થાઈઓ છે અને ગુંજરાતી તરજુમો
તઈઆર થાઈઆથી બાહર પડનાર છે તે બાહેર પડેથી શરવને માલુંમ
પડશે * પંણ ઈક મોહોટું અજબ ઈછે કે તે રેશાલઈ દિશાતેશરાહ નાંમ
ની કેતાબમધે શ્રી ઈરાંનનાં ઈઅજદ શેહેરનાં દશતુર મોબેદો તથા બેહે
દીનોને નાંમે ઈક મેહેજર છાપી જાહેર કીધું છે કે જે તેઓ લોકોનુંજ બનાંવેલું
ઠરે તો તે બનાંવનાર દશતુર મોબેદો ઉપર મોહોટો શરમ આવે છે અને
કબીશાનાં કાંમથી બેવા કેયું અપવાજુંઠા ઠરે છે * પંણ દિ મેહેજર તેઓ
લોકનું બનાંવેલું હોઈ દેવાત ઈતબારથી દૂર છે તેહેનાં કેટલાઈક શબબ

છે

મુંતાસમાંન શોદાગરો અતરે છે તે લોકોમાં મોહોટી હોરમત ન

બા ઈજતવાલો અને ખુબોરગ હતો તે શાહેબ કેટલાંએક વરશ

શુંધી વેપારનાં કારણશર શ્રી ચીનદેશતાંનમાં રહીને જેવારે

પાછો

છે તેમાં એક તો એજે શેઠ મીનોચેહેરજી ખોરશેદજીનાં બંગાલે આથી તેવે ના ઉપર મોકલીઉં એમ મુંબાં મુંબીચોજણે લખીઉં છે તે બીલકુલ ખોટુ ઠરે છે કાંએજે તે બેહેશાંતી શાહેબ ઉપર આવીઉં હોએતો અસલ તે શોહેનશાહી જરથોશતીઓમાંથી ઘણાં લોકોને માલુંમ હોએ અને કીઆ વરશમો આવીઉં તથા કોણ લાવીઉં તેબી માલુંમ હોએ પંણ એક શખશનેબી એવાત માલુંમ હોએ એહેવી એકબી શાહેદી આજદીન શુંધી કેથે મલી આવતી નથી જે શેઠ મીનોચેહેરજી ખોરશેદજીએ તે મેહેજર મંગાવીઉં હતું અથવા તેવંણ ઉપર આવીઉં હતું તો જુવોકે તે બેહેશાની શેઠનાં વખતનાં ઘણાં શાહેબો પોતે આજ હએઆત છે તે ખોદાનાં ફજલો કરંમથી શેઠ મંજરૂરનાં જનરજન તથા નાંમીચા શેઠીઆ શેઠ એદલજી કાવશજી ઘણી હોરમત તથા ઈજતનાં ધણીબી પોતે આજે શ્રી શુરતમાં હએઆત છે વાશતે સંનાં હશે તે કાંમજ જોશે એ જગોએ જીઆદા લખવાની હાજત નથી * બીજું રેશાલે એશાતે શાહાદનો વધારો શને ૧૧૯૮ ઈઆજદેજરદીમો છાપી રાખીને શને ૧૨૦૦ ઈઆજદેજરદીમો બાહેર કાહાડેઓ છે તે મધે તેનાં બનાવનારનું નાંમ છાપેલું નથી તોવંણ હમુને ચોકશ માલુંમ પડેઉં છે જેમ છવાડેથી મુંબીગર લોકોનાંજ કહેવા પરમાંણે તે વધારો મુંબાં મુંબીરોજ બીજા મુંબાં કાઉશજી એજ બનાંવેઓ છે પંણ છપાઈ મુકાવ છે આશરે વરશ ૨ બેએ શુંધી બાહેર નહી કાહાડેઓ તેનો એક ચોકશ શબબ હમારા ધારેઆમાં આવેઓ છે તે આએ જોઓ એ વાંચનારાઓ એ બીચાર કરવાજોગ છે તે એ છે જે રેશાલે એશાતે શાહાદ નાંમની મેહેજરની ચોપડી મધે શ્રી ઈરાનજહનાં રેહેવાશી જરથોશતીઓને નાં

મનું

પાછો પોતાને દેશ શીધારનાંર થાઈઓ તેવારે કેટલાઈક શેહે
નશાહી જરથોશતી અકાબર શાહેબોઈ કે જેનાંવોનાં નાંમ
આઘઈ મધે એ મેહેજરની શાહેદીઓને છેલલે લખેલાં છે તે
નાંવોઈ આઈ ખબર મધે લખેલાં કારંણશર તે શાહેબથી
હેવી આહેશ કીધી જે જેવારે તાંહાં પોહોચે તેવારે મેહેરબાંન
ગી કરીને ઈબ્રાહેમી ઈશાફહાંન શેહેરનાં રેહેનાંરા મોહોરી
હોરમત તથા ઈજતવાલા અબોલમાંથી તથા દાંનાઓથી એક

મનું મેહેજર મુલાં ફીરોજજીએ દાખલ કીધું છે તે આપે હાજી મું
લાં હેદર અપલી શાહીઝ માંજંદરાંનીનું તારીખ ૧૧ મી ફેબરવારી
૧૮૨૯ નું ફારશીમાં લખેલું તેનાં ગુજરાતી તરજુમા શુધાં એક
ઓપાંનીઉ તારીખ ૨૪ મી મારચ ૧૮૨૯ ને દીને છપાઈ બાહેર પડી
છે તે તારીખ ૩૧ મી મારચ ૧૮૨૯ ને દીને ઈપેપારાનાં બનાવનાં
રને પોહોતું હશે તે ઓપાંનીઆનાં જવાબને બદલે ઈપેપારાનાં છે
લાં પાંનાંમાં મુલાં ફીરોજજીએ ઈક હલકું આંહાંનું આગલ કીધું છે
તે વાશતે જાહેર કીધી તે હાજી મુલાં હેદર અપલી શાહીઝ માંજંદરાંની
કી મુંમબઈમાં હતો તાંહાં શુધી એ પેપારો બાહેર કાહાડી નહી શા
કેઆ હશે તે શબબથી તે પેપારો શામી મુંકેઆ હશે જે એ તો શા
રપેને શોશંન છે કે જારે તેણે પાછો પોતાને દેશ જવા શારૂં શીધા
વેઆ તારપછે હાજુ એક ઈપેપારો બાહેર કાહાડેઓ છે * એ પેપ
ણી શીધારેઆ શને ૧૨૪૪ હીજરીનાં જીકાદ મહીનાંમાં *

શાહેદી·નાંમૂં·ઈંતેશાને·મેહેજર·તેહેની·પેઠ·શાથે·તેવાજ·ઈજત·
વાલા·તથા·પહેલા·લોકોની·શાહેદી·શૂંધાં·કરી·મોકલે·તેવારે
તે·શાહેબે·ઇ·વાતને·કબૂલ·કીધી·ને·જેવારે·[1]હીજરી·શને·
૨૨૪૨નો·રંમજાંન·મહીનો·ઉતરતાંમો·શ્રી·મૂંમબઈનોનીકલેલો·શ્રી·ઈરાક્
હાંનઆવતો·તેવારે·પોતાનાં·શોબતી·તથા·દોશતો·શાથે·મલીને·તાંહાં
નાં·નાંમીચા·તથા·મોહોટી·હોરમત·વાલા·આપોલમાંવ·લોકો
ને·તે·આવે·અરજ·કીધી* પછે·જેવારે·ઇ·મેહેજર·ઘણી·ઇ
ક·શાહેદી·શાથે·શહી·તથા·મોહોરો·શૂંધાંનું·તઈઆર·થાઈ
ઉં·તેવાર·પછે·ઈરાંની·શોદાગર·ઇક·નાંમે·આગા·શાઈઓદ·
હશંન·બીન·આગા·શાઈઅદ·મહમદ·હોશેંન·ઈશાક્·હાંની·
વેપારનાં·કારંગુજાર·અતરે·આવનાર·હતો·તે·શાહેબ·શા

---

[1] હેજેરે·મોહાંમદે·માહા·૭મો·શેહેનશાહી·શને·૧૧૯૬ ઈંગ્રેજીહેજર
દી·આહે·આખરેલ·શને·૧૮૨૭ ઈશાવી·અંગરેજી *

શાથે· તેહની·પેંડ·શ્રુયાં·થી·મુંમબઈ·રવાંનાં·કીધું· ૯· શાખશ·
વાં હાંગ·નાંમે·રેહમાંની·નાંખોદા· હાજી·હીબ્રાહીમ·થણીશો
બ· અબ્દુલ·રશુલ·વાલાં·મધે·ચડેલો·તારીખ·૪ થી·ઓહોરં
મ·શને·૧૨૪૪ હીજરી·રોજ·૮મો·માહ·૧૦મો· શેહેંનશા
હી·શને·૧૧૯૮ માં·જેશે·ઈઅજદે જરદી· જલુશી·તારી
ખ·૬ ઠી· જુલાઈ·શને·૧૮૨૯ ઈશવી· અંગરેજીનો·દીને·થી·
મુંમબઈ·આવી· પોહતો * અને·તે·મેહેરબ·પેંડ·શ્રુયાં·શેહે
નશાહી·જરથોશતી·અકાબરોને· હવાલે·કીધું *

રોજ·માહ·બાબે*

બાંગ·પુંજે· ૯· મેહેરમાં·જેજે·જગોહે· ઈ હેજદે
જરદી·શંને·શાથે·જે·રોજ·માહ·લખે·છે·તે·શેહેનશાહી
જરથોશતીઓનાં·કહેવા·પરમાંણે·જે·રોજમાહ·તેઓનાં·
અમલમાં· આવે છે· તે·કરતાંને·બરોબર·ઈક·માશ·આગલ છે-

અને· સુરીગર· પારશીઓનો· રોજમાહા· જે· તેઓનાં·
પોતાંનાંજ· કહેલાં· ઉપરથી· કહીઇએ તો· ગુમાન· ઉપરથી·
આજ· આશરે· ૯૯) વરશ· થઆં· જયો· ઉતપંન· થાઓ છે
અને· પોતાંની· દીનનાં· કાંમનાં· અમલમાં· લાવે છે· તેથી·
મતલબ· વેગલો છે· અગર થે· દૂની આઈ· હશાબની·ગં
ણતરીમાં· ઇક છે *

એ· અશલ· મેહેજર· વાંચવા·
તથા· તેહનો· મૂકાબેલો· કરવા
નાં· બાબમાં· તથા૰ બીજું *

અંગ્રેજ· ઈ· મેહેજર· શ્રી· ઈશારે કાંન· શોહેરથી· ઈક·
શરીઆ· બેઈ· આવેલાં છે· (ઇટલે જે· પેંઠાબ્રથાં· આવીઉ છે·)
તે· બે ફૂ·શો ઠ· બોરશો દઝી માંણો કજી· શારાંરેમાં· તાઇબામાંહે
તે· તે આવે આ· પછે· જેજે· શાહેબો ઈ· વાંચવાં· માંગે આ·

તે શારવેને વંચાવેઆમાં આવેઆં છે ને હવડાં જે શાહેબો એ વાંચવા હોએ અથવા તે અશલની નકલ જે આએ કીતાબ મધે છાપી છે તે શાથે મુંકાબેલો કરવો હોએ તે શાહેબોએ આએ કીતાબ બાહેર પડેઆની તેરીખ થી માશ (૪) ચેઆર શુંધી કોટમાં શેઠ ખોરશેદજીમ ણેકજીને ઘર જઈને માંગવું ને તે માંગેથી શું એથી તેઓ ઓએ વાંચવા તથા મુંકાબેલો કરવા દેશે ને બીજું કાર ણ શર અે અશલ મેહેજરોમાંનું એક શેઠ ફરામજી બહે મનજી શરાફને તાંહાંથી મુંકી ગુછે વાશતે તાંહાંપણ માં એથી વાંચવા તથા મુંકાબેલો કરવા દેશે *

ફારશી મેહેજર ની શાહી

નકલ તથા તરજુમાં

નાં બાબ માં *

કે શ્રી દશાકુહાંનનાં છાપેલાં અસલ ફારસી મેહે
જરોની ઈબારત તેજ બરોબર આદિ કીતાબ મધે છાપે
લી તેહેકીક થાવાશાકું તથા તેહેનો ગુંજરાતી તરજુંમો
જે કીધો છે તે શાહી તથા દશેરાત શામેલ થાવા શાકું
એ બેહું કારંણ શાર કેટલા એક શેહેનશાહી જરથોશતી
અકાબરો દિ ફંનેજ વેલશા કેનેડી શાહેબ પાશે ઓકાબે
લો ફરાવેઆ તથા તપાશાવેઆ તે મોકાબેલો કીધા
ઉપરથી તથા શારીપજ્મે તપાશેઆ ઉપરથી તે શાહેબે
અંગરેજીમાં એક શરટીફીકેટ કરીને એક કાગજ શાથે
સેનાંથો ઉપર મોકલી તે શરટીફીકેટનો ઉતારો તેહેનાં
ગુંજરાતી તરજુંમાં શુંધાં નીચે જાહેર કીધો છે જે શરવેકો
છે વાંચનાંરને તુંરત માલુંમ થાએજે કે શ્રી દશાતુહાંનનાં
ફારશી મેહેજરોની ઈબારત જે આશરે કીતાબ મધે

છાપીછે·તે·અશલ·મૂજબછે·તથા·તેહનો·ગુજરાતી·તર
જુમો·જે·આદિ·કેતાબમો·છાપેઓછે·તે·શહી·તથા·દરુશ
તછે* અને·ઈ·શારટીશીકેર·છાપેઆની·આગમચ·કરન
લ·વેંનશ·કેનેડી·શાહેબ·ઉપર·કાગજ·લખેઓ·તે·તથા·તે
હનો·ઉતર·કરનલ·વેંનશ·કેનેડી·શાહેબે·વાલેઓ·તે·તેહનાં
તરજુમાં·શુધાં·નીચે·જાહેર·કીધોછે*

કેટલાઈક·શેહેનશાહી·જરથોશતી·
અકાબરોનાં·કરનલ·વેંનશ·કેનેડી·
શાહેબ·ઉપર·લખેલાં·પતરનીનકલ*

To
Colonel Vans Kennedy

Sir:

We have the honor to send to you one of two attested declaratory Certificates having relation to the Kubeesa drawn out in the Persian language by learned and Scientific men of Ispahan in Persia particularly by Aka Meer Mahomed Suaduck and Merza Usud Ullah as well as a general Certificate in the same language from the Persian Merchants residing at this Presidency dated 21st Jamadeel Usany 1246 of Hejree attesting the Signatures of the original and the correctness of the Copy of it; also a printed Copy thereof in the Persian Language and two Guzerattee Translations one of which you will observe

is made by Dossabhoy Sorabjee Moonshee in=
=cluding the Certificate made at Bombay as
well as the one made at Isspahan: the other
by Furdoonjee Dorabjee merely a translation
of the original Certificate made at Isspahan.-

We therefore solicit of your good=
=ness to compare these translations so made
by Dossabhoy Sorabjee Moonshee in manus=
=cript and by Furdoonjee Doraubjee printed
with the original and to be so obliging as to
grant us your Certificate of the correctness
of either of them that you may approve
as also to compare the printed Copies with
the Certificates made at Isspahan and at
Bombay with the originals.-

We

We beg of you Sir, to excuse the trouble we give you and to believe that we are with much esteem and respect.

Your most Obt. & humble Servts.

(Signed) Hormuzjee Bomanjee
" Bomanjee Hormuzjee
" Jahangheir Nasserwanjee
" Cursetjee Manockjee
" Jamsetjee Jeejeebhoy
" Cursetjee Rustumjee
" Framjee Bomanjee

Bombay
23rd April 1831.

ઉપલી·અંગરેજીનો·ગુજરાતી·તરજુમો*

કોલોનલ·વેનશ·કેનેડી·
શાહેબ*

ફમોઈ·તમારી·શેવામાં·કબી શાબાશેનોં·ઉક

શરખાં·બેઉ·મેહેજરો જે·શ્રી·ઇશ્ફેહાંન·શેહેરનાં·મા
ઇમારત·પંડીતોનાં·ફારશીમાં·કીધેલાં છે·તેઓ કલેઆંચ
તે·મેહેજરો·અગત કરીને·આગામીર·મોહમદ·શાદેકે·ત
થા·મીરજાં·અશદ·અલાહે·બનાવેઆંચ·તેશાથે·વલી·એ
ક·બીજૂં·ફારશી·મેહેજર·જે·અતરેનાં·વેપારી·મોગલાઓ
એ·અશાલ·મેહેજરોમાં·શાહીઓ છે·તેહની·શાખેતી·તથા=
ખરીનકલબાબે·તા॰ ૨૧ મી·જમાદીઆલશાંનો·શને·
૧૨૪૬ હીજરીને દીને·કરીઆપીઉ છે·તે·તથા·તે·મેહેજરો
ની·છાપેલી·ફારશી·નકલ·પંણ·મોકલીછે· અને·બેઉ·ગૂજ
રાતી·તરજૂમાં·તેમાંનો·એક·મૂનશી·ડોશાભાઈશોરાબજી
નો·કીધેલો·શ્રી·મુંમબઈમાં·બનેલાં·મેહજર·મૂંધાં·તથા॰બી
જો·ફરદુનજી દોરાબજી નો·કીધેલો છે *

માંદે·હંમો·તમારી·જનાંબમાં·અરજ·કરીએ છજે·ડો

શાભાઈ·શોહોરાબજી મુનશી·વાળો·હાથનો·લખેલો·તથા

ફેરદુનજી દોરાબજીવાલો·છાપેલો·તરજૂમો·અશલ·શાથે

મેલવી·જૂવો·અને·તંમારી·નજરમાં·એ·બંધે·માંહાંથી·જે·

તરજૂમો·શહી·ઠરે·તેબાબેની મેહેરબાંની·કરીને·હમોને·

શરટીફીકેટ·આપો·અને·છાપેલી·નકલ·અશલ·શ્રી·ઈશ

ફેહાંન·તથા૦ શ્રી·મૂંમબઈવાલાં·મેહેજર શાથે·મેલવીજૂવો*

હમો·નમંનતાઈથી·અરજ·કરીએયજે·હમો એ·તંમને·ત

શદીઆપી·તેમાટે·કરવી·અને·જાણવૂં કે·હમો·તમારા ઘણાં

નમંનતાઈ·ભરેલા·શેવકો·છઈએ*

(શહી) હોરમજજી બહમંનજી
બહમંનજી હોરમજજી
જહાંગીર નશરવાંનજી
ખરશેદજી માંણેકજી
જમશેદજી જીજીભાઈ
ખરશેદજી રૂશતંમજી
ફેરામજી બહમંનજી

શ્રી·મુંમબઈની·તારીખ
૨૩મી·એપરેલ·૧૮૩૧

ઉપલાં·પતરનો·ઉતરજે·કાલોનલ·વે
નશ·કેનેડી·શાહેબે·વાલેઃપો છે·તેહની·
નકલ*

To,

Hormozjee Bomanjee, Bomanjee Hor-
-manjee, Jehangheer Naſserwanjee, Jamsetjee
Jeejeebhoy, Framjee Bomanjee, Cursetjee Mo-
-nackjee, and Cursetjee Rustomjee.–
Gentlemen,

In reply to your letter of the 23rd ultimo I have now the pleasure of transmitting to you the Certificate therein requested as far as relates to the correctneſs of the printed Copy of the Persian Certificates transmitted from Ispahan and to the accuracy and

Intelligibility

Intelligibility of their translation made into Guzerattee by Dosabhoy Sorabjee Moonshee. — But I do not wish to give any public opinion respecting the translation made into Guzerattee by Ferdoonjee Dorabjee, though I have no hesitation to acquaint you that, after carefully examining this last translation and paying particular attention to the errors in it pointed out to me by Pestonjee Manackjee, it appears to me that the Translation of Ferdoonjee Doraubjee does not correspond with the original Persian; that the style and language differ materially from good Guzerattee, and that consequently it would not in most places be understood, and wherever understood it would convey an erroneous explanation of the sense and meaning of the original.

The

The translation is made word by word and Furdoonjee has evidently not comprehended many of the Persian words and phrases, and he has besides introduced into it much that is not contained in the original.- Such a translation, therefore, with respect to a subject which requires the greatest accuracy can be of no use, as it would only tend to produce errors and mistakes.-

I am

5th May 1831. Gentlemen,

Your very Obedient Servant,

(Signed) Vans Kennedy

ઉપલી·ઇંગરેજીનો·ગુજરાતી·તરજુમો *

હોરમજજી બહમંનજી * બહમંનજી હોરમજજી

જહાંગીર·નશરવાંનજી * જંમશેદજી જીજીભાઈ

ફરાંમજી બહમંનજી * ખરશેદજી માંણેકજી

ખરશેદજી રૂશતંમજી

શાહેબો·

ગએ·પા·મ્હીનાંની·તારીખ·૧૩ મીનાં·તમારા·આવેલાં પતરનાં·જવાબમાં·મોરા·હરખથી·તમારી·માંગેલી·શરતી ફીકેર·હવડાં·હું·તમો ઉપર·મોકલું છેઉ·તેમધે·શ્રી·દીશાફહાં નથી·આવેલાં·હેરશી·મેહેજરોની·છાપેલી·શાહી·નકલવી શે·તથા·તેમેહેજરોનાં·ડોશાભાઈ શોહોરાબજી મુનશી વાલા·ગુજરાતીમાં·કીધેલાં·ખરા·તથા·શમજમાં·આવવા જોગ·તરજુમાં·વીશે·લખી·જણાવેઉ છે*—પણ·ફેરદુનજી હોરાબજીનાં·ગુજરાતીમાં·કીધેલા·તરજુમાં·બાબે·હું·કશું મત·જાહેરમાં·આપવાને·ચાહતો·નથી·તોપંણ·હું·તમુને·વા કેફ·કરવાથી·આચકો·આ·તો·નથી·કે·ફેરદુનજી હોરા બજીનાં·કીધેલા·તરજુમાંને·ચાકશાઈથી·તપાશો આ પછે·તથા·તે·તરજુમાં·સઘેની·ચુકો·જો· પેશાતંન

જી માંણેકજીએ*·મહુબે·બતાવો·તે·શારીપઠે·ધેઅપાંનનોલી
ધાથી·મહુબે·માલૂંમ·પડે·ચજે·કે·ફેરદૂનજી દોરાબજીના
લો·તરજૂમો·અપશલ·મેહેજરોની·ફારશી·શાથે·મલતોન
થી·કાંઈજે·કે·તરજૂમાંનો·ઈબારત·તા૦ભાશા·શારી·ગૂ
જરાતીથી·મોટો·તફાવત·રાખેછે·તે·શબબથી·કે·તરજૂમો
ઘણી·જગોએ·શમજ·આવે·હેવો·નથી·અને·બહો·શમજમાં
આવે·હેવો·છે·તેવારે·તેમાંથી·અપશલ·મેહેજરોની·ફારશી
નાં·શહીમૂદા·તા૦શહી·માંઈનીની·શમજ·નીકલતીનથી·બે
કે·તરજૂમો·બોલબોલનો·કીધેલો·છે·અને·ફારશીનાં·ઘ
ણાંબોલો·તા૦જૂમલાબો·ફેરદૂનજી·શરાઈથી·શમજેઆ

---

* પેશતંનજી માંણેકજીએ·સૂંકો·બતાવી·ઈન·લખીઉં·મ·તેહનૂં·જાંણવૂં
ઈજે·ડોશાભાઈ·શો હોરાબજી મૂનશીનાં·કીધેલા·તથા૦ફેરદૂનજી દશ
તૂર·દોરાબજીને·નાંમે·થાઈલા·તરજૂમાં·મધે·કેટલેઈક·ઠેકાંણે·અરત·
બેપો·તફાવત·હતો·તે·તફાવત·ચોકશાઈથી·અપશલ·ફારશી·ઈબારતશા
થે·તપાશવાશારૂં·કાલોનલ·વેનશ·કેનેડી·શાહેબને·બતલાવેઆ·હતો·તેઉ
પરથી·તેશાહેબે·ઈરીતે·લખીઉછે*

નથી·અમે·વલી·તેવણે·ઘાલ્યું છે·કે·તરજુમાં·મધે·દાખલ·કીધું છે·કે·જે·અશલમાંનથી·તેમાં·કે·ઈક·હાવી·બાબત·કે જેમાં·ઘણીઓ·કશાઈ·બેઈદે·તેમાં·હેવો·તરજુમો·કામમાં આવી·નંહીશકે·કાંઈ·જે·હેમાંથી·ઈજ થાશે·જેમ્નૂ કો·નીકલશે·તથા·ભૂલો પડશે*

હું·છેઉં·

તા૦૫મી·મેઈ·૧૮૩૧ શાહેબો·

તમારો·ઘણો આધીન·શેવક

વેનશ·કેનેડી*

કાલોનલ·વેનશ·કેનેડી·શાહેબની·

લખીઆપેલી·શારટીફીકેટની·નકલ·

At the request of Hormusjee Bomanjee, Bomanjee Hormusjee, Jahangheer Nusserwanjee, Jemsetjee Jeejeebhoy, Framjee Bomanjee, Cursetjee Manackjee, and Cursetjee Rustomjee. I do hereby certify that I have compared the printed Persian Copy with the original Certificates respecting the Rubees transmitted from Ispahan, and that I have found that this Copy is printed correctly and in exact conformity with the original. I further certify that I have carefully examined the Trans-

lation of

Translation of the said Certificates made into Goozerattee by Dossabhoy Sorabjee Moonshee, and that this translation is in my opinion, very faithfully executed, as it accurately conveys the sense and meaning of the original Persian Certificates in a clear and intelligible manner.-

Bombay
5th May 1831.

(Signed) Vans Kennedy.
Lieut. Colonel.

ઉપલી·ઇંગરેજી શારટીફીકેટનો·ગુજ
રાતી·તરજુમો*

હોરમજજી બહમંનજી* બહમંનજી હોરમજજી*

જાંહાંગીર·નશરવાંનજી*જાંમશેદજી જીજીભાઈ*રેશં

મજી બહમંનજી*બરશોદજી માંણેકજી*તાયા·બરશો

દજી કૂશાતંમજી નાં·માંગે છાઉપરથી·છાહિ·લખે છાથી·

કું·શાબેત·ઈછા·મુકરર·કરૂંચજે·શ્રી·હિશાર્ફ હાંન·શોહેર

થી·છાવેલાં·કબીશા·બાબેનાં·ફારશી·મેહેજરોની·હિ

ક·છાપેલી·ફારશી·નકલ·મેહિ·છશાલ શાથે·મેલવી·

જોઈચ·ને·મહને·માલૂંમ·પડીઉચજે·હિ·નકલ·છશાલ

મૂજબ·તથા·બરેબરી·છાપીછે* બીજૂં·કું·મુકરર·

કરી છાપૂંચજે·ડોશાભાઈ·શોહોરાબજી મૂનશીહિ·ઉ

પર·કહિલાં·મેહેજરોનો·ગૂજરાતી·ભાશામાં·તરજૂ

મો·કીધો છે·તે·કુહિ·શારીપઠે·તપાશે છોચ·ને·તેઉપર

થી·માહરા·વીચારમાં·છાવેચજે·હિ·ભારાંનતર·ઘણું

શારૂં·ચકાહારીથી·કરેલૂંછે·ક્યાંહિજો·હિ·તરજૂમાં·મ

પેઠી·અરેઅરી·મતલબ·તથા·અરેઅરો·અરથ·જે પરમાંણે·અશલ·ફારશી·મેહેજરોમાં છે·તેજ·પરમાંણે·શાકે·અને·શાહમજમાં·આવવા જોગ·નીકલે છે *

શ્રી·મુંમબઈની·તારીખ·પ મી·મે·શને·૧૮૩૧·—

(શહી) વેનશ કેનેડી·

લફટેનેનટ·કાલોનલ·

જાણવું જે·ઈ·શ્રી·ઈશાકેહાંનનાં·બનેલાં·મેહેજરની·ઈકજનકલ·ઉપરથી·તેનો·ગુજરાતી·તરજુમો·કરનાર·હોરાબજી દશતૂરે·પોતે·બનાંવીને·અથવા·કોઈ પાશે·બનવાવીને·અથવા·કોઈનાં·બનાંવી·આપેલા ઉપરથી·તથા·જે શાહેદો·ઈ·મેહેજર·મંગાવેલ·તે·શાહેદોની·રબ·લીધા·વનાં·ઈ·મેહેજરની·ફારશી·પતરો

ગો· છાપેયો· હતો * તે· છપાઈ· તઈયાર· થયા· પછી·
તેનાં· છાપનાર· ધણી· રેરફૂમજી મજકૂરે· પોતે· તેત
રજૂમાની· તપાશ· કરાવવા· શારૂ· શેહેનશાહી· જર
થોશતીયોનાં· યપકાબશો· ઉપર· મોકલેયો· હતો *
તેથી· તે· શાહેબોએ· કાલોનલ· વેનશકેનેડી· શાહે
બ· પાશે· તપાશાવેયો * ને· તપાશ· થયા· ઉપરથી
તે· તરજૂમો· રદ· કરવા· જોગ· ઠરેયો· તેથી· રદ· કીધો
છે· તેશારૂ· યાપેયા મો· યાવેયો· નથી· તે કરત· કો
ઈનાં· હાથમાં· યાવેયો· હોએ તો· તેહને· રદ· બાતલ
જાંણવો *

હિમે હેજરોનાં· તરજૂમા· મધે· જે નો રો· કાઢેલ
છે· તે· એ· કેતાબને· છાપી· જાહેર કરનારનાં તરફનાં

જાંણવી*

કિતાબ ફારશી મેહેજરોની તેહનાં ગુજરાતી તરજુમાં શુધાં કીધી છે પણ કોઈ શાહેબ ચાહશે જે અનશાથકી ફારશીની અથવા અનશાથકી તરજુમાંનીજ જોઈએ તો તેથીબી મલશે*

શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·ઇશફહાંન·શેહેર·
નાં·ઓલમાંવોનાં·ફારશીમાં·લખેલાં·
મેહેજરનો·ગુજરાતી·તરજૂમો·[૧]

જેવારે·એઇ·બુજેરગ·મીરજા·ઈબરાહીમ·(ઈસ્પાને·જરથોશત·) કે·તેહેની·ઉપર·બખશેશનાં·કરનાંર·ખોદા·તાલા·નૂં·દરૂદ·હોજો * કે·તેહેની·દીનની·તાબેદારી·નાં·કરનાંર·જેમશાકૂર·પારશી·લોકો·કરી·કેહેવાઇચ·તે·રેહેવાશી·શ્રી·મૂંમબઈ·તથા·શ્રી·હીનદોશતાંનનાં·બી

[૧] જાણવૂંજે·ઇ·તરજૂમાં·મધે·સ્પહલ·ઇ·મેહેજરનાં·ઇલતેમાશ·નાં·કરનાંરને·વાશતે·શ્રી·ઇશફહાંન·નાં·ઓલમાંવો·ઉપર·શવાલનાં·કરનાંરની·ઇબારતછે·તેવારપછે·તેમેહેજરનાં·કરી·સ્પાપનાંરનાં·જવાબ·ની·ઇબારત·તથા·શાહેદીઓછે·સ્પને·તેહેને·છેલલે·ઇલતેમાશ·નાં·કરનાંર·નાં·નાંમછે *

જ·બંદરોનાંછે·તે·લોકોમાં·તારીખ·બાબત·જેહનેકે·તારી

ખે·કૂરશે·કદીમ·તથા·તારીખે·ઈઅજદેજરદી·કરીને·બી·

કેહેછે·તેબાબે·દંટો·ઉઠેઓજે·આગલા·જમાંનાંમાં·ઈઆં

ને·ઈઅજદેજરદ·બીન·શેહેરીઆર·ની·અગાઉ·દિ·તારી

ખને·શીરીતે·અમલઓ·લાવતા·હતા·તેવારે·[૧] ઘણાં·લો

કો·જે·હિ·ઝીરકામાંછે·તેહોનાં·અકાબર·લોકો·કેહેવાલા

ગાજે·ઈઅજદેજરદ·બીન·શેહેરીઆર·ની·અગાઉ·આગ

લા·લોકોનો·તરીકો·ઈમ·હતોજે·હરેક·મહીનાંનાં·દંન·

(૩૦) તરીશ·ગણતા·અને·(૧૨૦) ઇકશો·વીશ·વરશો·

ઈક·માશ·તે·વરશ·ઉપર·વધારતા·તે·વરશ·માશ·(૧૩)

તેરનૂં·લેતા·અને·તે·મહીનાંને·કબીશાનો·મહીનો·કરી

---

[૧] ઉપરજે·ઘણાં·લોકો·કરી·લખેઆચુ·તે·શોઈનશાહી·જરથોશતી·
પારશીઓને·જાંણવા·કે·તેગણતરીમાં·(૪૦૦૦૦) ચેઆલીશ·હજારછે *

કેહેતા· અને· ઈબાદત· તથા· જશનોનાં· દાહાડા· તથા· વકત·
નો· હેશાબ· ઈ· તારીખ· ઉપર છે· તેવારે· કેટલાઈક· [૧] થોડા
લોકો· જે· ઈલોકોમાં છે· તે· લોકો· કબીશાને· ઈનકાર· કરી
ને· કેહેવાલાગા જે· ફારશી· તારીખમાં· મૂતલક· કબીશો·
હતોજ· નહી· અને· અગર· હતોતો· તે· પાદશાહોની· ચાલ·
હતી· તદંન· મજહબ· તથા· ઈબાદત· શાથે· તાલૂક· નહી· રા
ખતો· હતો· અને· મજહબ· તથા· ઈબાદત· ની· તારીખબી·
બીજી· હતી· તે· કરાર· કબીશાથી· ખાલી· હતી· ઈ· રીતેનો·
ટંટો· ઈ· લોકોમાં· ઘણો· લાંમબો· ચાલેઓ· તેવારે· કેટ
લા· ઈક· અકાબર લોકોઈ· પોતાનાં· મૂદદા· શાબેત· કર
વાશારૂં· તેતરહેનાં· મૂશલમાંનોની· દાંમંન· પકડી· અ

[૧] ઉપર જે· થોડા· લોકો· કરી· લખેલાછે· તે· ચૂરીગર· પારશીઓને· જાંણ
વા· કે· જે· લોકો· ગણતરીમાં· અમશરથકા· (૭૦૦) શાતશોહો છે *

ને·કેટલીએક·વાતો·મૂશલમાંનોથી·તથા·એલોકોની·હદી

ત·તથા·રીઆજીનાં·એલમની·કેતાબોમાંથી·લઈને·મ

જબૂત·દલીલો·એકઠી·કીધી·અને·તે·શબબથી·શારી·

પડે·એ·સૂરીગર·લોકોને·રદ·બાતેલ·કરી·જવાબ·આપા

પી·લાજવાબ·કીધા·તેવારે·લાજવાબ·થાએલા·લોકો

એ·મૂશલમાંનો·શાથે·લડાઈનો·રશતો·પકડીને·નાંલા

એક·વાતો·ઉલમાં·તથા·કેતાબોનાં·બનાંવનારાવોને·

કેહેવાલાગા·અને·કેટલાએક·જૂઠાં·બોહોતાંન·મૂશ

લમાંન·લોકો·ઉપર·બેડ્યાં·અને·કેહેવાલાગા·જે·મૂશ

લમાંન·લોકો·ગરજને·શાકુ·એમ·બોલેચ·તેવારે·એ·

ટટો·ટોડવાને·અને·એ·લાજવાબ·થાએલા·લોકોનો·વે

હેમ·જે·મૂશલમાંનો·ઉપર·હતો·તે·ટાલવાને·કીજે·

શરવેનો· વીચાર· ઇમ· ડરે=પોજે· ઇવાતનાં· મુદદા· શ્રી· ઇશપ્રહાંન· શોહેરનાં· ઉલમાં· તથા· નજુમી· તથા· રાજેલ· લોકોથી· તેહેકીક· કરીઇ· અને· જે· પરમાંણે· ઇ· લોકો· પોતાની· મોતેબર· કેતાબોથી· શંમજીને· બઇ=યાંન· કરે· તે· વાતને· હોજત· પકડીઇ· તેવારે· ઇ· ટંટો· રપેદ્ધે· થાએ· વાશતે· શ્રી· ઇશપ્રહાંન· શોહેરનાં· મોહોટા· ઉલમાં· તથા· બોજરગ· રાજેલ· લોકો· તથા· હોરમત· ભરેલા· નજુમી લોકો· કે· હમેશો· શખ્ખે· ખોદાતાલા· તેનાંવોની· બરકતો ને· કે· તે· લોકોને· પુછીઇએ· તથા· તેહોની· શાહદત· આંગીઇએ· તથા· તે=પોથી· ખબરદાર· થાવા· ચાહીઇએ· જે· જેકોઈ· શાહેબ· રારશી· તારીખની· બીનાંથી· વાકેફ· તથા· ખબરદાર· હોઇ· કે· ઇ· તારીખ· ઈ=પજદેજરદની·

અગાઉ શી રીતે ચાલતી હતી અને એ તારીખમાં કબીશો હતો કે નંહી અને એ તારીખ વગરે પારશી લોકોમાં બીજી તારીખ હતી કે નહી કે જે ઉપર એબાદતનાં કરનારા ચાલતા હતા અને પાદશાહાઓની તથા પહરેજગારોની તારીખ એકજ હતી કે નહી અને કબીશો કરવાનો શબબ તથા મોકુફ થાવાનો શબબ શું હતો અને જો કબીશો જારી તથા બરકરાર હતે તો હાલ કીઆ વરશ તથા મહીનાં તથા દાહાડામાં આવતે એ શવાલો ઉપર લખેલી મતલબને તફશીલવાર શરેહ શાથે આ એ કાગજનાં હાશીઆ ઉપર લખીને પોતાની બુજરગ મોહોરોથી એ કાગજને જીનત બહરેલું કરો તે એ રીતે કે કોઈને શક તથા શોબેહની જગો નહી રેહે અપ

ને·બીજા·ઉલમાં·લોકો·તથા·શરેફવાલા·મોહોટા·લોકો·
બી·તે·વાતની·શાહેદી·આપે·જે·તદ્દન·શાક·ઉઠી·જાએ·
અને·ખોદાતાલા·નેક·કાંમ·કરનારાવોનો·બદલો·જાંએઆં
નંહી·કરતો·ઈઆને·ઈ·નેક·કાંમનો·બદલો·તેમને·આપશે*

બનાંમે·ઈઅજદ·બખશાઈનદેહે·બખશાએશગરે·મેહેરબાંન*

શોકર·અને·શેપાશ·તે·પરવરદેગારનાં·જે·બેકું·જેહાં
નનો·ખાવંદછે·અને·દરૂદ·તથા·શલાંમ·મોહોમદ·ઉપર·
તથા·તેહેની·પાક·ઉલાદ·ઉપર·હવે·જઈકૃ·તથા·ગરીબ·
બંદો·ખોદાતાલાનો·અશદ·અલાહ·નજૂમી·ઈશરેહાંની·
ઈમ·કેહેછેજે·શ્રી·મૂમબઈનાં·તથા·બીજા·શ્રી·હીનદોશ
તાંનનાં·બંદરનાં·રેહેવાશી·પારશી·લોકોની·કોમમાં·

તારીખ· આમત· કે· આજ· જે· ઉપર· ઈ· લોકો· ચાલેચ· અ
ને· જેહને· તારીખે· ઝૂરશે· કદીમ· તથા· ઈઅજદેજરદી· કરી
કેહેછે· તે· તારીખ· આગે· રંનરો· પરેઓ· હતો· તેવારે· કેટ
લાઈક· મેહેરબાંન· દોશત· લોકો· જે· દીનદોશતાંનમાં· આ
વ· જાવ· કરતા· હતા· અને· તેતરમૂનાં· લોકો· શાથે· ઓરખાં
ણ· તથા· દોશતી· રાખતા· હતા· તેઓએ· આહેરા· કીધીજે·
જેકાંઈ· રીઆજી· તથા· નજૂમની· તથા· કદીમ· તથા· હવડાં
ની· જીજેની· મોતેબર· કીતાબોથી· તમૂંને· માલૂંમ· હોઈ· તે
જાહેર· કરો· તેઓનો· શવાલ· કબૂલ· કરીને· કેટલાઈક· શ
ખ્શ· મુખતેશાર· કરી· અરજ· કરૂચ* જાંણવું· જે· આ
ફતાબ· પોતાનો· દેક· દોઓર· આશરે· (૩૬૫૨) તરંણકો·
શવા· પાંશોઠ· દાહડે· પૂરો· કરેચ· અને· રૂમી· તથા· પારશી·

લોકો· કશરનો· પૂરો· ૧ પાઆ· દાહાડો· ગણે છે· તેમાં· કાંઈ· ઓછો વધ· નહી· તથા· વધતું બી· નહી· અને· ઈ· લોકોનું· વરશ· શંમશી· હકીકી· ઈઆને· પૂરૂં· આકૂતાબી· વરશ છે· તેહનાં· (૩૬૫।) તરંણશો· ને· શવા· પાંશોઠ· દાહડા છે· તરંણશો· શવા પાંશોઠ· દાહાડાને· બાહરે· ભાગે· વેચેઆ· તેવારે· હર· મહીનાં નાં· (૩૦) તીશ· દાહડા· પૂરા· નીકલેઆ· અને· હંન· (૫) પાંચ· બાકી· રહેઆ· તેહને· ખંમશે· મુશતરકે· કરી· કેહે છે· હવે· ઈ· લોકોમાં· હમૂતાનાં· દાહાડાની· ચાલ· નથી· અને· (૧૨) બા હાવે· મહીનાંનાં· હરેક· દાહાડાનૂં· તથા· ખંમશેનાં· (૫) પાં ચ· દાહાડાનૂં· ખાશ· નાંમ છે· તે· ઈ· લોકોનાં· ઈતેકાદ· પરમાં ણે· ફરેશતાવોનાં· નાંમ છે * અને· હરએક· દાહા ડાની· જૂદી· જૂદી· ખશાનૂમંન· તથા· ઈબાદત છે· માંહે· ઈ· ગ

પાછ્યા· દાહાડાની· કશરને· મુકી· દેતે તો· ઈ· લોકોનું· વરશ·

પુરૂં· પાકતાબી· નહી· થાતે· વાશતે· તે· ૫ પાછ્યા· દાહાડો· ક

શરનો· ઈકઠો· કરીને· ઓ· કદાપી· રૂમી· લોકોની· મીશાલે· (૪)

એ ચ્યાર· વરશે· (૧) ઈક· દાહાડો· કેશાબમાં· લે તેતો· ઈ લોકો

ની· ઈબાદતમાં· ખલેલ· પડતે· કાંઈજે· તે· દાહાડાનો· ફરેશતો

તથા· અશાનુમંન· તેહેને· નાંમની· કરવી· તે· નહી· રાખતા· હ

તા· કાંઈજે· ઈ· લોકોનાં· ઈતેકાદ· પરમાંણે· ફરેશતા· (૩૫)

પાંતરીશ છે· તે· મધે· તરીશ· ફરેશતા· મહીનાંનાં· અને· (૫)

પાંચ· ફરેશતા· ગાથાનાં· તેનાં· નાંમની· ઈબાદત· કરતાહતા·

અને· કબીશાનાં· ઈક· દાહાડાની· ઈબાદત· નહી· હતી· માંટે· ૫

પાછ્યા· દાહાડાની· કશારને· ઈકઠી· કરતા· જેવારે· (૧૨૦) ઈક·

શો· વીશ· વરશે· માશ· (૧) ઈક· થાતો· તેવારે· તે· માશ· (૧)

ઈકનો· કબીશો· કરતા· અને· (૧૨૦) ઈકશોને· વીશમાં· વરશ
નાં· માશ· (૧૩) તેર· લેતાં· તે· કબીશાનાં· મહીનાંનાં· દાહાડા·
તથા· તેહેની· ઈબાદત· તેમાશમાં· જરી· તથા· બરકરાર· રા
ખતા· અને· ગાથાનાં· દાહાડા· કબીશાનાં· માશ· શાથે· લગા
ડતા· અને· ઈ· લોકોની· ચાલ· ઈમ· હતીકે· પેહેલી· નોબતમો·
કબીશાનો· મહીનો· ફરવરદીન· માહા· શાથે· વધારતા· ઈઆ
ને· બીજે· ફરવરદીન· કરતા· અને· બીજીવાર· અરદીબેહેશત
શાથે· અને· તરીજી· નોબતે· ખોરદાદ· માહા· શાથે· ઈપરમાંણે·
(૧૪૪૦) ચઉદશોને· ચાલીશ· વરશે· ઈક· દાઓર· પુરો· થાતો·
તેવારે· કબીશાનો· માશ· અશફંદાદ· મહીનાંઓ· આવી· પોચ
તો· તેવેલા· ફરીથી· નવો· દોઓર· થાતો· અને· પાછો· કબીશા·
નો· માહા· ફરવરદીન· મહીનાં· શાથે· મલતો· અને· ઈ· ફરવરદી

ન·મહીનાંઓ· કબીશો· જરથાનો· શાબબ· એ· હતો જે· દોઓ
ર·ઈઆદ·રેહે· અને·જે·વેલા·આહે·તેવેલા· કબીશાની·શરૂ
આતને·મૂકરર·કરી·શાખે· અને· જો· કદાપી· હમે·શાં·એક
જ·મહીનાંમાં·મશાલન·ફરવરદીન·મહીનાંમાં·સેતેતો·
જેવારે·કબીશાની·શરૂઆતનાં·વખતને·માલુમ· કરવા·
ચાહતેતો·બંનતે·નહી· કાંઈજે·માલૂમ·નહી·પડતેકે· કેતર
ઓ·નોબતનાં·ફૂરવરદીન·મહીનાંનો·કબીશો છે·હવે·બત
સીમૂશ·હકીમ·મજશતી·નાંમની·કેતાબમાં·તથા·મહમદ·
બીને·આહમદ·અલહવી·શરેહે·તજકરે·નાંમની·કીતાબ
માં·તેવગરે·બીજા·શાંહસા·ઉસમાં·આગલનાં·તથા·હવડાં
નાં·શાહૂ·લખી·ગીઆ·છે·કબીશો·જંમશેદ·પાદશાહ·
નાં·વકતથીછે·અને·એ·લોકોનો·તરીકો·એમ·હતો જે·જે·

પાદશાહ· નવો· તખત· ઉપર· બેશતો· તેવારે· તારીખને· તેહેને· નાં
મે· નવી· કરતા· અને· ઇ· ચાલ· જારી· રહીતે· કાંહાં· સુધી· કે· ઈઅ
જદેજરદ· પાદશાહાની· પાદશાહીનો· વક્ત· આવેઓ· તે· દા
હડે· વાર· મંગલ· રોજ· પેહેલલો· માંહે· ફરવરદીન· હતો· અને
તે· વરશમો· કબીશાની· નોબત· આવાં· મહીનાંમાં· આવેલી·
હતી· અને· તારીખને· ઈઅજદેજરદને· નાંમે· નવી· કીધી· અને
જેવારે· ઈઅજદેજરદ· મુશલમાંની· લશકરથી· શેકશત· પાં
મીને· મરવ· નાંમનાં· શેહેરમાં· ખરાશખાંનાંમો· મારેઓગી
ઓ· અને· પારશી· લોકોની· પાદશાહી· આખર· થાઈ· અને·
કોઈ· ઇહેની· જગા· ઉપર· નહી· બેઠો· જે· તારીખ· તેહને· નાંમે
નવી· થાઇ· માંટે· ઇ· તારીખનું· નાંમ· ઈઅજદેજરદી· કરી· બા
કી· રહી· ગીઉ· અને· પાદશાહી· આખર· થાઈ· અને· પારશી·

લોકોનો· જઈપ્ર· વખત· આવેઆ· તેથી· કબીશાની· ચાલ·
ધૂટી· ગેઈ· અને· કોઈ૯· રાખી· નહી· અને· ખંમશેનાં· દાહા
ડા· આવાં· મહીનાંની· પાછલ· રાખેઆ· અને· કેટલાએક·
લોકો૯· અશપંનદાદ· મહીનાંની· પાછલ· રાખેઆ· કાંઈને·
છેલસો· મહીનો છે· બીજૂ· મોતેબર· તારીખની· કેતાબોથી·
માલૂંમ· પડેચ· અને· રોશંન· થાઈચ જે· ઈ· તારીખ· જંમશેદ
પાદશાહે· બનાંવી· તે· દાહાડેથી તે· વાર· મંગલ· રોજ· પેહેલો·
માહે· ફ્રરવરદીન· શાલે· જલૂશ· ઈઅજદે· જરદ· લગી ·
(૩૯૪૦) તરંણ· હજાર· આઠશો· ચેઆલીશ· વરશ· ગુજરે
લાં· હતાં· અને· કૂલ· દાંનાંવોનાં· કોલ· પરમાંણે· બે· વરશ
માં· કબીશાની· નોબત· આવાં· મહીનાંમાં· આવી· હતી· તે
થી· માલૂંમ· થાઈચ કે· નવા· દોઓરમાંથી· (૯૬૦) નવ·

શોને·શાઠ·વરશ·ગુજરેલાં·હતાં·કે·તે·મુદત·કબીશાની·
નોબત·મુરવરદીનથી·તે·અંપાંચાં·મહીનાંમાં·આવી·પછે·જે
વારે·(૨) બેએ·દોર·પૂરાંનાં·વરશ·(૨૯૯૦) બેએ·હજાર·
આઠશો·ફેશી·પેલા·નવશો·શાઠ·ઉપર·વધારીઈ·તેવારે·
(૩૯૪૦) આરતીશોને·ચેઆલીશ·વરશ·પૂરાં·થાઈચકે·
જે·દાહડેથી·ઈ·તારીખ·બનીતે·ઈઅજદેજરદ·શુધી·ઈ
ટલાં·વરશ·થાઈઆં·હતાં·હવે·માલૂમ·પડીઉજે·ઈ·તા
રીખની·શરૂઆતથી·તે·ઈઅજદેજરદ·લગી·દોઓર·(૨)
પૂરા·ગુજરેલા·હતા·અને·(૯૬૦) નવશોને·શાઠ·વરશ·
તરીજા·નાંકેશ·દોઓરમાંથી·ગુજરેલાં·હતાં·બીજૂ·મો
તેબર·તવારીખની·કીતાબોથી·માલુંમ·પડેચજે·જંમ
શેદ·પાદશાહની·પાદશાહીથીતે·ઈઅજદેજરદની·પા

દશાહી·લગી·(૩૯૧૮) તરંણ·હજાર·નવશો·ને·અઢા
ર·વરશ·તમાંમ·થાએ·છ· હવે·ઈ·તારીખ·શરૂ·થાઈ·તાં
થીતે·ઈઅજદે·જરદનાં·જહુરા·લગીજે·(૩૯૪૦) અ
રતીશોને·ચેઆલીશ·વરશ·છે· તેહને·કાડી·નાંખીઈ·
તો·(૭૮) ઈઠોતેર·વરશ·બાકી·રેહેચ· ઈથી·આલૂંઅ-
પડીઉ·અને·જાહેર·થાઈછે· જે·વેલા·ઈ·તારીખ·બાં
ધી· તે·વેલા·(૭૮) ઈઠોતેર·વરશ·જંમશેદની·પાદશા
હીને·ગુજરેલાં·હતાં· અને·(૭૯) ઓગણાંહેશીએ·વ
રશે·કબીશાની·તારીખનો·પાઈઓ·નાંખેઓ· બીજુ·
એ·તારીખ·શરૂથાઈ·તાંથીતે·બખત·નશરૂની·તારીખ
લગી·(૨૪૬૦) બેઈ·હજાર·ચેઆરશો·શાંઠ·વરશ·અ
ને·(૨૭૫) બશોને·પંનચોતેર·દાહાડાછે· અને·રૂમી·

તારીખના શરૂઆત લગી (૨૮૯૬) બેઉ હજાર
આઠશો છંનું વરશ અને (૨૩૬) બશોને છતરી
શ દાહાડા થાઈછે અને ઈ રૂમી તારીખ વાર શોને
શેકંનદર નાં મુઆ પછી (૧૨) બારમે વરશે શરૂ
થાઈછે અને મંગલવાર હજરત ઈશા પેગંમબર
નાં જનમેઆ પછે દશમાં દાહાડા લગી (૩૨૦૮) ત
રણ હજાર બશો આઠ વરશ અને (૩૪) ચોતરીશ
દાહાડા થાઈછે અને માલુંમ પડે ચજે ઈ કબીશાનાં
દોઅપોરની ચાલછે તે કોઈ પેગંમબરથી ચાલીછે કાંઈ
જે ઘણી ચાલ રીઆજી તથા હેકમતનાં ઈલંમની
એ લોકોથી છે બલકે આગલા હોકમાં લોકો

નોકોનાં· શાગેરદ· હતા· અને· [૧] જેવારે· મુશલમાં

ોઓર· થાઈઆે· તેવારે· આગલી· ચાલ· તથા· રશંમ

લકુલ· ઉઠી·ગેઈ· તેજ· પરમાંણે· કબીશાની· ચાલબી·

ાકુલ· જતી·રહી· અને· આગલ· લખે આ· પરમાંણે·

બીશોને·(૧૨૦) હજશોને· વીશ· વરશો· કરવો· તે·

ે· હિ· લોકોની· (ઈઆને· પારશી· લોકોની·) હબા

હિમ·લખેઉંચકે·જેવારે·મુશલમાંની·દોર·થાઓ·તેવારે·આગ
ાલ·તા૦રશંમ· બીલકુલ·ઉઠીગેઈ·તેજ·પરમાંણે·કબીશાની· ચાલબી·
કુલ·જતીરહી·તેહેની·મોરાદ·હિંદે·જેવારે·મોહંમદી·દોઆેર·પેદાથાઆે·
પારશીઆેની·પાદશાહી· જતી·રહી· તેથી·શરવે·પારશીઆેની·
શાહી·શલતનત·ની·તથા·કેટલી·હિંદ·પારશીઓની· દીનની·
·રશાંમ· બીલ·કુલ· ઈરાંન·જમીન·માંથી·ઉઠી· ગેઈ· તેમ· એ·
ાશાની·રાહ·રશાંમથી·તાંહાંથી· જતી·રહી· અને· ઈરાંન· જમીન
ઘણુંહિંદ· નાં શાએશર· ચાલેચ *

દતમાં· ખલલ· નંહી· પડવા· શાકૂંછે· કાં ઈજે· કબીશો· એ·
પરમાંણે· નંહી· કરતેતો· હેનાંની· ઈબાદત· તથા· જંમજંમો
દનૂશત· થાતે· નંહી· વાશતે· માલૂંમ· પડેચજે· ઈ· લોકોમાં·
પરેજગાર· તથા· ઈબાદતનાં· કરનાંરા· લોકોમાં· ઈજ· તારી
ખ· ચાલતી· હતી· કે· જેમાં· કશાર· તથા· કબીશો· કરતા·
દપને· આગલ· લખેઆ· પરમાંણે· ઈબાદત· કરતા· દપને·
પારશી· લોકોનાં· પાદશાહ· જે· હમેશાં· ફારશી· તારીખ
ઉપર· ચાલતા· તેલોકો· પરહેજગાર· લોકોની· ચાલથી·
ઉલટા· નહી· ચાલતા· હતા· વાશતે· ઈ· લોકોમાં· ચાલૂતા
રીખ· ઈજ· ઈક· ચાલતી· આવીછે· દપને· ઈ· તારીખનાં·
કાંનૂન· પરમાંણે· ચાલતા· હતા· દપને· વલી· કોઈ· આગ
લનાં· તથા· હવડાંનાં· બોલમાં· તથા· તવારીખનાં· જાંણ

નાંરા· તથા· નજૂમી· જે· આગલી· વાતોને· શાશ્રી· પડે·
જાંણેચ· તે· લોકોમાંથી· કોઈએ· ઈ· તારીખ· વગરે· બી
જી· તારીખ· ફારશી· લોકોની· હતી· ઈમ· મજકુર· કી
ધીજ· નથી· અંને· કોઈ· કેતાબમાં· તથા· કોઈ· જગા· ઉ
પર· પારશી· લોકોની· બેઈ· તારીખનું· નાંમ· નીશાંન· છે
જનંદી· અંને· મોતેબર· કીતાબોથી· તથા· અકલી· દલી
લોથી· ઈકીન· થાઈચજે· પારશી· લોકોની· ઈકજ· તારીખ
છે· અને· ઈ· વાતમાં· કોઈને· શક· શોબેહ· નથી· અને· જો
કદાપી· કબીશો· આગલી· ચાલ· પરમાંણે· ઈઅજદેજરદ
પછી· ચાલેઅો· આવતે· અને· બરકરાર· રેહેતે તો· આ
જદીને· કે· વાર· શોમે· તારીખ· ૧૦ મી· હેલાલી· ૧૨ મી·
હેશાબી· માહ· શફર· શને· (૧૨૪૩) બારશો· તેતાલીશ·

નાં કેશો હીજરી નાં છે અને રોજ પેહેલસો માહે ફેરવર
દીન શને (૧૧૯૭) અગીઆરશો શતાંણું નાં કેશો ઈઅ
જદેજરદીનાં છે અને તારીખ (૨૨) બાવીશમી આબ મા
હે રૂમી શને (૨૧૩૯) ઈકવીશશો આડતીશ નાં કેશો
શીકંદરીનાં છે અને તારીખ (૧૬) શોલમી માહે શફ
રેવર જલાલી શને (૭૪૯) શાતશોને ઉંડતાલીશ નાં
કેશો મલેકશાહીનાં છે ઈદીને કબીશો અમરદાદ મહી
નાંમાં આવતે કાંઈ જે શરવેનાં કોલ પરમાંણે ઈઅ
જદેજરદનાં જલૂશનાં પેહેલાં વરશમાં કબીશાની
નોબત આવાં મહીનાંમાં આવી હતી અને નવા દો
અોરમાંથી (૪૯૦) ચેઆરશો હેશી વરશ બાકી ર
હેલાં હતાં તેશાથે (૯૬૦) નવશોને શાઠ વરશ જે

ઉપર· કહેલાં છે· તેહને· દિકરાં· કરીદિતો· દિક· દોઆર·

(૧૪૪૦) ચઉદશોને· ચાલીશ· વરશનો· પૂરો· થાશેલ·

થાઇચ· પછે· જેવારે· (૪૯૦) ચારશો· નેવી· વરશને·

(૧૧૯૭) અગીઆરશો· શતાંણુ· વરશ· જે· ઈઅપજદે·

જરદનાં· જલૂશથીછે· તેહને· શોમવાર· રોજ· પેહેલો·

માહે· નૂરવરદીન· આગલ· કહેઆ· તેમાંથી· કાઢીદિતો·

(૭૧૭) શાતશોને· શતર· વરશ· બાકી· રહેઆં· વાશતે·

માલૂમ· પડીઉજે· અગર· કબીશાની· ચાલ· આજદન· સ

ગી· બાહાલ· રેહેતે તો· તારીખનાં· શરૂઆતથી· તે· હાલ

નાં· વખત· લગી· (૪) ચાર· દોઆર· પૂરા· અને· (૭૧૭)

શાતશોને· શતર· વરશ· (૫) પાંચમાં· દોઆર· માંહી·

ગૂજરેલાં· હતે· અને· (૬૦૦) છશો· વરશની· મુદત·

માંથી· કબીશા·(૫) પાંચ· પાદઆ· જોઈએ· ઈઆનો· કે

રબરદીન· માહે· અરદીબેહેશત· માહે· ખોરદાદ· માહે·

તીર· માહે· અને· અમરદાદ· માહે· અનો· હાલ· (૧૧૬) ઇ

કશોને· શોલ· વરશ· પૂરાં· અમરદાદ· મહીનાંની· કબી

શાની· નોબતમાંથી· ગૂજરેઆં· જોઈએ· અને· આઇ· શો

મવાર· પેહેલૂં· વરશ· (૧૧૭) ઇકશોને· શતરમૂં· નોંકેશે

થાઇઉં· જોઈએ· પંણ· ઈઅજદેજરદ· પછી· તે· હાલ·

લગી· કબીશાની· ચાલ· મૂતલક· છૂટી· ગોઈ· અને· વર

શો· (૩૬૫) તરંણશોને· પાંશેઠ· દાહાડાનાં· વગર· ક

શરે· ગણતરીમાં· આવેઆં· વાશતે· માલૂંમ· પડીઉં

જે· જો· કદાપી· ઈઅજદેજરદ· પછી· આગલા· તરીકા·

પરમાંણે· જારી· રેહે તેતો· હાલનાં· વખત· લગી· (૯)

નવ· કબીશા· થાઈઆ· હોતે· ઈઆને· ગુજરેલાં· વરશો
ઉપર· (૯) નવ· મહીનાં· વધેતે· વાશતે· ઈ· શોમવાર·
રોજ· ૧ લો· માહે· ફરવરદીન· ને· દીને· કબીશો· (૯)
મહીનાં· અગાઉં· પોતાની· જગોથી· થાઈઓ· જોઈએ· અ
ને· શાંધલાં· વરશ· શંમશી· (૧૨) બાર· મહીનાંને· દંન·૫)
પાંચનાં છે· જેવારે· (૯) નવ· મહીનાં· ઈમાંથી· કાઢીએ·
તેવારે· બાકી· રહેઆ· માશ·(૩) તરંણ· અને· (૫) પાંચ
દાહાડા· ઈઆને· ફરવરદીન· માહે· અરદીબેહેશત· માહે·
ખોરદાદ· માહે· અને· (૫) પાંચ· દાહાડા· તીર· મહીનાંનાં
થાઈઆ· અને· આઈ· શોમવાર· ઉપર· લખેલો· નવ· મ
હીનાં· પાછો· ફરેતો· રોજ· ૬ ઠો· તીર· મહીનાંનો· શને·
(૧૧૯૬) અગીઆરશો· છંનુ· નાં કેશે· ઈઅજદેજર

દીનાં·થાએ· પછે· એ· કે આશથી· તેહેકીક· થાઈઉં કે· કબીશાના·કાએદા·મૂજબ·(૧૧૫) ઇક્શો·પંદર·વરશ· પૂરાં·અને· ૩ મહીનાં· અને·(૫) પાંચ· દાહાડા· (૧૧૬)માં નાં કેશે· વરશમાંથી· ગૂજરેલાં· જોઈએ· અને· આંહિ· શોમવાર· રોજ· ૬ ઠો· માહા·(૪) ચોથો· વરશ·(૧૧૬) ઇક્શો· શોલમૂં છે· પછે· જેવારે· એ· માશ·(૩) તરંણ· તથા· દંન (૫) પાંચ· શાથે·(૫) પાંચ· વરશ· પૂરાં· ગૂજરે· તેવારે· કબીશાની· નોબત· શેહેરેવર· મહીનાંમાં· પોહોચશે— જાંણનાંર· ખોદાતાલા છે·[૧] (એશાહેબની· મોહોર·બદામી છે·)

---

[૧] એ·રીતે·બેએ·નખીદ્યાંની·વચમાંએ·ફરદીક·મોહોરને·શાકૂં·લખેઉં છે જે·એ·મોહોર·ફૂલાંની·તરેહની છે·તેહેને શાકું·જાંણવૂં જે·એ·એબારત· તરજૂમાંનાં·કરનારની·તરફેની છે *

અપૂજે· અંમરી· ઈલ· અલા· અશાદ· અલાહ *

(એ·મોહોર· જમાંનાંનો· બતલેમીઉશ· મીરજાં· અશાદ·

અલા· ઈશાકૂહાંની નો છે·)

બનાંમે· ઈજદે· બખશા· ઈનહેઈ· બખશાઈશ· ગરે· મેહેરબાંન *

શોક્ર· તે· પરવરદેગારનાં· જેઆંને· આશમાંન· તથા· જમીન

દંન·(૬) છઅમાં· પેદાકીધી· અને· પોતાનાં· નૂરાંની· જરે

લા· ચેહેરાથી· શેતારા· તથા· આશમાંનોનાં· મોહોડા· રોશં

ન· કીધાં· અને· દરૂદ· તથા· શલાંમ· મોહમદ· ઉપર· જે· લો

કોને· રાહ· દેખાડવાશારૂં· પેદા· કીધેલો છે· અને· તેહનાં·

વશી· તા૦ બૂજેરગ· ઈઆંમો· ઉપર· દરૂદ· હોજો· બંહાં· શ્ર

ધીક્ષે· મહીનાં· તથા· વરશોં· ફેરતાં છે * હવે· તમાંમ·
શાઇરપદ· લોકોમાં· ક્ષ્મતરીન· તથા· ફ્લ· નજૂમી· તથા· શેતા
રેશનાંશ· તા૦ હેશાબ· તા૦ ધરતારાનાં· જરનાંરાવોનો· બા
ઇંમ· મહમદ· શાહેબ· ઇબને· અબદોલ· હોશેન· ઇપન· હો
શેની· બાંનૂન· ઇપાબાદી· ઇશાક્રહાંની· મશહૂર· નજૂમી· મે
હેછે જે· ફેરલાઇક· મોહોટા· શાહેબો· ઇપને· હોરમત· જારે
લા· દોશત· લોકો· જે· માહારી· દોશતીનાં· દરીઆમાં· ડૂબે
લા· તથા· મોહોબતની· કીશતીમાં· બેશનાંરા છે· તે· લોકો
દ· ખાહેશ· કીધી જે· ફેરશી· તારીખ· બાબે· મુખતેશર·
મેહેજર· (૧) ઇક· લખું· ઇપને· તે તારીખનું· શરું· થાવું·
તથા· કબીશાનો· શબબ· તથા· તેહની· નોબત· તથા· મુ
શતરક· ઇઆને· વધારાનાં· (૫) પાંચ· દાહડા· તથા· તે

હનું ઠેકાંણું· તથા· કબીશો· સૂલેગીરીર્યાનો· શબબ· બલકે·

ને· શાથે· થોડીઈક· બીનાં· સુમી· તારીખ· તથા· તેહેનાં· ક

બીશાની· તથા· તેહનાં· દોઓરની· લખુ· કે· જો· પારશી·

લોકોનો· કબીશો· ઈર્યજદેજરદ· બીન· શોહેરીર્યારનાં·

જમાંનાંથી· મુકી· નહી· દેતે· તો· હવડાં· શુધી· કરેર્યા· ર્યા

વતે તો· તેહની· નોબત· કાંહાંશુધી· પોહોચતે· ર્યને· ગા

થાનાં· (૫) પાંચ· દાહડા· કીર્યા· મહીનાંની· પછવાડે· ર્યા

વતે* જેવારે· માહારા· મેહેરબાંન· દોશત· લોકોએ· મહને

કહેઉ· તેવારે· તેઓણનાં· હોકંમથી· શર· ફેરવનું· લોકોની

નજદીક· બહલાંમી· તથા· માહારી· નજદીક· ઘણું· બહ

હતું· તેથી· તેઓણનાં· હોકંમ· બજા· લાવીને· મેહેનતને

રાહત· શંમજીને· તેઓણનાં· હોકંમ· કબુલ· કીધો·

પાશતે·જેહુવારે· હુકતાઆની·મદદથી· ઉ·મેહેજર·પૂ
રૂં·થાઇ·તેવારે·મોહોટા·ઉશતાદોજે· હઉત·તથા·હેશાબ·
તથા·હીનદેશોના· ઓગણાંરા· ઈઓને·નજૂમી·લોકો
થી·ઉમેદ·ઇ·રાખુંચજે·આગર·કંઈ·ભૂલચૂક·બહીઆંનમાં
અથવા·હેશાબ·તથા·દલીલમાં·ઈઆ·બીજી·વાતમાં·જ
જર·આવેતો·દેખીરને·તેવાતની·ખબર·કરે·તો·મોહો
ટું·અહેશાન·થાશે· જેહીતો·માંદે·કરે·કે·માંદે·કુ
રનારાવોને·ખોદાતાલા·બદલો·આપનાંર·છે·જાંહે
જે·અશલથીજ·ઈનશાન·ચૂંકનું·આવેચ·હુવે·હુકતા
આની·મદદથી·શરૂ·કરુંચ* ઇલમેના·તલબગાર·
લોકોને·આને·હઈત·તથા·નજૂંમ·તથા·વરતારાનો·
કરનાંરાવોને· જાંહેર·છે·જે·આદેતાખી·વરશજો·

કેહછે· તે· અકેતાબ· હમજનાં· બરૂજનાં· પેહેલા· બૂર્ક
તામાંથી· નીકલીને· પાછો· તેજ· બૂર્કતાંમાં· આવે· તેહ
ને· કેહછે· અને· તે· મૂદત· (૩૬૫) તરંણશો· ને· શા·
પાંશઠ· દાહડાને· આશરે છે· ઈ અને· કલાક· ૬) છ
અથી· કાંઈ ઇક· કંમતર· કહી છે· હવે· તે· કંમતીને· જૂદા·
જૂદા· બરતારાવો· પરમાંણે· વરતારાનાં· કરનાંરા· દેર
નાર· કહીગીઆ· છ· બતલીમૂશનાં· વરતારા· પરમાંણે
૪) ચેઆર· ચીની ર· અને· ૪૫) પીસતાલીશ· શેકંડ·
તથા· ઇબ્રાંનીનાં· વરતારા· પરમાંણે· ૧૧) અગીઆર·
ચીની ર· તથા· હકીમ· ચોફી ઉદીન· અગરેબીનાં· વર
તારા· પરમાંણે· ૧૨) બાર· ચીની ર· અને· ૩૬) છત
રીશ· શેકંડ· અને· બૂતાંનીનાં· વરતારા· પરમાંણે· ૧૩)

તેર·મીનીર·તથા·ચોતારોહેરનાં·લોકોનાં·વરતારા·
પરમાંણે· ૯) મીનીર·તથા·શુલતાંન·મગફૂર·શુ
રતાંનનાં·વરતારા·પરમાંણે· ૧૦) દશ·મીનીર·અને·
૪૫) પીશતાલીશ·શોહંડ·અને·હુશીમ·મોહીઉદીન·મ
ગરેબી·કેહે છે·જે·રૂમી·લોકોનાં·કદીમ·વરતારા·ઓ
શી·હેથું·માલુંમ·પડેચ કે·રૂમી·લોકો·(૦૧) પાઆ·
દાહડાથી·કાંઈ·ઓછું·શહંમજેલા છે·પણ·તે·લોકો·
(૦૧) પાઆ·દાહડાની·પૂરી·કશાર·બોહે છે· અને·કેર
લાહેક·કેહે છે·જે·રૂમી·લોકો·વરતારાથી·પૂરી·(૦૧)
પાઆ·દાહડાની·કશાર·જાંણે છે·પણ·પારશી·લોકો·રૂ
મી·લોકોની·મીશાલે·પૂરી·(૦૧) પાઆ·દાહડાનીજ·
કશાર·લેતા·આવેઆ છે·વાશતે·આ·દેતાથી·વરશ·-

રૂમી· તથા· ફારશી· લોકોની· તારીખ· મૂજબ· (૩૬૫ા)
તરંગશોને· શવા· પાંશેઠ· દાહડાનૂં છે· તેહમાં· કાંઈ· વ
ધ· ઘર· નથી· અગર· રૂમી· લોકો· પોતાનાં· બાહરે· મહીનાં
નાં· દાહડા· ફેરફાર· કીદે છે· અને· (૭) સાતા· દાહા
ડાની· કશારને· ફર· (૪) ચાર· વરશે· (૧) ઈક· વરશ
કબીશો· કરે છે· અને· તે· કશારનો· ઈક· દાહડો· શબા
ત· મંહીનાંનાં· દાહાડા· ઊપર· વધારે છે· કાંઈ જે· તે· મ
હીનાં· નાં દાહાડા· બીજા· મહીનાંવો· કરતાં· ઓછા છે·
અને· મશહૂર છે જે· ઈ લોકોની· તારીખનૂં· શરૂઆત
જે છે તે· શેકંનદર· બીન· ફેલકૂશનાં· મરણ· પામેઆ
પછે· (૧૨) બારમાં· વરશથી· શરૂ· થાઈઉછે ✱ અને·
ફારશી· લોકો· પોતાનાં· (૧૨) બાહરે· મંહીનાંનાં· દા

હડા· બરાબર· લીએછે· ઈઆને· હરએક· મહીનાંનાં· દાહ
ડા· (30) તરીશ· અને· તે· હરઅેક· દાહડાનું· નાંમછે· અ
ને· દંન· (5) પાંચ· જે· વધારાનાંછે· તેહને· ખંમશેમૂશ
તરકે· કેહછે· અને· (ગ) પાઆ· દાહાંડાની· કશરને·
ઈક· શબબને· લીધે· (120) એકશોને· વીશ· વરશોક
બીશો· કરીને· (120) એકશો· વીશમું· વરશ· માશ·
(13) તેરમું· કરેછે· હવે· બાજે· લોકો· એમ· ધારીને· કે
હેચજે· કઈઉમરશ· ઈઆને· જેહને· જીવતું· બોલતું
આદમી· કરી· કેહછે· અને· ૯· પેહેલો· પાદશાહ· થાઈ
ગીઓછે· જેમકે· શાહાનાંમાંમાં· ફીરદોશી· તુશી· કહી
ગીઓચજે· પરથંમ· પાદશાહ· જે· આ· દુનીઆમાં·
થાએઓછે· તે· તમાંમ· પાદશાહોનો· શેરદાર· કઈઉ

મરશ·હતો·માંહે·કેટલાએક·લોકો·કેહછેજે·એ·તારી
ખ·કઈઉમરશ·પાદશાહી·ઉપર·બેઠો·તે·દાહડેથી·
શરૂ·થાઈછે·પંણ·એ·વાત·શાંઘલી·વેહેમ·જાહરેલીછે
કાંઈજે·મોહોરા·જુાજેલો·તથા·અપોલમાંવો·તથા·મોહો
રા·અપકાબરો·નજુંમ·તથા·હેશાબનાં·જાંણનારા·આપા
ગલા·તથા·હવડાંનાં·એમ·કેહછેજે·એ·તારીખ·જંમ
શેદની·પાદશાહીનાં·વખતથી·શરૂ·થાઈછે·અપને·શ
રવે·લોકો·ચોકશાઈથી·એમ·શાફ·લખી·ગીઆચ·
જે·જેહેવારે·પાદશાહ·જંમશેદ·પાદશાહીનાં·તખત·
ઉપર·બેઠો·તેવારે·ચાહીઉજે·વરશ·તથા·મહીનાં·
તથા·દાહડા·જેછે·તેહનૂં·નાંમ·રાખીને·તારીખ·બ
નાંવે·કે·જેથી·લોકોને·ભૂલ·ચૂક·નંહી·પડે·તેવા

રે· પાદશાહા· જંમશેદે· તમાંમ· મોબેદ· લોકો· જેતેવખત

માં· હાજેલ· તથા· દાંનાંવ· હતા· તેવોણને· બોલાવીને·

ઈ· વાત· તે· લોકો· આગલ· જાહેર· કીધી· તેવારે· તે· મો

બેદ· લોકો· ઈકઠા· મલીને· કેહેવાલાગાજે· ખોદાતાલા

ઇ· આપાકતાબને· પોતીકા· નૂરમાંથી· પેદા· કીધેલો છે·

અને· આશમાંન· તથા· જમીન· ઈથી· રોશંન· કીધેલીછે·

અને· આપોરવરોને· ઈથી· ઉગાવીને· પરવરશ· કીધાં· અ

ને· ખોદાતાલાઈ· શંઘલી· વશતુઆં· હેને· મોહોરો· પેદા·

કીધો· અને· વલી· કેટલાઈક· લોકોનો· ઈતેકાદ· ઈઅ·

છેજે· ઈ· આપાકતાબ· ને· છેતે· ઈજદાંનુ· નૂરછે· અને· ખો

દાતાલાએ· ઈ· નૂરને· બુજોરગી· શાથે· નેગાહ· કીધી·

વાશતે· બેહેતરછેજે· ઈ· આપાકતાબનો· ખાશ· ઈક· દો

ઓર· જે·(૩૬૫।) તરંગ·શો·ને· શવા·પાંશોડ· દાહાડા

નો છે· તેહને· વરશ· કરી· કહીએ· અને· તે· વરશનાં· શ

રૂઆતનો· પેહેલો· દાહડો· તે· દાહડેથી· ગણીએ કે· જે·

વેળા· આફતાબ· મેશ· રાશીનાં· પેહેલા· અંગશ· માંહાં

હોએ· કાંહજે· તે· જાતી· નવૂં· વરશ છે· અને· ફુસ· ઓર

વશોનૂં· ઉગવૂં· તથા· ફૂટવૂં· તે· વખતથી છે· અને· આજૂના

બને· ખૂજેરગ· કરી· જાંણવા· શાકૂં તે· દાહડે· ઓહકૂં·

જસંન· કરવૂં· પછે· પાદશાહાનો· વીચાર· એ· વાત· ઉપર·

ચોકશ· બેઠો* હવે· આફતાબનો· દોઅોર· તો· (૩૬૫।)

તરંગશો· શવા· પાંશોહ· દાહડાનો છે· માંહે· (૩૬૦) તરંગ·

શો· શાહને· (૧૨) બાર· ભાગે· વેહેચેઆ· તેવારે· હર એ

ક· મહીનાંનાં· દાહડા· (૩૦) તરીશ· થાઈઆ· બાકી·

વરશનાં·દંન·(૫) પાંચ·રહેઆ· તેહનૂંનાંમ·અંમશો·સ્
શાતરજે· જરી·રાખીછે· અને·પારશી·લોકોનાં· હિતેશાદ·પ
રમાંણે· ફૂરેશતા·(૩૫) પાંતરીશ છે· ને·તેઓનાં·(૫) પાંચ·
ફૂરેશતા· છે· લોકોનાં· હિતેશાદ·મૂજબ· વરશની·પછાત
નાંછે· તેઓણનાં·નાંમથી·ચયારાનાં·(૫) પાંચ·દાહડાનૂં
નાંમ·પાડીછે· કે·વરશમાં·ઈશવાર· તેઓણની· ઈબાદ·ત
થા· આરાધનાં·કરે· અને·(૩૦) તરીશે·રોજનાં·ફૂરેશતા
વોમાંથી· જે·મોહોટા·(૧૨) બાર·ફૂરેશતાઓ છે·તે·ઉ
પરથી· મહીનાંવોનાં·નાંમ·પાડેઆં· અને·પારશી·લોકોનાં
હિતેશાદ·મૂજબ· દ·(૧૨) બાહરે·ફૂરેશતાને·ઓદાતા
લાએ·તમાંમ·આલંમ·ઉપર· મવકલ· કીએલા છે· હવે·
દ·બાહરે· મહીનાં·તથા·તરીશે·દાહડા· તથા·ગાથાનાં·

(૫) પાંચ· દાહડા· ઈ·શરધેનાં· નાંમ· ફરેશતાઓનાં· નાંમ
પી· રાખેલાં છે· તે· હરએક· ફરેશતાની· જુદી· જુદી· ખશ
નુંમંન છે· તે· ઈ· લોકોની· ઈબાદત છે· વાશતે· જે· દાહડો·
જે· ફરેશતાને· નાંમનો· આવે· તે· દાહડે· જુદી· ઈબાદત·
કરે· ને· વલી· હર· મહીને· જે· દાહડાનું નાંમ· મહીનાંના·
ફરેશતાની· શાથે· બરાબર· આવે· તે· દાહડે· જસંન· કરે
અને· તે· દાહડે· હરએક· કાંમ· કરે· તેહને· મુબારક· જાણે·
જેમ કે· (૧૯) ઓગણીશમો· રોજ· ફ્રવરદીન· મહીનાં·
નો· અપલે· (૩) તરીજે· રોજ· અરદીબેહેશત· મહીનાંનો·
તથા· (૬) છઠો· રોજ· ખોરદાદ· મહીનાંનો· અને· (૧૩)
તેરમો· રોજ· તીર· મહીનાંનો· ઈ· પરમાંણે· ઈઆને· (૫)
પાંચમો· રોજ· અશપંદારમદ· મહીનાંનો· અપલે· વલી· ઈમ·

ઠેરવીઉજે· હુરઈક· તીશે· રોજનાં· દાહડા· તથા· ગાથાનાં·
(૫) પાંચ· દાહડાનાં· ફ્રુરેશતાનાં· હાસ· પરમાંણે· પાદશા
હા· બ્યાર· લેબ્યાર· પેહેરે · અને· બ્યાર· બ્યાંણુ બ્યાએ· હવે
જેવારે· પેલી· વરશની· (૭) પાચ્પા· દાહડાની· કરારને· ગુ
મી· લોકોની· મીશાલે· (૪) એચ્પાર· વરશે· ઈક· દાહડાનો
કબીશો· કરતે તો· એ· લોકોની· ઈબાદત· તથા· જશંન·
તથા· પાદશાહાથોનુ· બ્યાંણું· તથા· લેબ્યારા· વગરે· રી
રવે· કાંમ· દરૂશત· નહી· ચોલતે· અને· વલી· કબીશાનાં·
દાહડાને· વાશતે· (૧) ઈક· બીજા· ફ્રુરેશતાનું· નાંમ· લેઈ
તે· વાશતે· ઈમ· ઠરાવેઉજે· (૧૨૦) ઈકશોને· વીશ· વ
રશે· (૭) પાચ્પા· દાહડાની· કરારનો· મારા· (૧) ઈક· લે
ઈને· તેવરશ· મારા· (૧૩) તેરનું· કરવું· અને· એજ·

કદ· આશપરમાંણે· કરેઆ· જાયુંકે· જાંહાં· શુધી· ઓહા·
તાલાનીખુશી· હોએ· તાંહાં· શુધી* હવે· પેહેલા· હોઆ
રમાં· ઈઆપાને·(૧૨૦) ઇકશો·ને· વીશમે· વરશે·(૨) બે
દ· ફૂરવરદીન મહીનાં આવે· લેઈવારે· પેહેલા· ફૂરવરદી
નને· અસરાલફૂરવરદીન· મહીનો· કરી· બોલતા· અને·
બીજા· ફૂરવરદીનને·(ફૂરવરદીન·માહે·) ફૂરે· કરી·કે
હતા· અનેઅંમશે·મૂશાલરકે· ઈઆપાને·ગાથાનાં·(૫)
પાંચ· દાહડાફૂરવરદીન·માહે· ફૂરંની· પછવાડે· લગા
ડે· અને· ફૂરવરદીન·મહીનાંની· પછવાડે· તે· બર·કરાર
રેહે· જે હાંથુથી· બીજા· કબીશાની· નોબત· આવે· તાં
હાં·શુધી * હવે· જે·(૨૪૦) બશોને·ચાલીશમું·વરશ
છે· તે·વરશનાં· બીજા· મહીનાંને· અરદીબેહેશત·માહ

અશલ· અને· તરીજાને· અપરદીબેહેશત· માહા· ફુરૂ· કેહેવો·

અને·(૫) પાંચ· દાહાડા· વધારાનાંને· અપરદીબેહેશત· મા

હે· ફુરેની· શાથે· લગાડે· પછે· તે· અપરદીબેહેશત· મહીનાં·

ની· પાછલ· શાબેત· રેહે· જાંહાં· શુધી· તરીજી· નોબત· ક

બીશાની· આવે· અને· તે· વરશ· (૩૬૦) તરંણશો· ને· શાઠ·

નું· છે· તેવારે· તરીજા· મહીનાંને· ખોરદાદ· માહા· અશલ·

અને· ચોથા· મહીનાંને· ખોરદાદ· માહા· ફુરેહે· કરી· કેહેવો·

અને· દંન· (૫) પાંચ· ખોરદાદ· માહા· ફુરે· શાથે· મેલવી·

કબીશો· કરવો· અને· તે· (૫) પાંચ· દાહાડા· કબીશાનાં·

મહીનાંની· પછવાડે· શાબેત· રેહે· જાંહાં· શુધી કે· ચોથી· નો

બત· કબીશાની· આવે· તાંહાં· શુધી· અને· એ· પરમાંણે· અ

મલ· કરે· અને· ફર· (૧૨૦) એકશોને· વીશ· વરશે· કબી

શો· કરે· અને· ખંમશો· મુશતરકે· ઈઆને· ગાથાનાં·(૫)

પાંચ· દાહાડાને· કબીશાનાં· આખેર મહીનાં· શાથે· લગાડે

ઈમ· કરતાં· અશપંનદાદ· મહીનાંને· આવી· મલે· ઈઆને

(૧૪૪૦) ચઉદશો· ચેઆલીશ· વરશ· જેવારે· ગુજરે· અ

ને· નવો· હોઓર· થાએ· તેવારે· ખંમશોનાં· દાહડાને· કુરવ

રદીન· મહીનાં· શાથે· લગાડે· અને· ઈ· કાઈદાને· વાશતે·

તે· દાહાડે· મોહોટું· જસંન· કરે· અને· ઈજ· કઈઆશ· મું

જબ· અમલ· કરે· ઈઆંને· (૧૨૦) ઈકશો· વીશ· વરશો·

કબીશો· કરવો· અને· (૧૪૪૦) ચઉદશોને· ચેઆલીશ·

વરશે· નવો· હોઓર· થાઈ· તેવારે· મોહોટું· જશંન· કરવું·

જાંહાં· શુધીકે· ખોદાતાલાની· ખુશી· હોઈ* હવે· ઈ·

દંન· (૫) પાંચ· વધારાનાં કબીશાની· (૧૨૦) ઈકશો·

ને· વીશ· વરશની· મુદતમાં· કબીશાનાં· મહીનાંની· પાછ
લ· બાર· કરાર· રાખતા· અને· બીજા· કબીશાની· મુદતમાં·
બીજા· મહીનાંઓ· લઈજતા· તેહેનો· શબબ· ઇછેજે· કબી
શાનો· મહીનો· જે· ઠરાવેઓ· હોઇ· તેમાં· લાંમબી· મુદતનાં·
શબબથી· ભુલ· નંહી· પડે· હવે· ઇ· તારીખ· બાંધેઆ· પછે·
ઇ· લોકોની· ચાલ· ઇ· હતીજે· જારે· નવો· પાદશાહ· તખ
ત· ઉપર· બેશતો· તેવારે· તારીખને· તે· પાદશાહને· નાંમે·
નથી· કરતા· એમ· કરતાં· જેવારે· ઈઅજદ· જરદ· બીજ·
શેહેરીઆરની· પાદશાહીની· નોબત· આવી· તેવારે· તેનાં·
નાંમ· ઉપર· ગોઈ· ઈઆને· ઈઅજદેજરદી· તારીખ· કરી·
નાંમ· રાખીઉં· અને· તે· દાહડે· રોજ· (૧) પેહેલો· માહ·
ફ્રરવરદીન· શાલે· જલુશ· ઈઅજદે· જરદી· ને· વાર·

નોમે· તારીખ· (૨૨) બાવીશમી· હેશાબી· તારીખ·(૨૦)
વીશમી· હેલાલી· માહા· રબીઉલ· અવલ· શને· (૧૧) અ
ગીઆર· માહે· હીજરી· નાંકે શો· રોજ· (૧૬) શોલમો· હોર્
રા· માહે· રૂમી· શને· (૯૪૩) નવશો· તેતાલીશ· નાંકેશે·
શેકંદરી· હતાં· અને· ઈઅજહેજરદ· બીજ· શેહેરીઆર·
ઉશમાંન· બીન· અફ્ફાંનનાં· જમાનાંમાં· અરબ· લોકોની
લડાઈમાં· શેકશત· પાંમીને· મરવ· નાંમનાં· શેહેરમાં· નાં
ઠો· તે· જગોનાં· ખરાશાંનાંમાં· મારેઓ· ગીઓ· અને·
પારશી· લોકોની· પાદશાહી· આખર· થાઈ· તેવાર· પછે· કો
ઈ· પારશી· લોકોમાંથી· પાદશાહ· નંહી· રહેઓ· જેદ· દે·
તારીખ· તેહેને· નાંમે· નવી· થાએ· વાશતે· પારશી· તારી
ખ· હેનાં· નાંમ· ઉપર· રહી· અને· ઈઅજહેજરદી· તારી

બ· કેહેવાઈ· હવે· જીજેમાં· લખી· ગીઆચ· તે· પર
માંણે· ઈઅજદેજરદ· તખત· ઉપર· બેઠો· તે· વખત· ક
બીશાનાં· દોઆેર· માંથી· (૯૬૦) નવશો· ને· શાઠ· વ
રશ· ગુજરેલાં· હતાં· અંને· કબીશાની· નોબત· ઝપાવાં·
મહીનાંમાં· આવી· હતી· ઝપને· (૫) પાંચ· દંન· વધારા
નાં· આવાં· મહીનાંની· પછવાડે· વધારેઝા· અંને· તે· વરશ·
(૦૧) પાઝપા· દાહાડાની· કશરથી· (૧) એક· માશ· વધા
રાનો· હતો· માંટે· (૧૩) તેર· મહીનાંનૂં· વરશ· ગણીને·
(૨) બેએ· આવાં· માહા· લીધા· હતા· એક· અશલ·
અંને· બીજો· ફૂરે· ઝપને· (૫) પાંચ· દાહાડા· ખંમશો·
નાં· ફૂરે· માશની· પછવાડે· લગાડેઆ· અંને·

[૧]
ઈઅજદે· જરદ· બીન· શેહેરીઆરનાં· વખતથીતે· આજ· દંન· શૂધી· કબીશો· તદંન· મૂકી· દીધો· અને· (ગ) પાછા· દાહાડાની· કશાર· જે· કુતી· તે· નંહી· હુંતી· થાઈ· અને· ઈ· તારીખનાં· વરશનાં· દાહાડા· (૩૬૫) તરંણશો· પાંશઠ· થાઈ· ગીઆ· અને· તે· જમાંનાંથી· તે· આજ· લગી· ખંમ શેનાં· દાહાડા· ફેરલાઈક· લોકો· મજહબની· તાશ્નુબને· વાશતે· આવાં· મહીનાંની· પછવાડે· શાબેત· રાખે છે· અને· મૂશલમાંન· લોકો· કદીઆશ· પરમાંણે· અશપંનદાર· મહી

---

[૧] ઈઅજદે· જરદ· બીન· શેહેરીઆરનાં· વકતથીતે· આજ· દંન· શૂંધી· કબીશો· તદંન· મૂંકી· દીધો ચ· કરી· લખીઉં અ· તે· અહી અાં· ઈમ· લખેઆની· મતલબ· ઈ છે જે· ઈરાંન· જમીનનાં· રેહેનારા· પારશીઓ· તે· દાહડાથીતે· આજદીન· શુંધી· કબીશોકરવાનું· કાંમ· તદંનમૂંકી· દીધૂ છે*

નાંની·પાછલ·ગણેચ·જો·કદાપી·ઈઅજદેજરદ·પછી·કબી
શો·નહી·મુંકી·દીધાં·હોતે·અને·(૦।) પાઆ·દાહાડાની·ક
શરને·લેતા·આવતે·તો·આજ·કે·શોમવારે·તારીખ·(૧૨)
બારમી·હેશાબી·તથા·તારીખ·(૧૦) દશમી·હેલાલી·શફ
ર·મહીનાંની·શને·(૧૨૪૩) બારશો·તેતાલીશ·નાંકેરો·હી
જરી·તારીખ·(૨૨) બાવીશમી·આબ·માહ·રૂમી·શને·
(૨૧૩૮) ઇકવીશશો·આડતીશ·નાંકેશે·શેકંદરી·રોજ·(૧)
પેહેલો·ફરવરદીન·માહ·કદીમ·શને·(૧૧૮૭) અગીઆર
શો·શતાંણું·ઈઅજદેજરદીનાં·છે·ઇદીને·કબીશાની·નોબ
ત·અમરદાદ·મહીનાંમો·આવી·હોતે·અને·ખાંમશેનાં·દાહડા·
અમરદાદ·મહીનાંની·શાથે·લાગું·પડતે·ઇહેનું·બએઆંન·
ઇ·રીતે·છે·કે·નજુંમી·લોકોનાં·કાઇદા·પરમાંણે·જે·આ

ગલા· જમાંનાંથી· વશતારાનાં· કરનાંર· તથા· હેશાબનાં· જાં

ણનાંર· લોકોની· ચાલછે· તે· પરમાંણે· હુરએક· તરંણડે·

તારીખોનાં· દાહાડા· ગાંણેઆ· તેવારે· માલુંમ· થાઈછેંજે· વા

ર· ગરેહું· તારીખ· (૧) પેહેલી· હેશાબી· માહે· મોહરેમ· શા

ને· હીજરી· મહમદીથી· તે· વાર· શોમે· તારીખ· (૧૨) બારમી

હેશાબી· તથા· તારીખ· (૧૦) દશમી· હેલાલી· માહ· શફ

ર· શાને· (૧૨૪૩) બારશો· તેતાલીશ· હીજરી· લગી·

(૪૪૦૧૬૫) ચેઆર· લાખ· ચેઆલીશ· હજાર· ઈકશો·

પાંશેઠ· દાહાડા· થાઈઆ· વલી· શોમવાર· તારીખ· (૧)

પેહેલી· જશીરીન· ઉલ· અવલ· વરશ· (૧૨) બારમું· શોકં

દર· બીન· ફેલકુશ· રૂમીનાં· મુંવા· પછે· તે· વાર· શોએ· તા

રીખ· (૨૨) બાવીશમી· આબ· માહે· રૂમી· શાને· (૨૧૩૯)

છવીશ·શો·યારતીશ·નાંક્ષેશે·શેકંનદરી·લગી·

(૭૯૦૮૬૫) શાત·લાખ·હેશી·હજાર·આઠશો·પાંશ

ઠ·દાહાડા·થાઇઆ·વલી·વાર·મંગલ·રોજ·૧ લો·માહા

ફ્રરવરદીન·વરશ·પેહેલું·ઈયજદેજરદ·તખતે·બેઠો·

તાંથીતે·વાર·શોમે·રોજ·૧ લો·ફ્રરવરદીન·માહે·કદી

મ·શને·(૧૧૯૭) અગીયારશો·શત્તાંણું·નાંક્ષેશો·ઈ

અજદેજરદી·લગી·(૪૩૬૫૪૧) ચેઆર·લાખ·છ

તરીશ·હજાર·પાંનશો·ઇક્તાલીશ·દંન·થાએઆ·

હવે·અરબી·તારીખ·ઈઅજદેજરદી·તારીખથી·(૩૬૨૪)

તરંણ·હજાર·છઅશો·ચોવીશ·દાહડા·યાગલ·છે·પછે·

ઇ·તક્ષાવતને·અરબી·તારીખનાં·(૪૪૦૧૬૫) ચેયાર·

લાખ·ચેયાલીશ·હજાર·ઇકશો·પાંશઠ·દાહડા·જે છે·

તેમાંથી· કાહાડી· નાંખેઅપા· તેવારે· બાકી· રહેઆ· ઈઅ
જદેજરદીનાં· દંન· (૪૩૬૫૪૧) ચેઅપાર· લાખ· છતરી
શ· હજાર· પાંનશો· ઈકતાલીશ· આગલા· અપમલ· પરમાં
ણે· વલી· ત્રૂમી· તારીખ· ઈઅજદે· જરદી· તારીખથી·
(૩૪૪૩૨૪) તરંણ· લાખ· ચૂંમાલીશ· હજાર· તરંણ·
શો· ચોવીશ· દાહડા· આગમચછે· માંડે· જેવારે· ત્રૂમી·
તારીખનાં· દાહડાજે· (૭૯૦૯૬૫) શાત· લાખ· હેશી·
હજાર· આઠશો· પાંશેઠછે· તેમાંથી· ઈતફાવતને· કાડી·
નાંખીઈતો· ઈઅપજદેજરદી· તારીખનાં· (૪૩૬૫૪૧)
ચેઅપાર· લાખ· છતરીશ· હજાર· પાંનશો· ઈકતાલીશ·
દાહડા· બીજીવાર· તફ્રાવત· કાહાડેઅપાથી· બાકી· રહે
અપા· અપાગલા· અપમલ· પરમાંણે· વાશતે· હવે· ચોકશ·

ઈ· હેશાબથી· માલુંમ· પડીઉં છે જે· તરંગડે· તારીખનાં·

દાહડાજે· ઉંપર· લખેલા છે· તે· બરાબર છે· અને· તરંગડે

તારીખ· મલેચ· તે· શહી છે· અને· ઈઅજદેજરદી· તારીખ

જે· મલતી· આવી· તે· ઉંપરથી· ખરે· ખરૂં· માલંમ· પડીઉં

જે· ઈઅજદેજરદનાં· વખતથી· કબીશો· તદંન· મેકુફ·

અને· (ગ) પાઆ· દાહડાની· કશર· બંગે· કુતીજ· નંહી·

અને· ઈઅજદેજરદી· તારીખ· વગર· કશરની· ગંણતરી

મો· આવી· માંડે· આજદીને· (ઈઆને· ઈ· મેહેજર· લખે

ઓ· તે· દાહડે·) વાર· શોમે· ને· રોજ· ૧ લો· ફ્રરવરદીન·

માહે· કદીમ· શને· (૧૧૯૭) અગીઆર શો· શતાંણું·

નાં કેશે· ઈઅજદેજરદી છે· જેવારે· ઈ· બીનાં· ચોકશ· મા

લુંમ·પડી· હવે·લખુંચ છે· જો· કદાપી· ઈઅજદેજરદનાં·

વખતથી· આગલી· ચાલ· પરમાંણે· ચાલેઆ· આવતે·
અને· કબીશાને· મેલી· નંહી· દેતે· અને· (૧) પા આ· દા
હડાની· કશારને· ગંણતરીમાં· લેતે તો· ઈ· શોમવાર· જે·
ઉપર· લખેઆ છે· તે· દાહડે· રોજ· (૬) છઠો· તીર· માહ· ક
દીમ· શાને· (૧૧૯૬) અગીઆરશો· છંનું· નાંકેશે· ઈઅ
જદેજરદી· આવતે· કાંએજે· ઈ· દંન· લગી· (૧૧૯૬) અગી
આરશો· છંનેઉં· વરશનાં· (૧) પા આ· દાહડાની· કશાર
ને· ઈખઠી· કીધી· તેવારે· (૨૯૯) બશો· ને· નવાંણું· દા
હડા· થાઈઆ· હવે· નીચે· માલૂંમ· પડશે· કે· જો· કદાપી·
કબીશો· ઈઅજદેજરદ· પછી· મોકૂંફ· નંહી· થાઈઓ· હ
તેનો· ઈ· દોઓર· પૂરો· થાઈઓ· હતે· અને· નવા· દોઓ
રનાં· કબીશા· (૫) પાંચ· થાઈઆ· હોતે· અને· (૬)

છઠા· છવીશા· નાંજેશાન્નું· ઇ· વરશા· (૧૧૬) ઇકશો·શો

લમું· હોતે· ઉપને· જાહેર· છેજે· ઇ· (૧૧૬) ઇકશો·શો

લમાં· વરશમાં· (૦) પાઆ· દાહાડાની· કશારને· ગણી·

નથી· હુવે· ઇ· (૧૧૬) ઇકશો·શોલ·પાઆજે· (૧૧૯૬) ઉપ

ગીઆરશો· છંનુ· (૦) પાઆ· માંથી· કાહાડી· નાંખીઇતો·

(૧૦૯૦) ઇક· હજાર· હેશી· (૦) પાઆ· બાકી· રેહેચ·

રહે· જેવારે· (૧૦૯૦) ઇક હજાર· હેશી· પાઆને· ઇકઠા·

કરીઇય· તેવારે· (૨૭૦) બશો· શીતેર· દાહાડા· થાઇચ·

વલી· બીજી રીતે· જેવારે· (૧૧૬) ઇકશો· શોલની· કશાર

ને· ઇખરી· કીધી· તેવારે· તેહેનાં· (૨૯) ઓગણતરીશ·

દાહાડા· થાઇઆ· પછે· જેવારે· ઇ· (૨૯) ઓગણતરીશા·

દાહાડાને· (૨૯૯) બશોને· નવાંણું· દાહાડા· માંથી· કાડી

નાંખીએતો· (૨૭૦) બશોને· શીતેર· દાહડા· બાકી· રેહે અ°

અપાણલી· ગંણતરી· પરમાંણે· હુવે· જેવારે· (૨૭૦) બશો· શી

તેર· દાહડાને· રોજ· ૧ લો· માહા· ૧ લો· ફ્રરવરદીન· કદીમ· શાને·

(૧૧૯૭) અપગીઆરશો· શતાંણું· નાંકેશો· ઈઅપજદેજરદીમાંથી·

કાડી· નાંખીએ· ઈઆને· (૩૬૬) તરંગશો· છાશઠ· દાહડા· માં

થી· કાડીએ· તેવારે· (૯૬) છંણું· દાહડા· બાકી· રહેઆ· ઈઆ

ને· માશ· (૩) તરંગ· ફ્રરવરદીન· તથા· અરદીબેહેશત·

તથા· ખોરદાદ· અને· માશ· (૪) ચોથો· જે· તીર· મહીનો છે·

તેમાંનાં· દંન· (૬) છ અ· ગુજરેલા· હતા· વાશતે· માંલુંમ·

થાઈઉં જે· શોમવાર· જે· ઉપર· કહેઆ· તે· શાહુદે· રોજ· (૬)

છઠો· તીર· માહા· કદીમ· શાલ· (૧૧૯૬) અગીઆરશો· છં

ણું· નાંકેશો· ઈઅપજદેજરદીનાં· હતા· એ· ઉપરથી· ઈવાલ·

ખરી· થાઈ· અને· વલી· ઈ· વાત· ખરી· ઈમ· કરીને· કુંલ· લો
કોનો· કોલ· ઈછેજે· ઈઅજદેજરદ· તખત· ઉપર· બેઠો· તે·
દાહડે· મંગલવાર· તારીખ· (૧૬) શોલમી· હોજીરા· માહે·
રૂમી· શને· (૯૪૩) નવશો· તેતાલીશ· શેકંનદરીનાં· હતા·
જેમકે· આગલ· જીકર· કરેઆમો· આવીછે· અને· ઈ· ઉપ
લી· બીનાંથી· ઈ· તારીખો· (૩) તરંગબાં· દાહડા· બાંજી· હે
શાબ· ગણેઆપો· તેથી· ચોકશ· માલુંમ· પડીઉંજે· શોમવાર·
તારીખ· (૨૨) બાવીશમી· આબ· માહે· રૂમી· શને· (૨૧૩૮)
ઈક્કીશશો· આરતીશ· નાંકેશો· શેકંનદરીનાંછે· અને· એ
કીનછેકે· તારીખ· (૧૬) શોલમી· હોજીરા· માહે· રૂમી· શને
(૯૪૩) નવશો· તેતાલીશ· શેકંનદરીથી· તે· તારીખ· (૧૬)
શોલમી· હોજીરા· માહે· રૂમી· શને· (૨૧૩૮) ઈક્કીશશો·

આરતીશ· સૂંધી· (૧૧૯૫) અગીઆરશો· પંચાંણું· વરશ·
આફતાબી· પૂરાં છે· અને· વલી· દીન છે જે· રોજ· (૧૭) મો·
હોજીરા· માહે· રૂમી· થીતે· રોજ· (૨૨) મો· આબ· માહે· રૂમી·
સૂંધી· (૬૭) શરશાઠ· દાહાડા· થાઈછે· વલી· માલૂમ· પડીછે·
જે· છેલ્લા· કબીશા· પછી· (૧૧૬) એકશો· શોલ· વરશાની· મૂ
દતમાં· (૦।) પાઆ· દાહડાની· કશર· ગાંણતરીમાં· નથી·
લીધી· તે· શબબથી· રોજ· (૧) પેહેલાથી· ફૂરવરદીન· મ
હીનાંનાં· (૨૯) ઓગણતરીશ· દાહાડા· આગલ· પડેઓ·
પછે· જેવારે· ઈ· (૨૯) ઓગણતરીશ· દાહાડાને· (૬૭)
શરશાઠ· દાહાડા· શાથે· મેલવેઆ· તેવારે· (૯૬) છંનું·
દાહાડા· આગલા· આમલ· પરમાંણે· થાઈઆ· હવે· લખી·
જણાંઉંછે જે· કૂલ· તેહેકીકની· વાતોનાં· અંગનાંરા· ત

થા·બારીકી·વાતનાં·શમજનારા·શાહેબો·તેણેકીક·
ફરી·લખી·ગીઆછે·તે·શરવેની·વાત·મળતીછે·અં
ને·તમામ·પછાતની·જુનેની·કીતાબમાં·ઈઅજદેજર
દનાં·જલૂશ·બાબે·લખી·ગીઅપાય·જે·રોજ·(૧) પેહે
લો·માહા·(૧) પેહેલો·ફૂરવરદીનનો·દીનો·ઈઅજદેજર
દ·તખતે·બેઠો·તે·દાહાડે·કબીશાનાં·દોઓરનાં·(૧૪૪૦)
ચઉદશો·ચાલીશ·વરશમાંથી·(૯૬૦) નવશો·શાઠ·
વરશ·ગુંજરેલાં·હુતાં·પછે·જેવારે·(૧૧૯૬) અગીઆ
રશો·છંનુંને·(૯૬૦) નવશો·શાઠ·ઉપર·વધારીઈ·તે
વારે·(૨૧૫૬) એકવીશશો·છપંન·થાઈઅ·અને·કબી
શાનો·દોઓર·જે·(૧૪૪૦) ચઉદશો·ચાલીશ·વરશનો
છે·તેહેને·ઈમાંથી·કાડીનાખે·તેવારે·બાકી·(૭૧૬) શા

તશો·શોલ·રેહેછે·વલી·બીજી·રવેશો·ગણીએકે·ન
વશો·શાઠને·ઇબીશાનાં·દોઓરમાંથી·કાડીએતો·(૪૯)
એઆરશો·હેશી·બાકી·રેહેછે·તેહેને·(૧૧૯૬) અગીઆ
રશો·છંણૂંમાંથી·કાડીએતો·(૭૧૬) શાતશો·શોલબા
કી·રેહેછે·હવે·ઈ·સ્પાગલા·અમલ·પરમાંણે·શાહીમલે
ચ * હવે·જેહેવારે·(૭૧૬) શાતશો·શોલને·(૧૨૦)
ઈકશો·વીશ·ભાગે·નાંખીઈ·તેવારે·(૫) પાંચ·નીક
લેઆ·બાકી·(૧૧૬) ઈકશો·શોલ·રહેસ્પા·પછે·માલૂ
મ·થાઈઉં જે·સ્પાખરી·નવા·દોઓરમાંથી·ઇબીશા·(૫)
પાંચ·પૂરા·ગૂંજરેઆ·અંને·છેલા·ઇબીશાની·નોબ
ત·અમરદાદ·મહીનાંમાં·આવી·અંને·(૬) છઠા·ક
બીશાનું·આદ·(૧૧૬) ઈકશો·શોલમૂં·વરશ·આવ્યું

ટૂંછે· ઈહેની· તફ્રશીલ· ઈમછે કે· દોઆોરને· કાડી· નાં

ખતાં·(૭૧૬) શાતશો·શોલ· બાકી· રેહેઅં· તેહેને·જે

વારે·(૧૨૦) ઈક્કશો·વીશ· ભાગે· વેચીઈ· તેવારે· બીક

લે·(૫) પાંચકે· તે·ફ્રરવરદીન· તથા· અરદીબેહેશત·

તથા·ખોરદાદ·તથા·તીર· તથા· અમરદાદ·માંહાં છે·

ઈઆને· જે·કદાપી·ઈએજદજરદનાં·જમાંનાંથી· ક

બીશો· કરતા· આવતેતો· હાલ· ઝપાગલો·દોઆોર· ત

માંમ·થાએઓ· હોતે· ઝને· નવા· દોઆોરમાંથી·(૭૧૬)

શાતશો·શોલ· વરશ· આજૂતાબી· નાંકેશ· ગૂજરે·ઝાં·

હોતે· તે·ઈ·રીતેકે·(૧૨૦) ઈક્કશો· વીશએ· વરશે· બંધા·

દોઆોરમાં· કબીશો·થાઈઆો· હોતે· અંને· બંમશોનાં·

દંન· ફ્રરવરદીન· મહીનાં· શાથે·લાગ્યું· હતે * વલી·

(૨૪૦) બશો· ચેઆલીશમે· વરશે· કબીશો· થાઈઓ·
હોતે· અને· ખાંમશોનાં· દાહાડા· અરદીબેહેશત· મહી
નાં· શાથે· મલતે· વલી· (૩૬૦) તરંણશો· શાઠમે· વરશે·
કબીશો· થાઈઓ· હતે· અને· ખાંમશોનાં· દાહડા· ખોર
દાદ· મહીનાંની· પછવાડે· આવતે· વલી· (૪૮૦) ચેઆર
શો· હેશીમે· વરશે· કબીશો· થાઈઓ· હતે· અને· ખાંમ
શોનાં· દાહડા· તીર· મહીનાંની· પાછલ· લખાતે· વલી·
(૬૦૦) છઅશોમે· વરશે· કબીશો· થાતે· અને· ખાંમ
શોનાં· દાહડા· અમરદાદ· મહીનાંની· પાછલ· રેહેતે·
અને· તે· દાહડે· શોમવાર· અને· (૧૧૫) ઈકશો· પંદર
મું· વરશ· આજૂતાબી· પૂરાં· અને· છંણું· દાહાડા·
થાઈલા· હતે · કે· ખાંમશોનાં· દાહડા· અમરદાદ· મહી

નાં· શાથે· શાબેત· તથા· બરકરાર· હતે· હવે· જેહેવા
રે·(૫) પાંચ· વરશ·(૯૬) છંનું· દાહાડા· મૂંથાં· અપાકે
તાબી· તમાંમ· ગૂંજરે· તેવારે· છઠો· કબીશો· પૂંરો· થાઈ
ચ· અપને· કબીશાની· નોબત· શહરેવર· મહીનાંમાં· આ
વેચ· કાંઈજે· ઈ·(૧૨૦) ઈકશો· ચીશમૂં· વરશ· છેતે·
(૭૨૦) શાતશો· વીશમું· વરશ છે· વાશતે· ગરેચકે· તે·
વરશ· માશ·(૧૩) તેરનૂં· ગણે· અપને·(૨) બેઈ· શાહરે
વર· મહીનાં· અપશલ· તથા· ફેરે· કરે· અપને· ખંમશેને· ફે
રે· માશની· શાથે· વલગાવે· હવે· વીચાર· કરી· જોવો*
બીજું· મૂંખતેશર· રીત· ઈછેજે· જો· કદાપી·(૧૧૯૬)
અપગીઆરશો· છંનૂં· વરશને· ઈક· શોઓ· વીશને· જા
ગે· વેચીએતો· રહેઆ·(૯) નવ· અપને· બાકી· રહેઆ·

(૧૧૫) હિજરા·શોલ·હિથી·આંલૂંમ·થાઇચજે·ઈઅપજદેજરદ
નાં·વકતથી·(૦૧) પાઅઆ·દાફાડાની·કશારને·લેતા·આવતે·
ને·કબીશાને·કરતેતો·આપાજનાં·વકત·સૂંધી·હાલ·કબીશા
(૯) નવ·મૂંશા·ગૂંજરેઆ·હતે·અને·દશમાં·કબીશા·નાંકે
શા·ઈઆપાને·અપ્નુંશા·તેનૂં·આપાઈ·બશશ·(૧૧૬) હિકશાને·શો
લમૂં·અપ્નુંનૂં·હોતે·પછે·પેલા·(૯) નવ·કબીશામાંથી·(૪)
ચેઆપાર·કબીશાનાં·મારા·(૪) ચેઆપાર·આપાદર·તપાં·હેદ·
તથા·બેહુમંગ·તથા·અશરફૂંનદાદ·દ·હોઆપોર·મૂંશે·થાઆપે
આપો* અને·પેલા·કબીશામાંથી·કબીશા·(૫) પાંચ·બાકી·
રહે·આપા·જેમકે·આગલ·બઆઆપાંન·કરેઆ·માં·આપાવેલ·છે·
દ·તેહેકીકાત·કીધાથી·હિમ·જહેર·થાઈચજે·બેઉં·વાત·
મૂં·ઈઅજદેજરદની·અગાઉની·અને·મૂં·ઈઅજદેજરદની

પાછલની·ખરીછે·અને·શરવેની·વાત·મળતી·આવેચ·કે
રીતેકે·શરવે·લોકો·કેહેછેજે·કે·ફૂરશી·તારીખમાં·શરૂઆ
તથી·તે·ઈઅજદેજરદનાં·વખત·લગી·(૭) પાઅપા·દાહાડા·
ની·કશાર·લેતા·અને·(૧૨૦) દીકશો·વીશ·વરશો·કબીશો·
કરીને·દીક·આશા·બધારતા·અને·વલી·ઝૂંબ·દાંનાંવ·લોકો·
કેહેછેજે·ઈઅજદેજરદ·પછી·(૭) પાઅપા·દાહડાની·કશાર·
લીધી·નથી·અને·તદંન·મૂકી·બેઠા·અને·તારીખને·બે·કશા
ર·ગંણી·કે·બેઉંવાત·ઈઆને·અગાઉં·કશાર·લેતા·હતા·
અને·પાછલ·નંહી·લીધી·કે·બેઉં·વાત·મલતી·આવેચ·હવે
કોઈ·દમ·નંહી·શંમજેજે·કબીશો·ઈઅજદેજરદનાં·વખ
તથી·છૂટી·ગીઓ·કરી·કેહીગીઆચ·તેથી·કબીશાની·વાત·
ખોરી·હશે·કાંદીજે·તેહેકીકાતની·ઠુદ·માંલૂમ·થાઈઉંજે·

જે·વેલા·(૧) ઈક·મહીનો·કબીશાનો·આવતો·તેવાર·પ
છે·(૧૧૯) ઈકશો·ઓગણીશ·વરશ·લગી·શંઘલાં·વર
શોને·(૩૬૫) તરંણશોઓ·પાંશઠ·દાહાડાનાં·લેતા·તે·
(૧૨૦) ઈકશોઓ·વીશમાં·વરશ·લગી·લેતા·પછે·(૦)
પાઆ·દાહાડાની·કશરથી·(૧) ઈક·માશ·વધતો·તેવા
રે·બીજા·કબીશાની·નોબત·પોહોચતી·અને·માંલૂમથા
ઈ·ચૂંકૂંજે·ઈઅજદેજરદ·શેહેરીઆરનું·જલૂશી·વરશ·
છેતેવરશ·કબીશાનૂં છે·ઈઆને·ઈઅજદેજરદી·તારી
ખને·કબીશાની·તારીખ·જાંણવી·કાંઈજે·તેવરશનાં·
કબીશાની·નોબત·આવાં·મહીનાંમાં·આવી·હતી·તેવા
ર·પછી·શંઘલાં·વરશ·(૩૬૫) તરંણશોઓ·પાંશેઠ·
દાહડાનાં·ગંણતા·આવેઆ·જે·પારશી·લોકોની·

પાદશાહી· આખેર· નંહી· થાઈ· હતે· અને· ઈઅજદેજરદી·
જલૂંશી· તારીખને· (૧૨૦) ઈક્શો· વીશ· વરશ· થાઈઆં·
હતેતો· ક્બીશાની· નોબત· આદર· મહીનાંમાં· આવતે· અ
ને· (૦) પાઆ· દાહડાની· ક્શારને· લેતે· પંણ· પારશી· લો
કોની· પાદશાહી· જેમકે· તવારીખની· કીતાબોમો· લખેલૂં
છેજે· ઈઅજદેજરદની· પાદશાહીને· (૨૦) વીશ· વરશ· ગૂં
જરેઆ· પછી· આખેર· થાઈ· અને· બીજા· ક્બીશાની· નોબ
ત· લગી· પાદશાહી· નંહી· રહી· તેથી· ક્બીશાની· ચાલ· બી
લ· કૂલ· મોકૂફે· થાઈ· અને· ખરીવાત· ઈછેજે· ઈઅજદેજર
દનાં· જલૂંશ· પછી· (૦) પાઆ· દાહાડાની· ક્શાર· હેશાબ
માં· આવી· નથી· બીજૂ· મેહેજરમાં· આગલ· લખેલૂંછે·
અને· પૂછીઉંઅજે· પારશી· લોકોની· તારીખ· ઈકજછે·

ઈશા·(૨) એએ·તારીખ છે·ઈનો·જવાબ·ઈ છે જે·જો·ય [૧]

---

[૧] ઈ·એએ·તારીખ·કેહેનાંર·ચુંગીગર·પારશીઓને·તથા·તેઓનાં વડા·મુલાં·ફીરોજ બીન·કાઉશને·જાંણવા·કાંઈજે·ઈ·લોકો·પારશીઓ ની·પાદશાહતનાં·વખતમાં·પારશીઓની·તારીખ·બાબે·બેઈ·તારી ખ·હતી·તેમાં·ઈક·પાદશાહીઓની·તેમાં·કબીશો·હતો·અને·બીજી· દીનદાર·લોકોની·વગર·કબીશાની·ઈમ·બોલૂં·કેહેય·તેહેને·શારૂં ઈ·મેહેજરનાં·બનાંવનાંર·શાહેબો·શું·કેહેય·તે·જુઓ·અને·વીચારો જે·હક·કોણની·તરફ છે — પંણ·ઈમ નહી·વીચારવું જે·ઈશ્પજદેજરદ નાં·વખતથી·પારશીઓની·દીનની·કદીમ·કબીશાની·તારીખ·અ શલી·ધારા·પરમાંણે·કાઈમ·રહેલી છે·અને·બીજી·રવેશ·ની·નથી· થઈલી·કાંએજે·પારશીઓની·કદીમ·તારીખે·ઈ·બેનશીબ·પાદશા હાનાં·વખતથી·રવેશ·બદલેલી છે·પંણ·તારપછે·ઈ·પાદશાહાત·કા ઈમ·રેહેતે·ઈશ્પાને·ઈશ્પજદેજરદ·પછી·જરથોશતી·દીનનો·શારી·રવે શ·પાલંન કરનાંર·પારશીઓ · પાદશાહા·થતેતો·અલબતે·પારશી ઓની·દીનની·કબીશાની·કદીમ·તારીખ·આગલી·રવેશે·ઈશ્પાને·ઈશ્પજ દેજરદની·આગલનાં·પાદશાહોનાં·અમલની·મીશાલે·પોતાનાં·વખત· ઉપર·શારૂં·અમ્મા·કરતે·અબલે·કબીશા·શાથે·જારી·રેહેતે·અને·બેશક·ઈ· છે જે·જે·તારીખમાં·કબીશો·હતો·તેજ·તારીખ·જરથોશતી·દીનની·હતી· (નંદી·મેં·બીજી·) ઈશાની·કબીશાની·તારીખનાં·રોજ·માહા·જરથોશતી· દીનનાં·તાલુક·રાખતા·હતા·અને·જરથોશતી·દીનનાં·કુલ·જશંનનો· આધાર·તે·ઉપર·હતો·પંણ·જે·દાહાડાથી·તે·અલ·અવલ·ઈરાંનનાં·રેહે નાંર·પારશીઓમાંથી·અને·પછવાડેથી·દીનહોશતાંનમો·આવી·વશનાંર· પારશીઓમાંથી·નાંચારીનાં·શબબથી·ભુલીગયા·તે દાહાડાથી·ઈલોકોનાં·વર શનાં·દાહાડા·(૩૬૫) તરૂણશોતે·પાંશેઇ·થાઈગીઆ છે·ઈશ્પાને·(૧૨૦) વરશે· ઈક માહા·વધારીને·વરશે·ઈકનાં·(૩૬૫) દાહાડા·અબરાબી·ધારા·પરમાંણે·ચા લું·રખા·નથી *

ગી·બેદ·તારીખ·કેહેછે· તેહેની·વાત·શક·તથા·વેહેમ·તથા·
જૂઠા·વીચાર·અને·દીવાંનગી·ભરેલી·જાંણવી·કાંઇજે·જે
કાંઈ·આગલી·તથા·હવડાંની·કેતાબોમાં·દાંનાંવ·લોકો·
લખી·ગીઆચ·તેથી·(૧) ઇક·તારીખ·શેવાઇ·બીજી·તારી
ખ·નજર·આવતીજ·નંથી·અને·કોઈ·શખશે·ઇજ·કબી
શાની·તારીખ·વગરે·બીજી·તારીખનૂ·બઇઆંન·કીધૂંજ·
નથી·અને·શાહૂ·ઊંઘાડૂં·ઊલમાં·લોકોનાં·કોલથી·તથા·
આગલી·કેતાબોથી·માલૂંમ·થાઇચજે·પારશી·લોકોની·
ઇકજ·તારીખછે·અને·કબીશો·કરવાનો·કાંઈ·બીજો·
શબબ·નંહી·હતો·મગર·ઇજકે·ઇબાદતમાં·ખલલ·
નંહી·પડે· બીજૂં·હમો·એમ·શાંભલેઉંચ·જે·

[૧]
ઈજ઼· શાઅશા· નજૂમ· તથા· હઈતનો· જાંણનાર· અસકે· પોતાનાં· ગુમાંનમાં· પોતાને· મોહોટો· આલીમ· જાંણે· ચ· અને· માહારા· ધારે· આમો· પારશીઓનાં· તવારીખી· તપા શ઼ીલોથી· વાકેફ· હશે· તે· શાઅશા· ઈમ· કેહે· છે· જે· પાર શીં· લોકોની· તારીખ· શરૂઆતથીજ· બેકરાર· અને· વ ગર· કબીશાની· હતી· અને· જીજે· ઈલખાંણીને· પોતાની· દલીલ· કરી· રાખીચ· ઈધાત· મહને· શાંભલનાંર· માં લુમ· થાઈ· છે· જે· ઈ· બંણી· તે ઈબારતને· શાચીપણે· શમજે અોજનંથી· કાંઈ· જે· તે· ઈબારત· શંદેશાઓ· જે· કહીગી

---

[૧] ઈ· જગોએ· ઈજ઼· શાઅશા· કરી· લખેઓ· છે· તે· સૂરીગર· પારશીઓનો· બુજરગ· અને· તેહેનાં· વખતમાં· કુલ· સુરીગર· લોકોમાં· ઈજો મુલાં· ફીરોજ· બીન· મુલાં· કાઊશને· જાંણવો· કે· જે· બંણી· પોતાની· તથા· પોતીકા· કુલ· સુરીગરોની· તરફથી· અખ્તીઆરી· થઈને· કબીશોને જરથોશતી· દીનમાં· જઈજ· છે· તેની· શાંજણે· અખો· ઈનાને· કબીશાને જરથોશતી· દીનમાંથી· મુનકેર· ગણી· તેને· શમજવો ॥

આચ· તેહેને· તથા· તમામ· જીજો· તથા· હદીતની· કીતાબો·

શાથે·મલતીજછે· કે·પારશી· લોકોની· તારીખ· શારુઆત·

થીતે· ઈઆજદેજરદનાં· જમાંનાં· શુંધી· કશાર· તથા· કબી

શાની· ચાલી·આવી· અને· ઈઅજદેજરદ· પછી· જેવારે·

એ· તારીખ· ઈઆજદેજરદી· કેહેવાઈ· તેહેવાર· પછી·

વગર· કશારે· તથા· વગર· કબીશાએ· ચાલી· વારશા

તે·મહને· ગરેચકે· જીજે· ઈલખ્યાંનીની· ઈબારતને· હું

બહું· આએ· જગા·ઉપર· બએઆંન· કરૂંકે· શરવે·

વાંચનાંરા· શાહેબોને· માંલુંમ· થાએ· કે· ઈ· શાખ

શને· પારશી· લોકોનાં· તરીકાની· કશી· ખબર· નં

થી· અને· ઈલખ્યાંનીની· એબારતને· શમજતોજ·

નથી· એબારત· ઈલખ્યાંનીની· ઈમછે જે· કેશલ·

(૩) તીજી·[૧] — પારશી· લોકોની· તારીખ· કરાર· તથા·

કબીશાથી· ખાલી છે· એ· વરશ· (૩૬૫) તરંણશોઓ·

પાંશઠ· દાહાડાનું છે· એનાં· મહીનાં· (૩૦) તીશ· દાહાડાનાં·

અને· દંન· (૫) પાંચ· વધારાનાં· આવાં· મહીનાંની· પા

છલ· વધારેચ· અને· નજૂમી· લોકો· વરશની· આખર

માં· ઈઆને· અશપંનદાદ· મહીનાંની· પાછલ· વધારેચ·

અને· કદીમથી· બખત· નશારની· તારીખ· એપરમાંણે·

હતી· અને· એ· તારીખનાં· વરશ· તથા· મહીનાં· કરાર·

કબીશાથી· ખાલી છે· માંટે· નજૂમી· લોકો· ગણી· ખરી·

---

[૧] એ· જગો· પારશી· લોકોની· તારીખ· કરી· કહી છે· તેથી· મોરાદ· ઈઅજદેજરદી· તારીખ· શમજવી· કાંકે જે· એ· જુને· ઈલખાંનીની· એ બારત· વાલો· પછવાડેથી· શાનું· લખેચ જે· એ· તારીખનૂં· શાનું આત· ઈઅજદેજરદ· બીન· શેહેરીઆર· જે· પારશી· લોકોનો· છેલલો· પાદશાહ· હતો· તેથી છે *

કાંમમાં લાવેચ અને ઈ તારીખનું શરૂઆત ઈઅજદેજર
દ બીન શેહેરીઆર તખતે બેઠો તે દાહડેથી છે અને ઈ
પારશી લોકોનો છેલલો પાદશાહ હતો અને ઈ વરશ
નો પેહેલો દાહાડો મંગલવાર છે જાંણવું જે જીજે ઈલખાં
નીનો કોલ પૂરો થાઈઓ* હવે આગલી વાતોની તેહે
કીક કરનારા લોકોને માંલૂમ થાએજે ઈ જીજે ઈલખાં
ની વાલો કેરમાં વેચને-(૫) પાંચ દાહાડા વધારાનાં જે
આવાં મહીનાંની પાછલ લેતા હતા ઈ વાતથી શારીઆં
મ દલીલ માંલૂંમ પડેચજે પારશી લોકો ઈ તારીખનાં
શરૂઆતથી ઈઆનો જમશેદ પાદશાહનાં વકતથી
(૦।) પાઆ દાહાડાની કશરને હેરપ્રખમાં લેતા હતા
અને કબીશો કરતા હતા અને (૧૨૦) ઈકશો વીશ

વરશે· ઈક· આશ· વધારીઓ· વધારાનાં· (૫) પાંચ· દાહાડા·
તેહેની· પાછલ· વધારતા· અને· જેવારે· (૧૪૪૦) ચઉદ·
શોઆ· ચાલીશ· વરશ· ગુંજરતાં· તે· વેલા· નવો· દોઅોર·
થાતો· ઈમ· કરતાં· જેવારે· કબીશાની· નોબત· આંવાં· મ
હીનાંમાં· આવી· અને· વધારાનાં· દન· (૫) પાંચ· આંવાં·
મહીનાંની· પાછલ· રહીગીઆ· અને· ઈઅજદેજરદની·
પાદશાહી· પછી· કબીશો· મોકુફ· થાઈઓ· વાશતે· ઈ
ધાણી· ફરમાંવેચજે· હવડાં· ઈઅજદેજરદ· પછે· જેવારે·
પારશીઓની· પાદશાહી· ગોઈ· તેવાર· પછે· કેટલાઈક·
લોકો· વધારાનાં· દન· (૫) પાંચ· આંવાં· મહીનાંની· પા
છલ· વધારેચ· અને· મુંશલમાંન· લોકો· કેહેછેજે· ઈ
ચાલ· પારશી· લોકોમેં· હતી· કે· જેવેલા· કબીશો· કર

તા·હતા·તેવેલા· કબીશાનાં·મહીનાંની·પાછલ· વધારતા·

અને·ઈઅજદેજરદ·પછે·જેવારે· કબીશો·મોકૂફ·થાએ

અપો·માંહે·અશાપંનદાદ·મહીનાંની·પાછલ·વધારે·આ·જોઈ

એ * હવે·હું·કેહું·છેઉં·જે·દિ·જી·જે·દિલખાંની·વાલાએ·પા.

રશી·તારીખ·જે·જંમશેદની·જમાંનાંથી·શરૂ·થાઈ·તેમાં·

તથા·ઈઅજદેજરદથી·થાઈ·તેમાં·ફેરક·કરી·મુંદી·પાડી·ને

થી·વાશતે·વીચારો·અને·ખરો·વીચાર·કરો·કે· હકતાલા·

શાચા·લોકો·ઉપર·ફૈજલો·કરંમ· કરનાંર છે *

(ઉ·શાહેબની·મોહોર·બદામી છે·) બંદો·ખોદાનો·અમોમેદ·

બાર·મહમદ·શાહેક·અલ·હોશેની·(દિ·શાહદત·આલી·જ

નાબ·જમાંનાંનો·દિકો·મીર·મહમદ·શાહેક·મુંનેજજંમ· દશ

ફહાંનીની·છે *)

(શાખશી· ૧ લી *)

ખોદાતાલાનું· નાંમ· શરવે· નાંમ· કરતાં નેક છે *

તેહકીકની· રાહે· ફારશી· તારીખમાં· કબીશાની· ચાલ· જે
છે· તેહેમાં· કશો· શક· તથા· શોબેહ· નથી· અને· ઈઅજદેજ
રદબીન· શેહેરીઆરનાં· જમાંનાંથી· ઈ· કબીશાની· ચાલ છૂ
ટી· તેથી· હમ નંહી· શમજવું જે· આગલા· જમાંનાંમાં· ઈ· ચાલ·
નંહી· હતી· અને· જે· શખશ· બોલે છે જે· (૨) બેઅ· તારીખ·
હતી· તેહેની· વાત· ઘણી· ખોટી· તથા· બેજ છે· હવે· એબીનાં·
તફશીલવાર· કોઈ· શમજવા· માંગે તો· જેરીતે· અપાઈ· મેહેજ
રમો· મોગે· નજૂમી· જમાંનાંનો· બતલીમૂશ· બોજરગ· વ
ખતનો· હકો· મીર· મહમદ· શાહેક· તથા· ફાજેલ· આલીમ·
કાંમેલ· જમાંનાંનો· હકો· મીરજાં· અશદ· અલાહ· ઈ· જંગ·

(૨) બેઉ·મલીને·બઈઆંન·કીધૂંછે·તે·પરમાંણોછે·અને·
તે·શંઘલી·બીનાં·માહારા·બેઉઆમાં·આપીછે·અને·હૂં·
પાદશાહની·મોટી·દોલતનો·દોવાગો·છેઉં * (ઈ·શાહેબની
મોહોર·બદાંમરોકીછે·) બંદો·મહમદ·હશાંન·ઈબને·મહ
મદ·હોશેન·અલ·હશાંની·અલ·હોશેની·(ઈ·શાહદત·
અોલમાંવોનો·પાદશાહાની છે·કે·હમેશો·રાખે·ખોદાતાલા·
ઈહેનાં·બૂલંદ·શાઈઆને *)

(શાખશી· ૨ જી *)

તેછે·ખોદાતાલા * તેહકીક·વાજેહ·તથા·રોશાંનછેને·બેક
ઈ·ઈ·કેતાબમાં·લખેલૂંછે·કે·આરશી·તારીખ·બાબે·તથા·ઈક
જ·તારીખછે·તેબાબે·તથા·કબીશાની·કેફીઅત·જે·લખી

છેતેમાં·કશો·શક·શોબેહ·નથી·અને·એ·વાતને·લખનાં

રફ્રાજેલો·કાંમેલો·મોટા·નજૂમી·મશાહૂર·મીર·મહમદ·

શાહેહકતથા·જમાંનાંનો·હકીમ·ઓરબાં·અશાદ·અબાદ·નજૂં

મોકે·હમેશો·રાખે·ખોદાતાલા·તેનાંની·બૂંજરગીને * હું·

શહીનો·કરનાંર·હોવાળો·શોખ·અબ્દુલ·કાશંમ·કા ૭ *

(શાખશી· ૩ ૭ *)

શરૂકકુંચ·બૂલંદ·ખોદાતાલાનાં·નાંમથી * જૂારશી·તારીખ

માકુબીશો·જે છે·તે·તથા·પારશી·લોકોની·પાદશાહી/ કીઆ·

પહેલથ્હીગીઆો·એ·વાત·મશાહૂર·તથા·ઉઘાડી છે·અને·તે·

વાતનેમોહોટા·નજૂમી·લોકો·જાહેર·કરી·ગીઆચ·તેકોઈ

નીતાકાત·નથી જે·તેને·ઈનકાર·કરી·શખે·અને·એકબીશા·

ની·તારીખ·શેવાએ·કોઈ·બીજી·તારીખ·વગર·કશર·કબી
શાની·કોઈ·કેતાબમાં·નંથી·તથા·એ·ફંનનાં·જાંણનાંરા·કોઈ
નજૂમી·લોકોનાં·કલાંમમાં·તેહેની·કશી·અશાર·નજર·આ
વતી·નથી·અને·ચોકશ·નજરમો·આવેચ·જે·જો·કદાપી·
એ·લોકોમાં·બીજી·તારીખ·હતે·તો·અલબતે·તે·તારીખનું·
બએઆંન·કરતે·તથા·નજૂમની·કેતાબોમાં·એવાતની·મ
જકૂર·આવતે·અને·તે·તારીખ·મશહૂર·હતે·પંણ·તેહેની·ક
શી·અશારજ·નંથી·વાશતે·ચોકશ·થઈઉંજે·તે·વાત·કશી·
છેજ·નંહી·હવે·તફેશીલવાર·જો·પૂંછોતો·એરીતેછેકે·જેરીતે·
આલી·જનાંબ·મોહોટા·અલકાબનો·જમાંનાંનો·એકો·
આએ·વખતમો·બતલીમૂંશ·જેહેવો·મીર·મહમદ·શાદેક·
નજૂમીએ·વીગતવારે·લખીઉંછે·ખોદાતાલા·એહેની·ફેજીલ

તબે·જીઆદા·કરે·અને·જે·પરમાંણે·હકીકત·તથા·મારફે
તની·મુંજીનો·મોહોટો·આલીમ·તથા·મોહોટી·શમજનો·જ
માંનાંનો·દરીઓ·મીરજાં·અશદ·અલાહ·મજહૂમી·કે·જીઆદા·
કરે·ખોદાતાલા·તેહેની·દાંનાંઈ·જે·કે·ઈ·શાહેબો·એ·બઈઆં
ન·કીધું·છે·તે·ઘણું·વાજેહ·છે·(મોહોરની·જગો·) અબદહુ·
અલશાજી·મહમદ·તકી·(ઈ·શાહદત·જમાંનાંનો·મુજતેહ
દ·શેખ·મહમદ·તકી·હમેશે·રાખે·ખોદાતાલા·તેના·શાઈઆને·)

(શાખ·શી·૪·થી*)

તે·પરવરદેગાર·જે·તોફીકનો·બખશનાર·છે* જે·કાંઈ·એ·
મધે·મતલબો·તથા·મજમૂનો·લખેલી·છે·તેમાં·કાંઈ·ખેલાફ·
તથા·કશો·શક·નથી·અને·તે·બીનાંને·જંણ·(૨)·બેઈ·મોહોટા·

ફાનેલો·તથા·કાંમેલો·તથા·આલેમો·કે·હરદિક·જમાંનાંના
દિકાછે·તેણાંઆપોદ·તફશીલવાર·લખીઉંછે·ઈઆપાને·મીર·મ
હમદ·શાદેક·તથા·મીરજાં·અશરફ·અલાહ·હકતાલા·દીએ
ઉંજંગની·ફજીલતને·જીઆદા·કરે* હું·દોવાગો·મહમદ·
રહીમ·શેખૂલ·ઈશલાંમ*

(શાખશી·(૫)મી·)

તે·ખોદા·બુજરગછે* દી·મેહેજરમાં·કબીશા·બાવે·તથા·
પારશીની·તારીખ·દિકજછે·તેબાબે·જે·ઉંપર·તફશીલવાર·
લખેલુંછે·તે·માહારી·નજરમાં·શાહી·તા° તેહેકીકછે·અને·જે
શખશ·દીવાતને·ખોટી·કરી·કેહે·તેહેની·વાત·ખોટી·તથા·ગ
લતછે·અને·તફશીલવાર·બીનાં-દરીતછેજે·જેરીતે·આલી·

જનાંબ·પાક·અલકાબ·પાક·નશબનો·ફજીલત·તથા·હકી
કતનો·જાંણકાર·જમાંનાંનો·દરીઓ·અને·વકતનો·બતલીમૂ
શ·મીર·મહમદ·શાહેબ·નજૂમી·તથા·ફજીલત·તથા·કમાંલી
હતની·મુંજીનો·જમાંનાંનો·દરીઓ·મીરજાં·અશદ·અલાહ·નજૂ
મી·જે·બંધે·કાબેલોની·ફજીલતને·ખોદાતાલા·હમેશાં·રાખે·
કે·એ·ફાજેલોએ·બહીઆંનચાર·લખેઉં·અને·ઘણું·વાજેહ·
કરી·આપેઉં·છે* (જે·શાહેબની·મોહોર·બદાંમ·રોકી·છે·)
બંદો·ખોદાનો·મોહમદ·અલી·ઈબને·મહમદ·ઈશમાંઈલ·
અસ·હોશેની *

(શાઅશી· ૬ ઠી·)

તે·ખોદાતાલા·ઈક·છે * જે·મેહેજરમાં·જેઓનાં·નજૂમ·

તથા·રીઆજી· દીલમનાં·જાંણકારા·લખી·ગીઆચ· તે·પરમાં
ણે છે· અને· દેવાતમાં· કશો·ખેલાફ· નથી* અલી·નુરી *
(દે·શાહેબની·મોહોર·) ઈઆ·અલી·અલ·આલા *

(શાખશી· ૭ મી·)

જે·પરમાંણે·એ·મેહેજરમાં·બીનાં·લખેલી છે· તે·મા·હારી·
નજરમાં· શહી·તથા· તેહેકીક છે· અને· દે·રીતની·બીનાં· વાજે
દ·તથા·જાહેર છે· તેમાં·કશો·શક·તથા·શોબેહ·નથી·મગર·
જેહેનાં·માંથાંમાં·શક·આવી·હોઈ· તે·ધણીને·નાંદાંન·તથા·
નજુંમનાં· ઈલંમથી·અંણજાંણ· શમજવો·અને· તફશીલ·
વાર·બીનાં· જો·જુઓ છો· તો· જે પરમાંણે· કુરાજેલો· તથા· કાંમેલો·
અને· મોહોરા· આલીમ· નજુંમીઓ· બએઆંન· કરી· ગીઆછે·

તેવંણની ફ઼ઝીલત તથા દાનાંઈમાં કંઈ શોબેહ નંથી* હું બંદો ગૂનેહેગાર શેખ મહમદ મેહદી ઇશાકેહાંની*

(શાખશી ૯ મી.)

તે છે બૂલંદ અને બરકતનો આપનાંર ખોદા તાલા* ઇ મેહેજરમાં જે કાંઈ મતલબો તથા મજમૂંનો લખી છે તે અવલથી તે આખેર લગી શહી અને દરૂશત છે અને કોઈ ઇયાતને ઇનકાર નંહી કરી શકે મગર જે શખશ ઇયાતને મૂંનકેર જાએ તેને રીઆજી ઇલંમથી બેખબર જાંણવો અને ઇબીનાં જંણ ર બેઇ ઓહોરા ફરાજેલો કાંમેલો ઉલમાં નજૂમી કે જે હોણની શાંનીનો આજ કોઈ નથી બેઆને મીર મદમદશાદેક તથા મીરજાં અશદ અલાહ

ઈ·બંગ·(૨) બેઅપે·લખીગીઆ· તે·પરમાણે છે· ખોદાતાલા·
ઈ·બંધેની·બુલંદ·ફઝીલતને·હમેશાં·કાંઈમ·રાખે* હું·લ
ખનાંર·શાઈઅપદોમાં·કમતરીન·મોહમદ·શાઈદ· અપલ·હશં
ન·અપલ·હોશોની*

(શાખશી·૯ મી·)

તે·ખોદા·બુલંદ છે* ફારશી· તારીખમાં·કબીશો છે·તેવાત·
ખરી છે· તેમાં·કશો· શક·શોબેહ· નથી· જેમકે· મોઈતેબર·
નજુંમની· કેતાબોમાં· લખેલું છે જે· પારશી· લોકોની· બંદગી·
નો·પાઈઓ· તથા· વખતની· ગાંણતરી· તથા· ઈલોકોનાં· જશં
નનાં· દાહાડા· ઈ· તારીખ·ઉપર છે· અને·પારશી· લોકોની· (૨)
બેએ· તારીખનું· બએઆંન· કોઈ· કેતાબમાં· નથી· કાંએજે·
માહારા· જોઈઆમાં· ઘણી· મોતેબર· કેતાબો· આવી છે· અને·

જાહેર માલૂંમ પડે જે (૨) બેએ તારીખની વાત ખોટી

છે જે મીશાલે મોહોટા બંણકાર શાહેબો દિવાનને લખીગી

આપ અને ખશૂશ મોહોટા મરતબાનો શઈઅદ લોકોમાં

ચૂંનંદો ફૂજીલત તથા કમાંલીઈતની પૂંજીનો તમાંમ નજૂ

મી લોકોમાં પેશકાર આગા મીર મહમદ શાદેક ઈશફૂ

હાંન શેહેરનો નજૂંમી ખોદાતાલા ઈહેને શલાંમત રાખે

અને મોહોટા મરતબાનો પાક અબલકાબનો નેક બખત

ફૂજીલત તથા કમાંલીઈતની પૂંજીનો મીરજાં અપશાદ અ

લાહ ઈ એ હૂં શાહેબો ઈ જે કાંઈ આપ ઈ મેહેજરમાં ત

ફૂશીલવાર બએઆંન કીધું છે તે પરમાંણે છે* બ

અલાંર ગૂંનેહગાર બંદો મોહમદ ઈબરાહીમ કજવીની*

(શાખશી·૧૦ મી·)

તે·ખોટા·બુજરગ છે* ફારશી·તારીખની·કેફીઈત· તથા· ક
બીશાની·બીનાં· ઈરીતે· છેકે· જે·રીતે· આ·ઈ· મેહેજરમાં·લખે
લી છે· અને·જે કોઈ· કેહેછે જે· પારશી·લોકોની·(૨) બેઅે·
તારીખ છે· ઈ·વાત·ખોટી·છે· અને·જે·પરમાંણે·મોહોટા·મર
તબાનાં· હકીકત· તથા·મારફતની· પુંજીનાં·મીર·મહમદશા
હેક· તથા·મીરજાં· અપરાદ· અલાહ· નજુમી· બહીઆન·કરી
ગીઆસ· તે·પરમાંણે છે* લખનાંર· બંદો· મહમદ· મેહી·
તોબા તોબાઈ *

(શાખશી·૧૧ મી·)

તે·ખોટા·બુજરગ છે* ઈ·મેહેજરમાં·લખેલી·બીનાં·જે છે·

તેહેમાં· મૂંતલક· એલાહે· નથી· અને· મોહોરા· મરતબાનાં·
પાક· અપલશાબનાં· ફૈજીલત· તથા· કમાંલીઅતની· મુંજીનાં·
મીર· મહમદ· શાહેક· તથા· મીરજાં· અશરદ· અપલાહુ· ઈ· જંગ·
(૨) બે ઈ· જેછે· તે વોગની· કાબેલીઈત· તથા· નજૂંમનાં· ઈલં
મમાં· મોહોરી· હશાતગાણા· રાખેછે· તેમાં કશો· શક· શો બેહ·
નથી * લખનાર· બંદો· મહમદ· રજબઅલ· હુશેની· અપક· હોશેની·

(શાબશી· ૧૨ મી·)

શોકર· પરવરદેગારનાં· અને· શલાંમ· તેહેનાં· બંદાવો· ઉપ
ર· જે· લોક· કે· પાક· તથા· ચૂંનંદા છે* હવે· શરવેનો· જ
ફેર· તથા· માંલૂંમ· થાએ જે· ફારશી· તારીખની· બીનાં· તથા·
કબીશાનાં· દોઆોરની· હકીકત· જે· પરમાંણે· તફેરીલપા

ર· અપાઈ· મેહેજરમાં· લખેલી છે· તે· બીનાં· ઘણી· મશહૂર·
તથા· જાહેરછે· અને· કોઈ· ઈવાતને· ઈનકાર· નહી· કરે· જો·
કદાપી· કોઈ· ઈનકાર· કરેતો· એમ· શમજવું જે· તે· ધણી·
નજૂમનાં· ઈલંમની· કશી· ખબર· રાખતો· નથી· કાંઈજે·
ઈવાત· તમાંમ· નજૂમની· કેતાબોમાં· લખેલી છે· બલકે·
ઈ· ફારશી· તારીખ· તમાંમ· તારીખો· કરતાં· ઘણી· મશહૂ
ર છે· કાંઈજે· દુનીઆંમાં· ઈ· તારીખ· શરવે· તારીખો· કર
તાં· અગાઉ· બની· અને· લોકો· પાશે· કોઈ· તારીખ· મ
હીનાં· તથા· દાહાડાની· ગંણતરી· કરવાને· કીજે· નહી· હતી·
માંટે· જંમશેદ· પાદશાહે· એ· તારીખ· બાંધી· અને· આ
શરે· (૪૦૦૦) ચેઆર· હજાર· વરશ· લગી· પારશી· લો
કોની· પાદશાહી· ચાલી· તાંહાં· શુધી· ઈ· તારીખ· પર·

અમલ· કરતા· આવેઆ· અને· તમાંમ· મોહોટા· તથા· છો
કમાં· તથા· પાદશાહો· એ· ઉપર· અમલ· કરતા· પછે· એજદે
જરદ· બીન· શોહેરીઆર· જે· છેલલો· પાદશાહ છે· તેનાં·
જમાંનાં· પછી· [1] જેવારે· એ· લોકોની· પાદશાહી· જતી· રહી
અને· એ· લોકોની· ચાલ· તથા· રશંમ· તથા· એબાદત· જતી· ર
હી· તેહેવારે· કબીશાની ચાલ· તથા· મહીનાંવો· તથા· વરશોની·
ગંણતરી· કે· જે· ઉપર· એ· લોકોની· એબાદતનો· પાએઓ છે· તે
બી· ઉડીગેઈ· જેમકે· [2] ઝીજ· મુંકુરદ· નાંમની· કેતાબ· જે· ત

---

[1] એ· જગોએ· લખેઉં છે જે· જેવારે· એ· લોકોની· પાદશાહી· જતીરહી· અને· એ લોકોની· ચાલ· તથા· રશંમ· તથા· એબાદત· જતીરહી· તેવારે· કબીશાની· ચાલ· તથા· મહીનાંવો· તથા· વરશોની· ગંણતરી· કે· જે· ઉપર· એ લોકોની· એબાદતનો· પાએઓ છે· તેબી· ઉડીગેઈ· (એમ· લખેઉં ચ·) તેની· મુરાદ· પાંને· ૧૮ મે· નીચે· નોટ· કીધેલી છે· તે વાંચેઆથી· માલુંમ· કરવી *

---

[2] ઝીજ· મુંકુરદનો· બનાંવનાંર· શેખ· અબુંજાફર· મહમદ· એબને· અહીઉબ· તબરી· નાંમનો છે *

માંમ· જીજોમાં· કદીમ· જીજ છે· તે કેતાબમાં· દેવાતનો· ઈશારો
છે· તે કેતાબની· ઈબારત· આ ઈ જગો· લખી· જણાઉંચ· ——
આગલા· જમાંનાંમાં· પારશી· લોકો· (૧૨૦) ઈકશો· વીશ· વરશે·
માશ· (૧) ઈકબો· કબીશો· કરતા· પણ· હાલનાં· જમાંનાંમાં· તે
રશંમ· ઉઠીગેઈ· કાંમકે· ઈ· લોકોની· પાદશાહી· આખેર· થાઈ·
કેતાબની· ઈબારત· હઈઆં· પુરી· થાઈ * વલી· તારીખે· વશા
ફૈ· નાંમની· કેતાબ· (૧) ઈક· કે તમાંમ· તવારીખની· કીતા
બોમાં· મોતેબર· કીતાબ છે· તેમાં· જેજગો· આલંમનાં· લોકો
ની· તવારીખનું· બઆંન· કીધું છે· તેજગોપર· તે· કેતાબ·
વાલો· ફુરમાવે છે· ઈઆને· લખે છે જે· પારશી· લોકોનું· કાંમ·
તથા· કીરીઆ· મારગ· પૂરાં· વરશ· ઉપર છે· માશ· (૧૨) બાર·
હરેક· માશ· (૩૦) તીશ· દાહાડાનો· અને· વરશ· (૩૬૦) તરણ

શોઓને· શાઠ· દાહાડાનું· અને· દંન· (૫) પાંચ· ફર· વરશ· ઉં
પર· આવાં· માહની· અથવા· અશરૂંદાર· માહની· પાછલ· વ
ધારેછે· અને· તેહેને· ખંમશે· મશતરકે· કેહેછે· તે· વેલા· કબી
શો· ગંણતરીમાં· લેતા· નંહી· (૧૨૦) દખશો· વીશ· વરશે· ઈક·
માશનો· કબીશો· કરેછે· કેતાબની· ઈબારત· ઈહાં· પુંરી· થાઈ·
હવે· જે· લોકો· કેહેછે· કે· ફારશી· તારીખ· (૨) બેએ· છે· અને· પા
દશાહેવી· તથા· પરહેજગાર· લોકોની· તારીખ· જુદી· છે· ઈવાત
ઘણી· ખોટી· તથા· બેજાછે· અને· ઈવાત· શાબેત· કેતાબથી· ન
થી· કાંએજે· ઈ· મોહોડાંની· વાત· છે· અને· ઓલમાં· લોકોમાં
થી· કોઈએવી· (૨) બે· તારીખનું· નાંમ· નીશાંન· કોઈ·
કેતાબમાં· લખેલું· નથી· અને· ઈજ· તારીખ· વગરે· બીજી· તારી
ખનું· બએઆંન· કરીઉં· નથી· — અંને· જે· શાખશ· (૨)

બેઈ·તારીખની·વાત·બોલેચ·તે·જાહેલ·તથા·નાદાંનછે·
અને·હક·તથા·ખરીવાતથી·અંનજાંન·થાઈચ·અને·નેક·
·મારગથી·પોતાનું·શર·ફેરવેચ·અને·ઈ·તારીખને·બાંધવાની
બીનાંથી·માલૂંમ·પડેચજે·ઈ·તરીકો·ઈલોકોનાં·ઉંલમાં·તથા·
હોકમાં·લોકોથી·નીકલેલોછે·કાંઈજે·આફતાબની·ચાલની·
(૦) પાઆ·દાહાડાની··કશારજે·(૧૨૦) ઈકશો·વીશ·વરશ·
લગી·ઈકઠી·કરવી·અને·તેહેને·મૂકી·નંહી·દેવી·કરી·લખી·
ગીઆચ·તે·દલીલથી·માલૂંમ·પડેચજે·વખતંની·ગંણતરીને·
શારી·પખે·નીગાહા·રાખવાને·કીજે·ઘણી·ચોકશાઈ·તથા·તા
કીદ·કીધીછે·અને·ઉંલમાં·તથા·હોકમાં·લોકો·વગર·હેવી·
બારીકીને·તથા·ગંણતરીને·કોણ·બીજા·લોકો·શંમજી·શ
ખે·— બીજી·દલીલ·એછેજે·ફારશી·તારીખનાં·દાહાડા·

તથા· મહીનાંવોનાં· નાંમ· મશાહુર છે· અને· તે· નાંમ· ફરેશતા
ઓનાં· નાંમથી· લીધાં છે· અને· તે· ફરેશતાઓને· હોકમાં· લો
કો· પાક· અકલ કરી· કેહેછે· અને· અફલાતૂન· જેવા· હકીમ·
લોકો· કેહેછેજે· ઈ· ફરેશતા· તમાંમ· જાતજાતની· પેદાએશ· ઉ
પર· મવકલ છે· અને· ઈ· બે· વાત· ઉપર· હોકમાં· લોકોમાં· જ
ઘડો· ચાલે છે· પંણ· ઈઉનાંનનાં· હોકમાં· લોકો· તેહેકીક· કરીને
કેહેછેજે· ઈ· ફરેશતા· ખોદાતાલાની· નજદીક· શાફી છે· —
ઈઆને· બંદાઓની· તરફથી· હકતાલાની· હજૂર· અરજ· ક
રનારા છે· અને· મહીનાં· તથા· વરશનો· હરએક· દાહડો· એ·
ફરેશતાવોનાં· નાંમ· શાથે· તાલૂક· રાખે છે· અને· હરએક· દા
હડો· જે· ફરેશતાને· નાંમનો છે· તેની· ઈબાદત· ઈક· ખરી·
અને· બરકરાર· રાખેલી છે· જેમકે· ખોદાને· પીછાંનનાર·

મોટો· હકીમ· શેખ· શાહાબુંદીન· શોહરવરદી· હેકમતોલ·
અશરાક· નાંમની· કેતાબમાં· બોલી· ગીઆચ· તે· ઈબારત·
આ· રીતે છે· — કેહે છે જે· ફારશી· લોકોનાં· હોકમાં· લોકો·
ફૂલ· એમ· કેહે છે જે· ફૂલ· પેદાઈશ· ઉંપર· શું· આશમાંન·
તથા· શું· શેતારા· તથા· બીજી· દોનીઆંની· વશતું· શારવેનો·
ઈક· ઈક· શાહેબ છે· ઈઆંને· હરઈક· ચીજ· ઉંપર· ઈક· ઈક· ફ
રેશતો· મવકલ છે· કાંહાં· શુંધી કે· પાંણીનો· બી· ઈક· ફરેશતો·
શાહેબ છે· અને· તે· ફરેશતાને· ખોરદાદ· કેહે છે· અને· ઓરવ
રનો બી· ઈક· ફરેશતો· શાહેબ છે· તેહેને· અમરદાદ· કેહે છે·
અને· આતશનો બી· ઈક· ફરેશતો છે· તેહેને· અરદીબેહેશત·
કેહે છે· અને· ઈ· શઘલા· નૂરાંની છે· અને· મોહોટા· હકીમ· લો
કો· જેમ કે· અંબાદકોલેશ· તથા· ફીશાગોરશ· તથા· હરમશ·

તથા· અફલાતૂન· વગરે· હોકમાં· લોકો· એ· વાતનો· ઈશારો·

લખી· ગીઆચ· તે· વાતો· હોકમાં· લોકો· વતસેગે· આંમ· લોકો

(ઈઆને· વગર· પરેલા·) શંમજી· શખે· નંહી· — કીતાબની·

ઈબારત· પૂંરી· થાઈ· — બીજૂં· કબીશાની· ચાલ· પારશી· લોકો

નાં· પાદશાહોમાં· મશહુર· છે· તેથી· ઈમ· માંલંમ· પડેચ· જે· પાદ

શાહોની· તથા· પરહેજગારોની· તારીખ· ઈકજ· હતી· કાંઈજે·

પારશી· લોકોનાં· ઉંલમાં· લોકો· કહીગીઆચ· તે· પરમાંણે·

પાદશાહો· નહી· ખાલી· પાદશાહી· કરતા· હતા· બલકે· પર

હેજગારી· તથા· ઈબાદતનાં· કાંમમાં· પંણ· કાંમેલ· હતા·

કાંઈજે· થોડો· ઈક· અહેવાલ· તારીખે· મોઅજંમ· નાંમની·

કેતાબ· માંથી· માલંમ· પડેચ· અને· તે· કેતાબમાં· પારશી

નાં· પાદશાહ· લોકોનો· અહેવાલ· છે· અને· વલી· કેટલાઈ

ક·પારશી·લોકો·ઈ·પાદશાહોને·પેગંમબર·તથા·ખોદાનાં

વલી·કરી·જાંણેછ·કાંહાં·શુંધી કે·કેટલાએક·લોક·કેહછેજે

કેખશરો·જીવતો·ગોફામાં છે·તે·આખર·જમાંનાંમાં·જાહે

ર·થાશે·અને·ઈરાક·શેહેરમાં·એક·જગા છે·તેહેને·કબા

જ·કરી·કેહે છે·તે જગા·એક·પાહાડ છે·અને·તે·પાહાડમાં·

એક·ગારછે·તે·ગારને·શરવે·લોક·જાંણેછ·અને·કેહેછેજે

ઈ·ગારમાં·કેખશરો·ગેબ·થાઈ·ગીઓ છે·અને·તેજગો·

કંઈ·તરેહેનાં·મોજેજા·તથા·અજાએબ·કાંમ·જાહેર·થા

એછ·અને·પારશી·લોકો·તે·જગાપર·જીઆરત·કરવા

ને·શાફ·જાએછ·અને·હેકમતે·અશરારક·નાંમની·કેતા

બમાંબી·કેખશરોનાં·મોજીજા·બાબે·તથા·બંદગી·ઈ

બાદતને·બાબે·લખેલું છે·અને·વલી·ફ્રાજેલે·મોહકક·

અલાંમે શીરાજી તેજ કેતાબની શરેહમાં કેહે છે જે પાદ

શાહા ખુતેમંદ કેખશરો ઓબારક ઉંત્રો હુતો ખાકી ત

થાઃ બુંદગીમાં પછે શરોશે આવીને ઈહેને કહેઉં જે તું પેલી

જેકોનની તરફે ચાલ ખોદાતાલાની હોકમથી અને તે

પગમ્બરદેગારનું મોહો જો — ઉંપલી કેતાબની ઈબારત

પુરી થાઈ — અને પશાફ નાંમની કેતાબથી જાહેર થા

એચ જે પારશી લોકોની ઈબાદતનું કાંમ તથા કારખા

ર રઃરવે ઈજ તારીખ ઉંપર છે — હવે એ શાંધલી તેહેકી

કાતથી જાહેર થાઈઉં જે જે શખશ કબીશાને ઈનકા

ર કરેચ અને એ તારીખ કરી બોલેચ તેહને નબું

મનાં ઈલંમની કશી ખબર નથી અને પારશી લોકો

ની દીન આઈનની બી ખબર નથી — વાશતે જે

શખશ· પારશી· લોકોની· દીનમાં· દીનદાર· અને· ઇ· લોકો
નાં· તરીકા· ઉપર· શાબેત· કદંમ· હોઈ· તેહેને· ઘટેચ જે· ઉપ
ર· લખેઆ· પરમાંણે· કબીશાને· તથા· મહીનાંને· તથા·
વરશોની· ગંણતરીને· રવા· રાખે· અને· પોતાનાં· આગલા
કદીમ· લોકોનાં· તરીકા· પરમાંણે· ઇબાદત· જે· મુંકરર·
મહીનાં· તથા· દાહાડાની છે· તેહેને· રવા· રાખે· નહીંતો· તે·
શખશ· પારશીનાં· તરીકાથી· ખારજ· હોઈ· અને· પોતે·
પારશીપણાંનો· દાવો· નંહી કરી· શખે· પછીતો· બંગણાંર
ખોદાતાલા છે * ઇ· શાખશીનો· લખનાંર· બંદો· ગુંના
હગાર· મહમદ· ઈશમાંઈલ· ઇ· બને· મહમદ· હોશેંન· તો
બા· તોબાઈ * આ ઈ મેહેજરને· પુરો· કીધો· તે· કાંમ
નો· અપચીકાર *

(શાખશી· ૧૩ મી·)

તે·ખોદા·બૂલંદ છે * પારશી·લોકોની·તારીખની·બી
નાં·તથા·કબીશાની·કેફીઅત·ઈ·તારીખ·ઈકજ છે·તે·
શેવાએ·બીજી·તારીખ·નથી·તે·હકીકત·જેપરમાં(ગે·
ઈશફહાંન·શેહેરનાં·નજૂમી·લોકો·ઈ·મેહેજરમાં·બદલ્યાં
ન·કરીગીઆચ·તેહમાં·કશો·બેલાફ·નથી·ખોદાતાલા
ઈ·શેહેરને·કૂલ·બલાથી·નેગાહ·રાખે* લખનંગ·
કંમતરીન·અબદૂલલા·કંમશેહે *

(શાખશી·૧૪ મી·)

તેછે·ખોદાતાલા * પારશી·લોકોનાં·કબીશાની·બી
નાં·તથા·ઈ·લોકોની·તારીખની·હકીકત·ઘણી·બાજેહે
તથા·શરવેને·રોશંનછે·અને·તેમાં·કાંઈ·શક·શોબે

ફ·નદી* લખનાંર·બંદો·મહમદ·અલી·શ્રી·દશાફૂહાં

[૧]
નવાં·પાદશાહી·મકાંનનો· કલાંતર*

(શાખશી·૧૫ મી·)

ખોદા* જેકાંઈ·અપાર·કાગજમાં· લખેલ્લું છે· તે· નજૂમી· તથા·ઉલમાં· લોકોનાં· કોલની·માંફક છે* (દ·શાહી· નો·કરનાંર·) શઈઅદ· તથા·શોદાગરોમાં·કંમતરીન બંદો·હાજી·મીર·મહમદ·બાકર·બાજાર·મૂરગી*અબ દહુ·મહમદ·બાકર ઇબને·મહમદ·હોશેન·અલ·હોશેની·

---

[૧] કલાંતર* એ·બોલની·માંહેની·હેજે·હેક·ઓહદાનું·નાંમ છે·તે· ઓહદો·વજીરથી·ઉતરતો છે·અને·બીજા·પાદશાહી·અમલદારો·કર તાં·મોહોટો છે·અને· કુંલ·શોહેર·તથા·રઈએતનાં·કાંમનાં·અખતી આરનાં·રાખનાંરને·કેહે છે*

(શાખશી· ૧૬ મી·)

તે·ખોદા·ખુંજરગ છે * ફારશી·તારીખનું·બઈઆંન·
ઈ·રીતે·છેકે·જે·રીતે·મોહોટા·મરતબાનો·પાક·અલકા
બનો·ફુઝીલતની·પુંઝનો·તમાંમ·શાઈઅદ·લોકોમાંમો
હોટો·ઈકો·જમાંનાંનો·મીર·મહમદ·શાદક·નજુમી·તથા·ફુ
ઝીલતની·પુંઝનો·બુઝેરગ·લોકોમાં·ઉંમદો·મીરજાં·અશ
દ·અસાહ·નજુમી·હકતાલા·ઈઅપોની·ફુઝીલતને·ઝીઆ
દે·કરે·ઈ·બેઉં·શાહેબો·ઈ·જે·બઈઆંન·કરેઉં છે·તે·પર
માંગે છે·અને·ઈ·શાહેબોને·નજુમ·તથા·રીઆઝી·ઈસં
મમાં·મોટી·ખબર છે·તેમાં·શક·શોબેહ·નથી *
(ઈ·શાહીનો·કરનાંર·) હાજીઅપોમાં·કંમતરીન·મહમદ·
હોશેન·છોકરો·મરનાંર·હાજી·શદરાનો *

(શાખશી· ૧૭ મી·)

મોટા· મરતબાનાં· તમાંમ· શઈઅદ· લોકોમાં· ચૂંનંદા· મીર· મહમદ· શાહેક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલાહ· ઈ· બેહૂ· શાહેબો· નજૂંમનાં· ઈલંમમાં· માહેર· તથા· ઈ· ઈલંમમાં· પૂરા· પાકા છે· અને· જેકાંઈ· આઈ· મેહેજરમાં· લખેલું છે તે· એ· લોકોનો· કોલ છે· તેમાં· કાંઈ· ખેલાફ· નથી* હું· લખનાંર· કંમતરીન· છોકરો· મરનાંર· હાજી· હોશંન· મહમદનો* (એ· શાહેબની· મોહોર· બદાંમી છે·) મોહમદ· અલી· બીને· હોશેન· મહમદ*

(શાખશી· ૧૮ મી·)

મોટા· દરજાનાં· પાક· અલકાબનાં· ફજીલત· તથા· કમાંલીઅતની· પૂંજીનાં· શઈઅદ· લોકોમાં· મોહોટા· મીર· મહમદ· શાહેક·

તથા·મીરજાં·અશદ·અલાહ·એ·શાહેબો·નજૂમ·તથા·રીઆ
જી·ઈલમમાં·માહેરછે·અને·એ·લોકોએ·જે·બીનો·લખીછે·તેમાં·
કાંઈ·ખેલારૂં·નથી * (શાઈનો·કરનાર·) હાજી·લોકોમાં·કંમ
તરીન·મોહમદ·જાફર·ઈબને·હાજી·મોહમદ·હોશંન *

(શાખશી·૧૯મી·)

તેછે·ખોદાતાલા * એ·મેહેજરમાં·જેકાંઈ·લખેલું છે·તેમાં·
કશો·શક·શોબેહ·નથી·અને·કશી·રીતે·ખેલારૂં·નથી * ત
માંમ·હાજીઓમાં·કંમતરીન·મહમદ·ઈબરાહીમ·છોકરો·
મરનાંર·હાજી·મહમદ·હોશેન·બીન·હાજી·બદીઈનો *

(શાખશી·૨૦મી·)

તે·ખોદા·બુજરગછે * જેકાંઈ·ફારશી·તારીખ·બાબેતા૦
કબીશા·બાબે·આપ·એ·મેહેજરમાં·લખેલું છે·તેમાં·કશો·

શક· તથા· એલાજૅ· નથી * લખનાંર· છોકરો· મરનાંર·

હાજી· મહમદ· કાજમનો * મહમદ· અલી *

(શાખશી· ૨૧ મી·)

ખોદા· શરવેનો· શાહેબ છે * આઈ· મેહેજરમાં· જેકાંઈ· મોટા·
મરતબાનાં· પાક· અલકાબનાં· ફૅજીલત· તથા· કમાંલીઅત
ની· પૂંજીનોં· અને· શઈઅદ· સોકોમો· સુંનંદો· તથા· જમાંનાં
નો· બતલીમૂંશ· આગા· મીર· મહમદ· શાદેક· તથા· હકીક
તનો· જાંણનાંર· અને· ફેજીલત· તથા· કમાંલીઅતની· દશાત
ગાહાનો· બુજોરગ· લોકોમો· ઉંમદો· જમાંનાંનો· ઇકો· મીરઅં·
અશદ· અલાહ· ખોદાએ· તાલા· ઇ· બેઉં· શાહેબોને· શલાંમ
ત· રાખે· જેકાંઈ· બઅપેઆંનવાર· લખીગીઆય· તે· ખરૂં છે·
અને· ઇ· બેઉં· શાહેબો· રીઆજી· તથા· નજૂમનાં· ઇલંમમાં·

પૂંરી ખબર રાખે છે અને ઇ બેઉં દાંનાંવોનો ક્ષોભ શાહી તથા ઉંશતવાર છે તેમાં કાંઈ ખેંલાફ નથી * (ઇ શાહીનો કરનાર) હાજીઓમાં બેહતરીન મોહમદ ઇબને હાજી અબદુલ મજીદ *

(શાબશી રસંમી)

ખોદાતાલા શરવેનો શાહેબ છે * જે કાંઈ આ ઇ મેહેજરમાં ફારશી તારીખ બાબે તથા કવીશા બાબે લખીઉં છે તેમાં કશો શક શોબેહ નથી અને મોહોટા મરતબાનાં પાક અલકાબનાં હકીકત તથા કમાંલીઇતની પુંજીનાં શઈઅદ લોકોમાં ચુંનંદા આગા મીર મહમદ શાદેક તથા મીરજાં અશદ અલાહ ખોદા ઇ બેહુને શલાંમત રાખે ઇ બેહું શાહેબ નજુંમનાં ઇલમમાં માહેર છે

એ·લોકો·જેકાંઈ·કે·આપે·બોલે·તે·મોહોટી·હોજત·જાંણ
વી·તેમાં·કશો·શક·નથી * (એ·શાફીનો·કરનાર·) અબ
દહૂ·અબૂતાલેબ·ઈબને·મહમદ·હશાંન *

(શાખશી·૨૩મી·)

ખોદાતાલાનું·નાંમ·શારવે·નાંમ·કરતાં·ભલૂં·છે * ફારશી·
લોકોની·તારીખનું·બઆંન·અને·કબીશાની·ફેરી·અ
ત·તથા·તેહેની·ઉંપજ·નીપજ·જે·પરમાંણે·મોહોટા·મરત
બાનાં·પાક·અલકાબનાં·હક·તથા·બારીક·વાતોનાં·શંમ
જનાંરા·ઈજત·તથા·બુજરગી·ભરેલા·મીર·મહમદ·શાહે
ક·તથા·મીરજાં·અશરદ·અબાદ·હકતાલા·કે·બેહૂની·રે
જીલતને·જાદા·કરે·કે·બેહૂ·શાહેબો·નજૂંમ·તથા·રીઆ
જી·ઈલંમમાં·બેબદલ·છે·અને·આદિ·મેહેજરમાં·જેકાંઈ

બઇઆંન· કીધૂં છે· તેમાં· કશો· શક· શોબેહ· નથી* (એ·
શાહીનો· કરનાંર·) અબદલું· મહમદ· જૈર*

(શાખશી· ૨૪ મી·)

ખોદાતાલાનૂં· નાંમ· બૂલંદ· અને· બરકતદાર છે* આ
ઈ· મેહેજરમાં· જેકાંઈ· ફારશી· તારીખ· બાબે· તથા· કબી
શાની· બીનાં· તથા· ઈ· તારીખ· ઈંકજ છે· તે બાબે· લખીઉં
છે· તે· ફાજેલ· તથા· કાબેલોઈ· બઇઆંન· કીધૂં છે· તે· ખ
રૂં છે· તેમાં· કશો· ખેલાફ· નથી* લખનાંર· શારવે·
હાજીઓમાં· કંમતરીન· મહમદ· આદી· છોકરો· મરનાંર·
હાજી· મહમદ· અલીનો*

(શાખશી· ૨૫ મી·)

ખોદાતાલા· શારવેનો· શાહેબ છે* જેકાંઈ· ફારશી· તા

રીખ· બાબે· આઈ· મેહેજરમાં· લખેલૂંછે· તેમાં· કશો· ખેલા

ફૂ· નથી * લખનાંર· હાજીઓમાં· કંમતરીન· મહમદ·

મેહેદી· ખાજરે· ખૂંરગી *

(શાખશી· ૨૬મી·)

તેછે· ખોદા * ફારશી· તારીખમાં· કબીશો· તથા· ઈ· તારી

ખ· ઈફજ છે· તે· વાત· ખરીછે· જે· પરમાંણો· આઈ· મેહેજર·

માં· તફૂશીલવાર· બઈઆંન· કીધેલૂં છે· તેમાં· કશો· ખેલા

ફૂ· નથી* લખતંગ· બંદો· ગુંનેહગાર· મહમદ· જવાદ· મ

રનાંર· હાજી· મહમદ· અલીનો· છોકરો * અબદહૂં·

જવાદ· બીન· મહમદ· અલી *

(શાખશી· ૨૭મી·)

તેછે· ખોદા * આઈ· મેહેજરમાં· જે કાંઈ· ફારશી· તારીખ

બાબે· તથા· કબીશા· બાબે· લખેલું છે· તેમાં· કશો· ખેલાફ·

તથા· શક· નથી* (લખનાંર· બંદો· ગુંનેહગાર· મોહમદ·

હોશેન· મરનાંર· હાજીમહમદ· અલીનો· છોકરો *

(શાખશી· ૨૮મી·)

તેછે· દાંનાં * મોહોરા· મરતબાનાં· પાક· અસલકાબનાં·

ફજીલતની· પૂંજીનાં· શઈઅદ· લોકોમાં· યુનંદા· જમાંનાં

નાં· ઈકા· મીર· મહમદ· શાદેક· તથા· મીરજાં· અશદ· અલા

હ· ઈ· બેઉં· શાહેબો· નજૂંમ· તથા· રીઆજી· ઈલમમાં· ઘ

ણાં· માંહેર છે* (લખનાંર·) અલલા· હો· મોહમદ· અ

લી· મોહમદ· હોશેન *

(શાખશી· ૨૯મી·)

ઓદા * ઈ· મેહેજરમાં· જે· બીનાં· લખી છે· તે· જે· પર

માંણે· મોહોટા· મરતબાનાં· પાક· અલકાબનાં· ફજીલત
ની· પૂંજીનાં· તમાંમ· ફાજેલોમાં· ઉંમદા· તથા· તમાંમ· શઈઅ
દોમાં· મોહોટા· કાંમેલ· નજુંમી· મીર· મહમદ· શાદેક· તથા·
મીરજાં· અપશાદ· અલાહુ· દી· જંગ· (૨) બેએ· બઈઆંન· કરી·
ગીઆય· તે· પરમાંણે છે· તેમાં· કશો· ખેલાફ· નથી* (લખ
નાંર·) ગુંનેહેગાર· બંદો· અબાજ· મરનાંર· હાજી· મહમદ·
ઈબરાહીમનો· છોકરો *

(શાખશી· (૩૦) મી·)

જેકાંઈ· આઈ· મેહેજરમાં· લખેલું છે· તે· ઓશતાદ· લોકોનો·
કોલ છે· તેમાં· ખેલાફ· નથી * લખનાંર· બંદો· ગુનેહેગાર·
હાજી· મુલાં· અલી· નકી· મરનાંર· હાજી· મહમદ· નકીનો· છો
કરો· મશહુર· આખુંદ *

(શાખશી·(૩૧)મી·)

તેછે·બૂંલંદ·ખોદાતાલા* જેકાંઈ·અપાઈ·મેહેજરમાં·લખી ઉંચ·અને·મોહોટા·મરતબાનાં·પાક·અસકાબનાં·જમાંનાંના દીકા·શઈઅદ·લોકોમાં·ચૂંનંદા·અગા·મીર·મહમદ·શાદેક· તથા·મીરજાં·અશદ·અલાહ·ઈ·બેહૂ·શાહેબોઈ·જેકાંઈ· તફ્શીલવાર·લખીઉંચ·તે·ખરૂ·છે·કાંઈજે·ઇલોકો·દીલ માં·પાકાછે·તથા·નજૂમનાં·દીલમની·શારી·ખબર·રાખેછે અને·મશહૂરછે* (લખનાંર·) કંમતરીન·મહમદ· કાજંમ*

(શાખશી·(૩૨)મી·)

તેછેખોદા*ફારશી·લોકોની·તારીખની·બીનાં·તથા·ઈ·લોકોનાં·ક બીશાની·કેફીઅત·જે·પરમાંણે·મોહોટા·મરતબાનાં·પા

ક·અલકાબનાં·અને·ઈજત·તથા·બુજરગીનાં·શાહેબ·
આગા·મીર·મહમદ·શાહેક·તથા·ફાજેલ·કાંમેલ·મીરજાં·
અશરદ·અલાહ·એ·બેઉ·શાહેબો·લખીગીઆચ·તે·પરમાં
ણેછે·અને·આજનાં·વખતમાં·ઈ·લોકોની·બરાબર·નજુંમ
નાં·ઈલંમમાં·કોઈ·ખબરદાર·નથી·અને·કોઈ·ઈ·વાતને·
રદ·કરી·નંહી·શખતો * (લખનાંર) ગુંનેહગાર·બં
દો·મહમદ·ઈબરાહીમ·બીન·હાજી·મહમદ·અલી·ઈશ
ફહાંની *

ખોદાતાલા·શરવેનો·શાહેબછે·

એ·મેહેજર·મોહોટા·અકાબરો·તથા·હોરમત·ભરેલા·બું
જોરગ·પારશી·લોકોની·ઈલતેમાશથી·થાઈઉં છે * તે·

શાહેદોનાં નાંમની વીગત આ રીતેછે *

અધેઆરૂ હોરમજજી બહમનજી શેઠ	અધેઆરૂ નસરવાંનજી નવરોજજી શેઠ
અધેઆરૂ પેશતનજી નવરોજજી શેઠ	અધેઆરૂ શોહોરાબજી શાપુરજી શેઠ
વાડીઆજી બહમનજી હોરમજી	પારશી જમશેદજી જીજીભાઈ
વાડીઆજી જેહાંગીરજી નોશેરવાંનજી	વાડીઆજી નવરોજજી નોશેરવાંનજી
વાડીઆજી ખોરશેદજી રૂશતમજી	પારશી ખોરશેદજી માંણેકજી શરાફ
પારશી ફ્રાંમજી બહમનજી શરાફ	પારશી કેખશરો શોહોરાબજી રેડીમની
દાદાભાઈ મેરવાંનજી મુંગાળાં	પારશી હોરમજજી બેહમનજી પટેલ

પારશી મંનચેરજી ઇદલજી સૂરતવાલા

તમાંમ થાઇઅપો શ્રી ઇશાકુહાંનનાં અપોલ

માંપોનાં મેહેરનો તરજુમો

આદિ નીચે લખેલું મેહેજર જે થાઈઉંચ તે મોહોટા મરતબાનો
તથા બુલંદ મકાંનો ઈજત તથા તેઓ ખખતીની નીશાંનનો પા
રશીઓનો ખુંજોરગ લોકોમાં આમદો શેઠ ખરશેદજી માંણેકજી
શરાફે અશરાલ મેહેજરની રાશતી હકીકત તથા તેહેની ઉપર
અશલ શાહીનાં કરનારાઓની શાબેતીની બાબતમાં શ્રી મુંન
બઈ બંદરમધે લખાવીકેં છે * [૧]

---

[૧] જાણ જે શ્રી મુંનબાઈનાં બનેલાં મેહેજરની અશલ ફારશી ઈબારત
આદિ કીતાબ મધે છાપા તે ઈબારતની ઉપર ફારશીમાં ઈમથાંલું કીધું છે કે મા
લુમ થાએજે ફલાંનાં શાહેબની આહેશથી ઈ મેહેજર બની છે તેહેનો અંત
રજુમો છે અને ઈમથાંલાંની નીચેનો જે અશલ મેહેજરનો તરજુમો છે તેહેની
શરૂઆતમાં શેઠ ખોરશેદ માંણેકજી શરાફનાં ઈ મેહેજર કરાવવાનાં કારંણ
શર ઈ મેહેજરનાં કરી આપનાંર ઉપર શાબાસનાં કરનાંરની તરફની ઈબારત
છે અને તારપ છે તે મેહેજરનાં કરી આપનાંરાઓની તરફનાં જવાબો છે ઈઆ
ને શાહેદીઓ છે પરી જાંણવું જે ઈ શ્રી મુંમબઈનાં બનેલાં ફારશી મેહેજરને આદિ
કીતાબમાં છાપવાને વાશતે ઈ છાપતી વખતે જે મગોલે તે ફારશી લખી તે

ખોદાતાલા·જે·બૂંજોરગ·અને·બૂલંદ·મરતબાનો·

શાહેબ છે·તેહેનાં·નાંમથી·આદ·મેહેજર·શરૂં·કરૂંચ·

શ્રી·ઈરાંન·શેહેરનાં·વતનીઓ·શ્રી·મુંમબઈ·બંદરનાં·રેહેવાશીઓ·
મોહોટા·અને·બૂંજોરગ·કરાંમતનાં·આવંદો·નેકબખ્તી·તથા·ઈજત
નીશાંનનાં·અને·બૂલંદ·મકાંનનાં·અને·મોહોટા·મરતબાનાં·અને·
હુરમતનાં·શાહેબો·ખોદાતાલા·હમેશે·રાખે·તે·શાહેબોની·બરકતોને
હવે·તે·શાહેબોને·અરજ·અને·દીલતેમાંશા·કરૂંચજે·તશાદી·લઈને

લખનાંરે·પેલા·શાહેદીનાં·કરનાંરાઓને·લાઈક·જાંણી·તેઓ·તેનાંવોને·મોહોટાઈ·
આપવા·શારૂં·તેનાંવોની·શહીની·નીચે·તેનાંવોનાં·નાંમ·શાથે·જે·લખી·દં છે·તે·ઝૂર
શીમાં·તો·શારૂં·ઊંધાકૂં·માલૂંમ·પડેચજે·દ·ઈબારતો·જૂદા·ધણીની·લખેલી·છે·શીરે
તને·પાશતે·પણ·શંઘલા·ગૂંજરાતીનાં·વાંચનાંરને·શમજ·નહીં·પડે·પાશતે·તેહેની
ઈબારતોને·ચાશલ·ઈબારતોથી·જૂદી·પાડી·દેખાડવા·શારૂં·તેનાં·તરજૂમાંની·આશ·
પાશ·આ·ઈરીતે·(   ) એ·ઈ·લખી·આં·મૂંકેલાં·છે *

અને·મેહેરબાંનગી·ફરમાંવીને·જેજે·કબીશા·બાબતનું·મેહજર·
શ્રી·ઈશફેહાંન·શેહેરનાં·પાદશાહી·શલતનતની·મકાંનનાં·રેહે
નાંરા·બુજોરગીનાં·થાંમ·જે·ફાજેલો·તથા·કાબેલો·તથા·મોહો
ટા·દાંનેશમંદ·નજૂમીઓનો·લખેલો·છે·તે·ઉપર·નજર·ફેરમાં
વીને·અને·પોતાની·બુંજોરગ·નેગાહથી·તપાશીને·અશલશા
થે·શારી·રવેશથી·દરૂશત·જોઈને·અને·તે·ઉપરનાં·શાહેદોની
શનાંખત·તથા·પીછાંન·તથા·તે·શાખનાં·કરનાંર·(શાહેદો)
નાં·ખત·તથા·તેહેનાંની·મોહોરો·તપાશી·જોઈને·આપ·શફા
હ·ઉપર·સખી·આપવૂં·અને·પોતાનાં·બુજોરગ·નાંમ·તથા·દ
શતખતથી·આપ·કાગજને·જીનતદાર·કરવૂં — તારીખ·
૨૧·મી·માહે·જમાંદીઓલશાંની·શને·(૧૨૪૬)·હીજરી*

(શાખશી· (૧) પેહેલી·)

લખેલું· સેહેજરે· જે· ઘણાં· માંહેર· અને· કાંમેલ· નજુંમીઓ·

મીર· મહમદ· શાદેક· તથા· મીરજાં· અશરફ· અલાહ· ઇશારૈ હોંની

તથા· તમાંમ· ફ્રાજેલો· તથા· બુજેરગ· શાદગરો· એ· ઇશારૈ હાં

નનાં· મલીને· મોકલી છે· તે· શાહેબોની· મોહોરો· મહેજે· માંસું

મછે· અને· માહારા· એટઆમો· આવી છે· અને· ઇ· એ તેબારનાં

શાહેબ· બુજરગ· શો દાગરોનાં· દશતખત· માહારા· પીઝાંગો

આમો· આવેઆ છે· તેમાં· કાંઈ· શક· નથી· અને· આ ઇ· નક

લ· અશલ· મુજબ છે* લખતંગ· હાજીઓમાં· મુંસતરીન· મ

હમદ· હાશંમ· (હિશાહદત· બુલંદ· મરતબાનો· પાક· અલકા

બનો· બાકીની· પૂંજીનો· ઇલંમની· જડ· તથા· ડાહાલ· પાંખડાં

ને· જમે· કરનાંર· તથા· અકલી· તથા· નકલી· ઇલંમનો· ઇકઠો

કરનાર· તથા· ફાજેલ· લોકોમાં· મોહોરો· ફાજેલ· અને· દાંનાં

વોનો· દાંનાંવ· મોહોરો· આલેમ· ફૂલ· હાજીઓ· તથા· બુજરગ·

લોકોમાં· ઘણો· નેક· હાજી· મહમદ· હાશંમ· શાહેબ· શ્રી· ઇશફૂહાં

ન· શેહેરનો· વેપારીની છે· જીઆદા· કરે· ખોદાતાલા· તેહેની·

ફજીલતને·)

(શાબશી·(૨) બીજી·)

ફકીરને· માંલુંમ· છે જે· આદિ· મેહેજર· શ્રી· ઇશફૂહાંનથી· આવે

લું છે· ને માહારી· પીછાંણવાલા· શ્રી· ઇશફૂહાંન· શેહેરનાં· લોકો

ની· મોહોરો· ઇ· ઉપર છે* લખતંગ· મોહોમદ· શ્રુંશાતરી *

(ઇશાકુદત· બૂલંદ· શાંનનો· અને· બૂલંદ· મકાંનનો· ઇજત·

તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· બુંજરગોમાં· તા૦ અકાબરસો

કોમો· અોમદો· આગા· મહમદ· શાહેબ· શોદાગર· શ્રુંશાતરીની· છે*)

(શાખશી· (૩) તરીજી·)

આદ· લખેલું· મેહેજર· મેદઆમો· આવીઉં· કે· હેની· અશલ·
તથા· હકીકતનાં· લખનારાઓમાં· કાંઈ· શોએદ· નથી· અને· ખું
સંદ· જીનાંબનાં· અને· પાક· અલકાબનાં· આગા· મીર· મહમદ·
શાદેક· અને· મીરજાં· અશદ· અલા· દેશાકુહાંની· દએહૂ· શાખ
શા· નજૂમના· દલંમમાં· ઘણાં· કાબેલછે· અને· શ્રી· ઈરાંન· શેહે
રમાં· દએહૂં જંગ· કરતાં· નજૂમનાં· દલંમમો· કોઈ· બીજો· કામે
લ· માહારી· નજરમો· આવતો· નથી· અને· જે· શાખશોદ· એ· મોહે
જરમાં· શાહદત· લખીછે· તે· શ્રી· દશાકુહાંન· શેહેરનાં· લોકોમાં
ઘણાં· બૂજોરગ· અને· મોહોટા· શોદાગર છે· અને· તે લોકોના· દ
શતખત· તથા· તે· લોકોની· મોહોરો· મહને· માંલૂમ છે * લખ
તંગ· શાઈઅદ· લોકોમાં· કંમતરીન· અબદુલ· રશૂલ· તોબાર·

તોબાઈ * (ઈ·શાહદત·મોહોટા·મરતબાનો·અને·બુજરગ

કાંનનો·ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·બુજોરગ-

શઈઓ હો·અને·પાક·લોકોમાં·ઓમદો·આગા·શઈએદ·

અબદુલ·રશુલ·શાહેબ·શોદાગર·ઈશફહાંનીની છે *

(શાખશી·(૪) ચોથી·)

ઈ·લખેલાં·મેહેજરોની·મજમૂંન·જે ઈઆમો·આવી·અને·એ-

મેહેજર·શ્રી·ઈશફહાંન·શેહેરમાંથી·મે·જોઈલૂં છે·તેનાં·અ

શલ·શાહીનાં·કરનારાવોને·તથા·તેહેની·હકીકતને·મે·જાં

ણેલીછે·કે·ઈ·મેહેજર·ઈશફહાંન·શેહેરનાં·બુજોરગ·નજૂ

મીઓનું·મોકલેલૂં છે·અને·માહારો·બાપને·હાજી શઈએદ

મેહેદી·બાજાર·મૂંરગી·અને·માહારો·કાકો·હાજી·મીર·મ

હમદ·બાકર·બાજાર·મૂંરગી·ઈ·બેહૂં·જંણાંવોની·ઈ·મેહે

જર· ઉપર· મોહોર· તથા· દશતખત છે· અને· હૂં· તેહેનાંને· પીછાં
ણું· છેઊં· અને· એ· શાહદત· લખતીવખત· તે· જગો· ઉપર· હૂં·
પોતે· હાજેર· હતો· બખતંગ· હાજી· તથા· શાઈએદોમાં· કંમતરી
ન· શાઈએદ· અબ્દૂલ· રસૂલ· ઈબને· હાજી· શાઈએદ· મેહેદી·
બાજર· મૂરગી* (એ· શાહદત· મોહોરા· મરતબાનો· અને·
બૂલંદ· મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· ખૂ
બેરગ· શાઈએદ· લોકોમાં· ઉમદો· હાજી લોકોમાં· ઘણો નેક·
હાજી· શાઈદ· અબદૂલ· રસૂલ· શાહેબ· વેપારી· એશરફ હાં
નીની છે·)

(શાખશી· (૫) પાંચમી·)

એ· મેહેજર· હૂં· પોતે· ઈરાંનથી· લઈ· આવેઓ· અને· એ· મેહેજ
ર· ઉપર· જે· શાખશો એ· શાહદત· લખી છે· તેહનાંનાં· લખેઆ

મો· કાંઈ· તફાવત નથી· અને· ઈ· શહીનાં· લખનાર· શાહેબો·
બેશક· ઈશાફેહાંન· શોહેરનાં· રેહેવાશી છે· અને· તેહેનાં નાં· લ
ખેઆમાં· કાંઈ· તફાવત· નથી· બખતંગ· શઈએદ· લોકોમાં·
કંમતરીન· મોહમદ· હશંન· ઈશાફેહાંની· (ઈ· શાહદત· બૂંલં
દ· મરતબાનો· અને· બૂંલંદ· મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબખ
તીની· નીશાંનની· બૂંજોરગ· શઈએદ· લોકોમાં· ઉમદો· આગા
શઈએદ· હ શંન· શાહેબ· શોદાગર· ઈશાફેહાંનીનો છે·)

(શાખશી· (૬) છઠ્ઠી·)

ઈ· તમાંમ· ઉપર· લખેલી· ઈશાતેશાહદ· તથા· મોહોરો· શહીતથા
બેશક છે· હું· કંમતરીન· હાજીમોહમદ· શાલેહ· ખાંન· શૂં
શતરી* (ઈ· શાહદત· મોહોરા· મરતબાનો· અને· બૂંલં
દ· મકાંનનો· હશમત· અને· ઈકબાલનો· શાહેબ· બૂંજોર

ગ·અકાબર·લોકોમાં·ઉંમદો·હાજી·મહમદ·શાલેહખાંન·

શાહેબ·વેપારી·મુંશતરીનીછે *)

(શાખશી·(૭)મી·)

દશતેશાહાદ·મજકૂર·તમાંમ·લખેલી·તથા·મોહોર·કીધેલી

શહીછે· તેમાં·કાંઈ·શક·શોબેહ·નથી· લખતંગ·કૂ·કંમતરી

ન·અબદુલ·રહીમ·મરનાંર·મહમદ·નબીખાંન· શીરાજીનો

છોકરો* (દ·શાહાદત·મોહોર·મરતબાનો·બૂલંદ·મકાંન

નો·ઈજત·તથા·નેકબખતીનો·શાહેબ·બૂજોરગી·તથા·ઈક

બાલનો·ખાવંદ·મોહોરા·અકાબરો·તથા·બુજોરગ·લોકો

મા·અોમદો· અબદુલરહીમ·ખાંન·શાહેબ·વેપારી· શીરા

જીની છે *)

(શાખશી·(૮)અાઠમી·)

ફકીરને· માલુંમ· છે જે· આ ઈ· મેહેજર· ઈશફહાંનથી· આવેલું
છે· અને· મારા· પીછાંણેલા· બુજોરગ· શાહેબોની· મોહોરો
ઈ· મેહેજર· ઉપર છે * લખતંગ· મહમદ· હાદી· તોબાતોબા
ઈ * (ઈ· શહાદત· મોહોરા· મરતબાનો· અને· બુલંદ· મકાં
નનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો· મોહોરા· બુજોર
ગો· તથા· બુજોરગ· શઈઅદ· લોકોમાં· ઓમદો· આગા· શ
ઈઅદ· મહમદ· હાદી· તોબા· તોબાઈની છે *)

(શાખશી· (૯) મી·)

ફકીરને· માલુંમ છે અને· દેવાત· તેહેકીક· ખરી છે જે· ઈ· મેહેજ
ર· શ્રી· દેશફહાંનથી· આવેલું છે· અને· ઈ· મેહેજર· બુજોરગ·
અપીલમાં· તથા· ફાજેલ· લોકોની· મોહોરોથી· જીનતદાર· થા
ઇલું ચ· (તે· હું· જાણું ચ·) લખતંગ· ફૂ· કમતરીન· મીરજાં·

મહમદ·જાંન·ખોરાશાંની * (એ· શહાદત·મોહોરા· મરત
બાનો· અને· બુંલંદ·મકાંનનો· ઈજત·તથા·નેકબખતીની·ની
શાંનનો· મીરજાં·મહમદ· જાંન· શાહેબની છે*)

(શાખશી· (૧૦) દશામી·)

ફકીરને· જાહેર છેજે· દ·મેહેજરને·શ્રી·દરાફ્ડાંનથી· આપી
ઉંછે તે·મહને·દકીન છેકે· શાહી·અને·દરુંશાત છે* લખતંગ·શા
ઈઆદ·લોકોમાં· કંમતરીન· અબદુલ·શમદ· અલ·મુંશાવી*
(એ·શહાદત·મોહોરા·મરતબાનો· તથા·બુંલંદ·મકાંનનો·
ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·બુંજોરગ· શાઈઅદા
નો·ખાંનદાંનનો·અને·મોહોરા·પાક·લોકોમાં·ઓમદો·હાજી
લોકોમાં·ઘણો·નેક·હાજી·શાઈઅદ·અબદુલ·શમદ·પેપારી·
શીરાજી *)

(શાખશી (૧૧) અગીઆરમી)

આ ઈ મેહેજર મજકુર મારા જોઈ આમો આપીએ છે જે શ્રી દેશ
કુફાંન શેહેરનાં શોદાગરો તથા ઓજમાં તથા જુનેદ નજમી
લોકોની મોહોર ઈ મેહેજર ઉપર છે તેઓ કશો શકશોબેહ ન
થી લખતંગ મુંતરીન બંદો મોહમદ જફૂર શીરાજી* (એ
શાહદત મોહોર મરતબાનો અને બુલંદ મકાંનનો ઈજત
તથા તેજઅખલીની નીશાંનનો આગા મહમદ જફૂર શાહેબ
શોદાગર શીરાજીની છે *)

(શાખશી (૧૨) બારમી)

ઈ મેહેજર મધે જે કાંઈ મજમૂંનો અને બીનાંવો લખેલી છે તે
શહી છે અને શરવે જેકર કીધેલા (શાહેબોનાં) નાંમો બી
દરૂશત છે તેમાં કાંઈ શક શોબેહ નથી અને ઈ મેહેજરમાં

શહીનાં કરનાંર તમાંમ શાહેબોને હું પીછાંણું છે ઉ લખતં
ગ હું કંમતરીન ફકીર મરનાંર મહમદ કાજંમ મેહેમૂંદ
માંજંદરાંનીનો છોકરો * (એ શહાદત મોહોરા દરજનો
અને બુલંદ મકાંનનો ઇજત તથા નેકબખતીની નીશાંન
નો આગા મેહેમૂંદ શાહેબ વેપારી માંજંદરાંનીની છે *)

(શાખશી (૧૩) તેરમી)

એ મેહેજર મધે જે કાંઈ બીનાં લખેલી છે તે શહી છે અને
તમાંમ (શાહેબો) નાં નાંમની દશ્તખત છે તેમાં કાંઈ શક શો
બેહ નથી અને ઈ (મેહેજરમાં) શહીનાં કરનાંર શાહેબો
ને હું પીછાંણું છેઉ* લખતંગ હું શઈઅદ લોકોમાં કંમ
તરીન મીરજાં કાજંમ ઈશફેહાંની * (ઈ શહાદત મોહોરા
મશનબાનો બુલંદ મકાંનનો ઇજત તથા નેકબખતીની ની

શાંનનો·મીરજાં·મહમદ·કાજંમ·શાહેબનીછે *

(શાખશી·(૧૪) ચઉદમી *)

ફકીરને·માલુંમ છેજે·અપાદ·મેહેજર·શ્રી·દશફહાંનથી·અપાવીઉ
છે·અને·દ·મેહેજર·ઉપર·જે·શાહેબોની·મોહોરો છે·તેહેનાંને·
ફ·પીછાંણ્યું છેકે·બખતાગ·હાજીલોકોમાં·કમતરીન·મીરજાં·
કુચક·(દ·શહાદત·મોહોરા·દરજાનો·અને·બૂલંદ·મકાંન
નો·ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·હાજી·મીરજાં·કુચ
ક·શીરાજીની છે *)

(શાખશી·(૧૫) પંદરમી·)

એ·મેહેજર·લખેલું·માહારા·જોઈઆમાં·આવેકે·અને·મશ
હુર·કાંમેલ·નજુમીઓ·મીર·મહમદ·શાદેક·તથા·મીરજાં
અશદ·અલા·તથા·શ્રી·દશફહાંન·શેહેરનાં·બુજોરગો·

તથા·અપોલમાં·લોકોનું·ઓઝલેલું છે·અને·તે·શાહેબોની·મોહો
રો·માંલુંમ·થાઈ·જે·માહારા·પીછાંનેલા·બુંજેરગ·શોદાગર
લોકોનાં·દશતખત·ઈ·મેહેજરમાં છે તે·બેશક છે·અને·આદિ·
(નકલ·) અશલ·પરમાંણે·છે* બખતંગ·કંમતરીન·મહ
મદ·કજપીની·(ઈ·શહાદત·મોહોરા·મરતબાનો·અને·બુલંદ
મકાંનનો·ઈજત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·આગા·મહ
મદ·શાહેબ·શોદાગર·કજપીનીની છે*

(શાખશી·(૧૬) શોલમી·)

ઝૂકીરને·માંલુંમ છે જે·એ·મેહેજર·શ્રી·ઈશફેહાંનથી·આવીઉં છે·
અને·માહારા·પીછાંનેલા·ઈશફેહાંન·શેહેરનાં·શાહેબોની·મો
હોરો·ઈ·મેહેજર·ઉપર છે·બખતંગ·ઘણો·કંમતરીન·મહમદ·
રહીમ·ઈશફેહાંની* (ઈ·શાહાદત·મોહોરા·દરજનો·અને·

બુલંદ·મકાંન·નો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની· નીશાંનનો·

આગા·મહમદ·રહીમ· શાહેબ· વેપારી· ઈશાફહાંનીની છે *)

(શાખશી·(૧૭) શાતરમી·)

ઈ·મજકૂર·મેહેજર·મે· જોઈઉં· કે· શ્રી· ઈશાફહાંન· શોહેરનાં·

માહારા· ઓલખઈતા· શોદાગરો· તથા· ફુઝેલ· લોકો· તથા·

ઓલમાંયો· તથા· નજૂમીઓની· મોહોર· ઈ· મેહેજર· ઉપર છે·

તે· બેશક· અને· બેશુબે હે છે· તેમાં· કાંઈ· ખેલાફ· નથી *

લખતંગ· ફંમતરીન· બંદો· આકાએ· શીરાજી * (ઈ· શાહા

દત· મોહોરા· મરતબાનો· અને· બુલંદ·મકાંનનો· ઈજત· તથા

નેકબખતીની· નીશાંનનો· આકા· શાહેબ· શોદાગર· શીરાજી

ની છે *)

(શાખશી·(૧૮) અઢારમી·)

ઈ·મેહેજર·નપેલી·લખેલી·બીનાંથી ઈશાકુદાંન· શોહેરમાં·માહારા·બા
પની·નજદીક·માહારા·બેઈઆમાં·આવીય·કે·ઈ·મેહેજર·ઉ
પર·શ્રી·ઈશાકુદાંનનાં·સુબોરગો·તથા·બબુંમીઓનાં·દશાતખત
અને·મોહોર છે· લખતંગ·શાઈઅદ·લોકોમાં·કંમતરીન·શાઈઅ
દ·મેહેદી·ઈબને·આકા·શાઈઅદ·હશાંન·શાહાકે * (એ·શાહા
દત·ઉંનચા·મોહોરા·મરતબાનો·અને·બુલંદ·મકાંનનો·ઈ
જત·તથા·નેકબખતીની·નીશાંનનો·શાઈઅદોનાં·ખાંનદાંન
નો·આગા·શાઈઅદ·મેહેદીની છે *

(શાખશી·(૧૯) ઓગણીશમી·)

એ·મેહેજર·માહારા·બેઈઆમો·આવીઉ·ઘણી·(બીનાં) જે·એ·
મેહેજરમાં·શરવે·શાહેબોએ·લખેલી છે· તે·જોઈને·મે·બંદગી·

કીધી· ઈઆને નમેઓ· અને તે શાહેબોની· મોહોર· તથા· દશત
ખતને· મે· પીછાંનેઆં દ· મેહેજર· શ્રી· દશાજૂહાંનથી· આવેલૂં છે·
તેમાં· કાંઈ· કશો· એબારૂ· નથી· લખતંગ· ખોદાએતાલાનો·
બંદો· ફંમતરીન· મહમદ· તકી· દશાજૂહાંની· (દશાહાદત· મો
હોરા· મરતબ્બાનો· અને· બૂલંદ· મકાંનનો· ઈજત· તથા· નેકબ
ખતીની· નીશાંનનો· આકા· મહમદ· તકી· દશાજૂહાંનીની છે·)

(શાખશી· (૨૦) વીશમી·)

ફૂકીરને· માલૂંમ· છે જે· દ· મેહેજર· શ્રી· દશાજૂહાંન· શોહેરથી· આ
વીઉં છે· અને· દશાજૂહાંનનાં· બૂજોરગ· શાહેબોની· મોહોરો· દ·
મેહેજર· ઉંપર છે· લખતંગ· મહમદ· તકી· બેહેબહાંની· શાહી·
(દ· શાહાદત· ઉંનચા· દરજાનો· ઈજત· તથા· નેકબખતીની
નીશાંનનો· આકા· મહમદ· તકી· બેહેબહાંનીની છે *)

(શાખશી·(૨૧) ઈકવીશમી·)

એ·મેહેજર·માહારા·જાંણેઆમાં·આવીઉં·કે·શ્રી·ઈશાફહાં
ન·શેહેરથી·મોકલેલૂંછે * લખતંગ·ખોદાતાલાનાં·બંદા
ઓમાં·કંમતરીન·મેહેમૂંદ·ઈબને·હાજી·મહમદ·ઈશાફહાંની·
(એ·શાહાદત·બૂંલંદ·મરતબાનો ઈજત·તથા·નેક·બખતી
ની·નીશાંનનો·આકા·મેહેમૂંદ·શાહેબની છે *)

(શાખશી·(૨૨)બાવીશમી·)

ફકીરને·માલૂંમછેકે·એ·મેહેજર·શ્રી·ઈશાફહાંન·શેહેરથીઆ
વીઉંછે·અને·માહારા·પીછાંનેલા·બૂંજોરગ·શાહેબોની·મો
હોર·એ·મેહેજર·ઉંપરછે·લખતંગ·મહમદ·ઈબને·હાજી·
મહમદ·હોશેન·ખોરાશાંની·(ઈશાહત·ઉંનચા·મરતબાનો
ઈજતઅને·નેકબખતીની નીશાંનનો·આકા·મહમદ·શા

ફેઅની છે*)

(શાખશી·(૨૩) તેવીશમી·)

ફકીરને·માલૂંમ છે જે·ઈ·મેહેજર·શ્રી·ઈશફેહાંનથી·આપાવીઉં છે·
અને·શ્રી·ઈશફેહાંન·શોહેરનાં·મોહોટા·બૂંજોરગવાર·શાહે
ઓની·મોહોરો·ઈ·મેહેજર·ઉપર છે* લખતંગ·મહમદ·
હુશાંન·શીરાજી *

મૂંકૂં·થાઈઉં·શ્રી·ઈરાંન·દેશનાં·વતની·
હાલ·શ્રી·મૂંમબઈ·દેશનાં·રેહેવાશી
આપોનૂં·શ્રી·મૂંમબઈમો·બનાંવેલૂં·મેહેજર·

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۲۱	۹	محر الحرام	محرم الحرام
۲۱	۱۲	بشرین الاول	تشرین الاول
۲۲	۸	رو نقصان	روز نقصان
۲۳	۳	از ماب	زمان
۲۳	۱۰	توضع دیگر	بوضع دیگر
۲۴	۹	اسکندریه ۱۱۹۵ سال	اسکندریه صد و نود و پنج سال (یکهزار) ۱۱۹۵
۲۸	۵	جلوس یزدجرد ابن شهریار که بعد از ست	جلوس یزدجرد ابن شهریار سال که به بود ۱۵۰ است
۲۸	۷	منقرض کردیده بود	منقرض نگردیده بود
۲۹	۳	ذکر نمود	ذکر نه نمود
۲۹	۸	از عبارت نظایر	از عبارات نظایر
۳۱	۵	سنین	سنین
۳۱	۹	خواهم قندبر	خواهم بود قندبر
		مخفی نماند که اسهار جمیع شهود در نسخهٔ اصلی موجود است چون اسامی ایشان در نوشته در نقل موافق اصل لهذا صورت مهر در نقل نوشته نشد	

برحقیر معلوم شدکه این مختصر از اصفهان رسیده است ومرای جمعی از عظما و اجلهٔ دار

السلطنهٔ اصفهان برآن هیا باشد کاتب

الحروف محمد حسن شیرزا

ی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان سلالة السادات آقا سید مهدی

محضر مرقومه متن را در اصفهان در نزد والد خود ملاحظه شده خط و مهر منجمین و اعاظم

اصفهان میباشد صحیح اقل السادات سید مهدی ابن آقا سید حسن صحاف

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان اقا محمد تقی اصفهانی

محضری بنظر رسید و بسیاری که در آن محضر نوشته بودند شبهه که داشتم و خط و مهر ایشانرا

شناختم محضر از اصفهان رسیده است و خلاف ندارد اقل عباد محمد تقی اصفهانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان اقا محمد تقی تهمانی بر حقیر معلوم است که این

محضر از اصفهان رسیده و مهر جمعی از عظما اصفهان بر آن میباشد صحیح محمد تقی تهمانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان آقا محمود صاحب

محضری که بنظر رسید از اصفهان فرستاده اند اقل عباد محمود ابن حاجی محمد اصفهانی

نقل دستخط عالیشان عزت وسعادت نشان آقا محمد صاحب بر حقیر معلوم

که این محضر از اصفهان رسیده و مهر جمعی از اعزه و معروفین بر آن میباشد صحیح محمد ابن حاجی محمد حسین نائینی

نقل دستخط عالیشأن رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمد صاحب تاجر قزوینی

ملاحظه محضر مرقوم گردید صادر از منجمین کاملین معروفین میر محمد صادق و میرزا اسد الله

اصفهانی و سایر فضلا و اعاظم و اهالی اصفهان و اجهار ایشان معلوم گردید و

دستخط جمعی از اعاظم تجار معروف و بدون تشکیک است که سواد مطابق اصل است

اقل العبد محمد قزوینی

نقل دستخط عالیشأن رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا محمد رحیم صاحب تاجر اصفهانی

برهمه معلوم است که این محضر از

اصفهان رسیده و مراهی جمعی از معروفین اصفهان بر آن میباشد الاحقر محمد رحیم اصفهانی

نقل دستخط عالیشأن رفیع مکان عزت و سعادت نشان آقا صاحب تاجر شیرازی

محضر مذکور ملاحظه شد مهر منجمین و علماء و فضلا و تجار معروفین دار السلطنه اصفهان میباشد

بلاشک شبهه خلاف ندارد حرره العبد الحقیر آقای شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان آقا محمد جعفر صاحب تاجر شیرازی

محضر مذکور ملاحظه شد و مهر منجمین و علما و فضلا و تجار معروفین دار السلطنه اصفهان

ملیپا شد بلا شک شبهه و خلاف ندارد حرره العبد الاحقر محمد جعفر شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان آقا محمود صاحب تاجر مازندرانی

مضامین مرقومه متن و اسامی مذکوره تمام صحیح و شبهه در آن بنسبت و تمامی

از جمله معروفین میباشند و انا الاقل الاحقر ابن مرحوم محمد کاظم محمود مازندرانی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان میرزا محمد کاظم صاحب

مضامین مرقومه متن و اسامی مذکوره تمام صحیح و شبهه در آن بنسبت و تمامی

از جمله معروفین میباشند و انا اقل السادات میرزا کاظم اصفهانی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان حاجی میرزا کوچک شیرازی

اقل الحاج میرزا کوچک

بر حقیر معلوم است که این محضر از اصفهان رسیده و مواهیر جمعی از معروفین بر آن ملیپا شده

استشهاد مذکور کما هو مسطور و ممهور صحیح و شکی و شبهه ندارد و انا الاقل عبد الرحیم ابن
مرحوم محمد نبی خان شیرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان عمدة الاعاظم والاعیان سلالة السادات
العظام آقا سید محمد هادی صاحب طباطبائی   بر حقیر معلوم است که این محضر
از اصفهان و مواهر جمعی از اعزه معروفین بر آن میباشد محمد هادی طباطبائی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان میرزا محمد جان صاحب
بر حقیر معلوم و محقق است که این محضر از اصفهان رسیده و به مهار شریف جمعی از
فضلاء و علماء مزین است و انا الاقل میرزا محمد جان خرازی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام و عمدة
النجباء الکرام خیر الحاج حاجی سید عبد الصمد تاجر شیرازی   بر حقیر ظاهر گردید
که محضر که از اصفهان آمده یقین است که صحیح است اقل السادات عبد الصمد الموسوی

سید عبد الرسول ابن حاجی سید مهدی بازار مرغی

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام آقا
سید حسن صاحب تاجر اصفهانی   محضر را اینجانب از ایران آوردم و اشخاصیکه نوشته
اند در نوشتن ایشان حرفی نمیباشد و از اهل اصفهان اشخاصی که نوشته بلاشک
ملیاشد و حرفی در نوشتن ایشان نمیباشد صحیح اقل السادات محمد حسن الاصفهانی

نقل دستخط عالیجاه رفیع جایگاه حشمت و اقبال همراه عمدة الاعاظم و الاعیان زبدة الاکابر
و الارکان حاجی محمد صالح خان صاحب تاجر شوشتری   استشهاد مزبور
کما هو مسطور و ممهور صحیح بلاریب و انا الاقل حاجی محمد صالح خان شوشتری

نقل دستخط عالیجاه رفیع جایگاه عزت و سعادت همراه جلالت و اقبال اکتناه
عمدة الاعاظم و الاعیان زبدة الاکابر و الارکان عبد الرحیم خان صاحب تاجر شیرازی

نقل دستخط عالیجاه رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام و عمدة النجباء
الکرام آقا سید عبد الرسول صاحب تاجر اصفهانی ملاحظه محضر مرقوم گردید شبهه در اصالة
و حقیقت آن نمیباشد و عالیجاهان مقدس القابان آقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله اصفهانی
از جمله مشاهیر و معارف منجمین میباشند و در ایران افضل ازین دو نفر در علم نجوم بنظر نمیرسد
و اشخاصی که در محضر شهادت نوشته اند از اعاظم اهل اصفهان و تجار و مشاهیر میباشند
و دستخط اوشان و مهر اوشان معلوم است صحیح اقل السادات عبد الرسول طباطبائی

نقل دستخط عالیجاه رفیع مکان عزت و سعادت نشان سلالة السادات العظام خیر الحاج حاجی
سید عبد الرسول صاحب تاجر اصفهانی محضر مرقومه متن را ملاحظه کرد اید و این جانب نیز در
اصفهان ملاحظه کرده ام و علم باصالت و حقیقت او دارم صادر از منجمین و مشاهیر و اعیان اصفهان
میباشد و خط مهر والد خود حاجی سید محمد مهدی بازار مرغی و خالو خود حاجی میر محمد باقر بازار مرغی
را بر و هست می شناسم و در حین شهادت نوشتن حاضر بودم اقل الحاج و السادات

وخطوط واهبار ایشان بر این صفحه نویسند و باسامی وخطوط شریفه خود مزین سازند بتاریخ بلستپ و

بحم شهر جمادی الثانی

سنه ۱۲۴۶

نقل دستخط عالیجناب قدسی القاب قدوسی اباب جامع الفروع والاصول حاوی المعقول والمنقول افضل الفضلاء واعلم العلماء خیر الحاج والمعتمرین حاجی محمد هاشم صاحب تاجر اصفهانی زید فضله ملاحظه محضر مرقوم کردید صادر از منجمین کاملین ماهرین میر محمد صادق و میرزا اسد الله اصفهانی وسایر فضلا و اعاظم واهالی اصفهان و اهبار ایشان معلوم و مشخص و دستخط جمعی از اعاظم تجار ذوی الاعتبار معروف وبدون تشکیک است وسواد مطابق اصل است اقل الحاج محمّد هاشم

نقل دستخط عالیشان رفیع مکان عزت وسعادت نشان عمدة الاعاظم والاعیان زبدة الاکابر والار کان آقا محمد صاحب تاجر شوشتری بر حقیر معلوم است که این محضر از اصفهان رسیده ومواهیر جمعی از معروفین اصفهان بر آن میباشد محمّد شوشتری

فارسی خورشیدجی مانک جی صراف فارسی فرامجی بهمن جی صراف فارسی کیخسرو سهراب جی رده
منی دادابهائی مهربان جی موتکانا فارسی هرمزدجی دیجی تبل فارسی منچرجی ای دل جی سوت

۱۱۵۱

سواد محضری که عالیشان رفیع مکان عزت و سعادت نشان عمدة الاعاظم والاعیان الفرسیه سیت
خورشیدجی مانک جی صراف درباب اثبات اصالت حقیقه استشهاد مرقوم در بندر
معمور بمبئی بسمت اتمام رسانیده

بسم الله تعالی شانه العزیز

مستدعی و ملتمس از عالیشانان رفیع مکانان عزت و سعادت نشانان اکابر العظماء مفاخر
الکرماء الافاخم والاخیار تجار ذوی العز والاعتبار ایرانی حاضرین بندر بمبئی دامت
برکاتهم آنکه تصدیع کشیده و مرحمت فرموده محضر کبیره که منجمن واعاظم و فضلا دانا گم
واعیان واکارم دار السلطنه اصفهان تحریر تحریر درآورده باسواد او ملاحظه فرموده بنظار
شریفه خود درآورده مطابقت سواد را با اصل مع اصالت اصل و معروفیت شهود

هوالله

کیفیت تاریخ فارسیان وکیبسه ایشان بنحوی ملیباشد که عالیجناب قدسی القاب السید الاعز الاکرم آقامیر محمد صادق والفاضل الکامل میرزا اسدالله که دربن عصر احدی دربن فن اکمل ازیشان نمیباشد مرقوم فرموده اند ومحل تردید وتشکیک نمیباشد وام العبد الجانی محمد ابراهیم ابن حاجی محمد علی الاصفهانی

هوالله ولاسواه

حسب الخواهش اعیان واجلّه وعقلا واعزّهٔ طایفهٔ فارسیان مفصّله سمت اتمام پذیرفت

ادهارو نوشیروان جی نوروزجی سلیت   ادهارو جی هرمزجی بهمن جی سلیت

ادهارو سهراب جی شاپورجی سلیت   ادهارو بستین جی نوروزجی سلیت

داریاجی جهانگیر   فارسی جمشیدجی حجبی بهبائی   داریاجی بهمن جی هرمزجی

داریاجی خورشیدجی رستم جی   داریاجی نوروزجی نوشیروان جی   بهائی نوشیروان جی

هو

انچه درین ورقه مرقوم است عالیجنابان مقدس القابان فضایل و معارف اکتسابان
سلالة السادات والنجبائی اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله که ممارسین درین
فن میباشند و به تحقیق رسانیده اند و مرقوم کردیده و خلافی ندارد العبد الخاطی عباس
ابن مرحوم حاجی محمد ابراهیم

انچه درین صفحه مرقوم است قول ماهرین در فن نجوم و ریاضی است العبد الاقل حاجی ملا علینقی
ابن المرحوم حاجی محمد تقی الشهیر باخوند

هو الله تعالی

انچه درین صفحه مرقوم است مفصلی است که عالیجنابان قدسی القابان وحیدی
الزمان سلالة الساداتان والاحسنابان اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله
قلمی فرموده اند و از اهل فن میباشند و مهارت تمام درین فن دارند و مشهور است
من الاقل محمد کاظم

حاجی محمد علی

هو الله ولا سواه

مراتبی که درباب تاریخ فارسیان مرقوم و محرر گردیده خلافی ندارد اقل الحاج محمد مهدی بازار مرغی

هو

تحقیق کیسپه و وحدت آن تاریخ نیست که مفصلاً مشروحاً مرقوم گردیده وخلافی ندارد

واما العبد الآثم الخاطی محمد جواد ابن المرحوم الحاج محمد علی عبن جواد ابن محمد علی

هو

درباب تاریخ فرس وچگونگی امر کیسپه آنچه مرقوم گردیده خلافی ندارد و احتمال شبهه

در آن نیست العبد الخاطی محمد حسین ابن المرحوم حاجی محمد علی

هو العالم

عالیجنابان قدسی القابان وحید الزمان سلالة الاطیاب والاعیان آقا میر محمد صادق

ومیرزا اسد الله جاماسبین در این فن عیاشند الله محمد علی محمد حسین

هو الله ولا غیره

کیفیت مرقومه درباب تاریخ فارسی و چگونگی امر کبیسه بنحویکه نگارش یافته اصلا و قطعا محل
شبهه نیست و در مهارت و فضیلت عالیجنابان حقایق و کمالات انتسابان زبدة السادات
والاعاظم و خلاصة الاماجد والافاخم آقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله سلمهما الله
تعالی در علم نجوم و ریاضی حجة قول ایشان درین باب شکی نیست عبده ابوطالب ابن محمد حسین

بسم الله خیر الاسماء

تفاصیل تاریخ فارسیان و کیفیت کبیسه ایشان بنحویکه عالیجنابان قدسی القابان حقایق
و دقایق انتسابان السید الاعز الاکرم میر محمد صادق و الفاضل الکامل الماجد میرزا اسد الله
زید فضلهما که هریک در فن نجوم بی عدیل و نظیرند بیان فرموده اند محل ریب و شبهه نیست عبده محمد جعفر

بسمه تبارک و تعالی

آنچه درین صفحه مقرر و مثبت است در تاریخ فرس و چگونگی امر کبیسه آن و وحدت تاریخ مذکور
بنحویکه فضلا و محققین و مهره فن بیان فرموده اند خلافی ندارد اقل الحاج محمد هادی ابن المرحوم

هو الله تعالی

مراتب مسطوره بنحویکه نگارش یافته مطلقا و اصلا محل شک و شبهه نیست و بهیچوجه من الوجوه

خلافی درآن نمیباشد العبد الخاطی محمد ابراهیم المرحوم حاجی محمد حسین ابن حاجی بدیع

هو العزیز

چگونگی تاریخ فرمایش و کیفیت امرکیه بنحویکه مرقوم گردیده خلافی ندارد و احتمال شبهه درآن

نیست ابن مرحوم حاجی محمد کاظم محمد علی

هو الله ولاسواه

آنچه را عالیجناب مقدس القاب فضایل و کمالات انتساب سلاله اکارم السادات

و بطلمیوس الزمان آقا میر محمد صادق و جناب حقایق و معارف انتساب فضایل و کمالات

دستگاه زبدة الافاخم والاماجد وحید الدوران میرزا اسدالله سلمهما الله تعالی

در مراتب نجوم و ریاضی بیان فرموده اند چنانکه درین مدعا بیان فرموده اند صحیح است متین

و قولیست صحیح و احتمال خلافی درآن نیست اقل الحاج محمد ابن حاجی عبد المجید

سهو المعز

تفاصیل تاریخ فرس قدیم بنحو نسبت که عالیجناب مقدس القاب فضایل مآب سلالة

السادات والاشراف وحید الدوران میر محمد صادق منجم وجناب فضایل وفواضل

مآب عمدة الاماجد وخلاصة الفضلا میرزا اسد منجم زید فضلهما بیان فرموده اند

در مهارت ایشان در فن نجوم و ریاضی شکی نیست اقل الحاج محمد حسین ابن المرحوم المغفور

الحاج صدرا

عالیجنابان سلالة السادات والاشراف میر محمد صادق و میرزا اسد الله ماهر در

فن نجوم و مسلط در این علم و انچه در این صفحه قلمی شده قول و رای ایشان میباشد خلافی

ندارد حرره الاقل ابن المرحوم حاجی محمد حسین

عالیجنابان مقدس القابان فضایل و فواضل مآبان سلالة السادات الاطیاب

اقا میر محمد صادق و میرزا اسد الله ماهر در فن نجوم و ریاضیه و انچه در این صفحه مرقوم

است قول ایشان و خلافی ندارد اقل الحاج محمد جعفر ابن حاجی محمد حسین

مجوسیه نتوانند کرد والعلم عند الله وحرّره العبد الجانی محمد اسمعیل ابن محمد حسین الطباطبائی المنغمد فی الآثام

هذا المحضر

هو الله

کیفیت امر کبیسه در تاریخ فرس و عدم تعدد تاریخ مذکور بنحوی که منجمین دار السلطنه اصفهان

حرسها الله عن طوارق الحدثان بیان فرموده اند خلافی ندارد اقل الطلبه عبد الله قمشه

هو الله تعالی

امر کبیسه فرس و چگونگی تاریخ فرسیان امری است بغایه معروف و واضح واحدی را شک

و شبهه نیست حرره العبد محمد علی

کلانتر دار السلطنه اصفهان

هو

آنچه درین صفحه مرقوم است اقوال ماهرین در فن نجوم و ریاضی است العبد اقل السا

دات والتجار حاجی میر محمد باقر بازار مرغی عبد محمد باقر ابن محمد حسین الحسینی

و در آن کوه غاری که مشهور فیما بین الناس آنجا مغیب کیخسرو است و بعضی از خوارق عادات
و امور عجیبه نیز از آنجا بظهور میرسد و مذکور میشود که بعضی از طوایف مجوس بزیارت آنجا میروند
و در کتاب حکمة اشراق نیز اشاره بمقامات باطنیه کیخسرو و خلسات و زهد و عبادت
او شده است و فاضل محقق علامه شیرازی در شرح همان کتاب میفرماید الملک
الظافر کیخسرو المبارک اقام التقدیس و العبودیة فاتاه اب القدس و نطق معه و عرج
نفسه الی العالم الاعلی بحکم الله و واجهه انوار الله الهی کلامه و از عبارات منقوله در کتاب
وصاف نیز ظاهر میشود که بنای جمیع امور فارسیان از معاملات و عبادات
و غیرها همین تاریخ بوده است و ازین تحقیقات ظاهر شد که منکر کبیسه و قایل بتعدد
تاریخ نه از علم نجوم خبری دارد و نه از دین و آیین و طریقه مجوسیه فارسیان پس هر که
متدین بدین مجوسیه باشد و در طریقه ایشان ثابت قدم و راسخ باشد ملاحظه کبیسه بر وجه معهود
و حفظ شهور و سنین بر وجه مذکور باید نماید و در طریقه اسلاف و قدمای ایشان عبادات
مقرره در آن شهور و ایام را مرعی بدارد و الا از طریقه ایشان خارج خواهد بود و دعوای

فی کتابه المسمی بحکمة الاشراق بهذه العبارة وحکماء الفرس کلهم متفقون علی ان لکل نوع
من الافلاک والکواکب والبسائط العنصریه ومرکباتها ربا فی عالم النور حتی ان للماء عندهم
صاحب صنم من الملکوت وسموه خرداد وبالاشجار سموه مرداد وللنار سموه اردی
بهشت وهی الانوار التی اشار الیها انباذقلس وفیثاغورس وهرمس وافلاطون وغیرهم
من کبار الحکماء والمتألهین انتهی کلامه وظاهر است که عوام وغیر حکما را ادراک این معانی غیر
مقدور ونامیسور است وایضا کون طریقه کیش مشهور فیما بین سلاطین فرس مؤید ومصحح اتحاد
تاریخ سلاطین با تاریخ علما وزهاد ایشان است چراکه سلاطین مجوس بنا بر طریقه فارسیان
از علما وحکمای ایشان اند وسلطنت ایشان نه همین سلطنت ظاهری بوده است بلکه در مراتب
زهد وعبادت وادراکات باطنیه نیز کامل بوده اند چنانکه شمه از آن از تاریخ معجم که در احوال
سلاطین عجم تالیف شده است مستفاد میگردد بلکه بعضی از سلسله مجوس ایشان را انبیا
ومحال الهامات الهی میدانند حتی انکه بعضی از ایشان کیخسرو را هنوز حی وغایب میدانند
وگویند که در آخر الزمان ظهور خواهد کرد ودر عراق محالی است مسمی بکرازد ودر آنجا کوهی است

وسوای همین یک تاریخ تاریخی دیگر از ایشان نقل نشده است و قول بعد بنسبت یکر از را
جهالت و اغماض از حق و انحراف از جادهٔ صواب و از چگونگی اوضع این تاریخ که صد
این طریقه بنسبت یکر از علما و حکمای طایفهٔ مذکوره چرا که جمیع کسور یعنی ارباع زایده از دورهٔ
شمس در مدت صد و بیست سال بر نهج مسطور و عدم اسقاط آن دال بر زیادتی
تدقیق و شدت محافظت بر ضبط اوقات است و کجا غیر حکما و علما را قوهٔ ادراک
این تدقیقات و شدت اعتنا بر ضبط این حرکات حاصل است و ازین واضح تر
تسمیهٔ شهور و ایام فرس است باسامی معروفه چرا که این اسامی باجو دا از اسماء ملائکه
است که ایشانرا حکماء عقول قدسیه و مثل افلاطونیه و ارباب انواع می نامند و در تحقق
ایشان خلافی است مابین حکما و حکمای فرس تبعاً لحکماء الیونان مصر در تحقق ایشانند
و ایشانرا شفعا نزد حق جل و علا میدانند و هر روزی از روزهای شهور و سنین
منسوب بخود را بیکی از آنها دانسته عبادتی باسم ملک منسوب بآن روز در هر روزی جاری
و برقرار داشتند قال العارف الربانی والحکیم الالهی الشیخ شهاب الدین السهروردی

واضمحلال رسوم عادات وعبادات ایشان طریقهٔ کبس وضبط شهور واعوام ایشان که بنای
امر عبادات ایشان بر آن بود از میان برفت چنانچه در کتاب زیج مفرد که از زیجات
قدیمه است اشاره بهمین معنی شده است وهذه عبارته شمار کبیسه فارسیان بهر صد وبیست
سال از قدیم ماهی بوده است واکنون عادت برفت چون دولت ایشان در گذشت
انتهی کلامه وایضا در تاریخ وصاف که معتبر برین تواریخ است در موضعی که تواریخ متداوله
فیما بین الانام ذکر مینماید فرموده است اما طایفه فرس معاملات ومجادلات ایشان
بر سنین معتدل وشهور اثنی عشریه ماهی سی روز وسالی سیصد وشصت مبنی باشد وپنجروز را
علی الانفراد در آخر آبان یا آخر اسفندارمذ در افزایند وخمسه مسترقه خوانند تا اعتبار کبایس
بنا باید کرد ودر هر صد وبیست سال یکماه کبیسه نمایند انتهی کلامه واما قول بتعدد تاریخ
فرس ومغایره تاریخ سلاطین مجوس با تاریخ علما وزهاد ایشان نیز قولی است بغایت
سخیف وبی وجه چه اثبات امثال این امور نیست مگر از جهة نقل از سلف وذکر علمای
ارباب تصانیف وحال آنکه احدی از علما اسمی ورسمی از تعدد در هیچ موضع ذکر ننموده است

السید السند میر محمد صادق، میرزا اسد الله و کمال مهارت ایشان در مراتب نجوم و ریاضی
شک و شبهه نیست و کتب العبد محمد رضا الحسنی الحسینی

الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد مخفی نماند که چگونگی تاریخ فرس و کیفیت دور کبس بنحویکه مفصلا درین صفحه نگارش از جمله مسائل معروفه و مطالب واضحه است و منکر آن نمی شود مگر کسی که اصلا ربطی در علم نجوم و ریاضی نداشته باشد چه آن مصرح در جمیع کتب این فن است بلکه تاریخ مذکور اشهر و اعرف از جمیع تواریخ متداوله بوده است نظر بتقدم وضع آن بر جمیع تواریخ و هنوز مطلقا تاریخی در بیان ایام از برای ضبط شهور و اعوام وضع نشده بود که جمشید از او وضع نموده و در قریب چهار هزار سال که امتداد دولت و سلطنت فارسیان است موافق آن عمل شده است و عاملین بآن نیز همه از اعیان و معارف و حکما و سلاطین بوده اند و بعد از زمان یزدجرد ابن شهریار که آخرین ملوک ایشان بوده نظر بانقراض دولت و انصراف ملک و سلطنت ایشان

هم ... باشد چنانچه جمعی از مهره در این فن خصوصا جناب سلالة السادات والاجلة الاحباب والانجاب فضایل وکمالات اکتساب مصطفوی مرتضوی انتساب قدوة المنجمین آقا میر محمد صادق حفظه الله تعالی منجم دار السلطنة اصفهان و عالیجناب مقدس القاب محامد ومحاسن آداب کمالات وفضایل مآب میرزا اسد الله منجم مفصلا مشروح ومرقوم داشته اند مجملا حاصل مدعا نحوی است که ایشان مرقوم داشته اند وکتب العبد الآثم الجانی محمد ابراهیم القزوینی

هو الله

چگونگی تاریخ فرس وکیفیت کبیسهٔ آن نحویست که در صفحه مفصلا نگارش یافته و قول بتعدد وناسخ فرس جدید است و عالیجنابان قدسی القابان حقایق ومعارف انتسابان سلالة السادات الاطیاب میر محمد صادق ومیرزا اسد الله منجمین کاملین بیان فرموده اند وکتب العبد محمد مهدی الطبا الطباطبائی.

هو المعز

مراتب مسطوره متن نحویکه نگارش یافته مطلقا واصلا خلافی ندارد و در مراتب کمال معرفت عالیجنابان مقدس القابان فضایل وکمالات اکتسابان حقایق ومعارف انتسابان

تحقیق بتمام او نرسیده باشد و تفاصیل مدعا نحو یست که فاضلین کاملین عالمین منجمین شرح

داشته اند و در کمال فضل الشان شبهه بنیست العبد الجاملی شیخ محمد مهدی الاصفهانی

هو الله تبارک و تعالی

قد طالعت المطالب المسطوره والمضامین المحرّره من البدایه الی النهایه فوجدتها متیناً صحیحاً و

هی من المطالب الواضحه والمسائل المعروفه بحیث لا یتطرق الیها مجال انکار ولا یتعیر بها شوب

شبهه ولا ینکرها الا من لیس له بصیره و تدرب فی فنون الهیئه والریاضین ولا شبهه فی فضل

العالمین الکاملین المنجمین المشهورین الذین لیس لهما عدیل ونظیر السید السند الامجد الاکرم المیر

محمد صادق و المیرزا اسد الله دام فضلهما العالی وکتبه اقل السادات و الطلبه محمد سعید الحسن الحسینی

هو الله

تحقیق کبیسه در تاریخ فرس محل ریب و شبهه بنیست چنانچه در کتب معتبره ریاضی و نجوم مسطور است

که بنای عبادت وضبط اوقات و ایام متبرکه ایشان بر این تاریخ بوده است و قول بتعدد

تاریخ مجوس در هیچیک از کتب معتبره که دیده شده است مذکور نمیباشد و ظاهر این وجه

المیر محمد صادق و المیرزا اسد الله نوید فضلهما حرره الداعی محمد حسیم الشیخ الاسلام

هو العزیز

تفاصیل مرقومه در باب کبیسه و وحدت ناسخ بنظر داعی صحیح و موافق تحقیق و قول بخلاف آن قولی است باطل و بیوجه و مفصل احوال بهجی است که عالیجناب قدسی القاب قدوسی انتساب فضایل و حقایق مآب وحید الدوران و بطلیموس الزمان میر محمد صادق و جناب فضایل و دقایق و کمالات اکتساب المتفرد فی الزمان و المتوحد فی الدوران میرزا اسد الله المنجمین الکاملین دام فضلهما مشروع داشته اند عبده محمد علی ابن محمد اسمعیل الحسینی

هو الواحد الاحد

مضامین مفصله بر وجه مرقوم صادر از مهره و کاملین علم نجوم و ریاضی است و خلافی ندارد علی النوری

یا علی الاعلی

مراتب مسطوره بنحویکه مرقوم گردیده بنظر داعی صحیح و موافق تحقیق است و اینگونه مسائل و مطالب واضحه ظاهره محل اشکال و شبهه نمیشود مگر کسی را که بالمره از فنون ریاضی عاری باشد و رکیک

مشهور ه و مصرح به در کلام همه فن است و گنجایش انکار ر ا ندار د و سوای این تاریخ

دیگر ا ز برای فرسیان که خالی از کبس بوده باشد اثری از ان در کتب معروفه و کلمات

اهل فن نیست و مشخص است که هرگاه تاریخ دیگری از برای ایشان میبود البته از انقل

کرده بودند و مذکور در کتب فن میشد بلکه نظیر این تاریخ از امور معروفه میبود و حال انکه اثری

از ان نیست و بانوجه و غیر ان مشخص است که از اصلا اصلی نیست و تفصیل درینمقام

بنحویست که جناب مستطاب معلی القاب وحید الزمان و بطلمیوس الدوران السید

السند الاکرم میر محمد صادق منجم زید فضله و جناب حقایق معارف اکتساب علام فهام

میرزائی میرزا اسد الله منجم زید فضله مشروح داشته اند و بنهایت ایضاح رسانیده اند

عبده الراجی تقی محمد

هو الموفق

قد عرض المضامین المحرّره و المطالب المسطوره لدی و هو حق لا خلاف فیه و لا شبهه تعتریه

و قد فصلها الفاضلان العالمان الکاملان الذان کل واحد منهما وحید العصر و الدوران

یزدجرد ابن شهریار دال بر عدم اعتبار آن در زمان سابق نیست و قول تعدد تاریخ فرس مع ثبت
بغایت سخیف و بی‌وجه و تفاصیل مدعا نحویست که منجمین کاملین اعنی السید السند الجلیل الوحید
فی الدوران و بطلمیوس الزمان میر محمد صادق الفاضل العالم الموحد فی زمانه المتفرد فی اوانه
میرزا اسدالله در ذیل صفحه بیان نموده اند و بنظر داعی دوام دولت قاهره سلطانیه رسیده است

عبده حسن محمد بن حسین الحسینی الحسنی

هو الله

قد وضح و صح جمیع ما رقم فی الکتاب من امر تاریخ الفرس و وحدته و کیفیة الکبس علی ما حررها لا شبهة
فی فضل العالمین الکاملین المنجمین المشهورین السید السند الجلیل المیر محمد صادق و الوحید فی الزمان
میرزا اسدالله المنجم دام فضلهما و کتب الداعی الشیخ ابو القاسم القاضی

بسم الله تعالی — دام ظله الشیخ محمد تقی مجتهد العصر و الزمانی

حصول کبس در تاریخ فرسی و ترک آن بعد از انقضای دولت فارسیان از جمله امور معروفه

و در هر یکصد و بیست سال یکماه خمسهٔ مسترقه را مؤخر مبدا داشته اند و چون یکهزار و چهارصد و چهل
سال میکذشته دور از سر میکرفته تا نوبت کبس بآبانماه رسید و خمسه مسترقه ملحق بآبان
کردید زمان جلوس یزدجرد در رسید و کبیسه موقوف کردید پس منفرماید که حال بعد از
یزدجرد و انقراض دولت فرسیان بعضی از فرسیان خمسه مسترقه را ملحق تا بانماه کیرند و کویند
تغییر جایز نیست و مسلمین میکویند از جمله سنین فرسیان بوده در وقتی که کبیسه مینموده اند و چون
بعد از جلوس یزدجرد کبیسه موقوف کردید پس باید انرا در آخر اسفندماه که آخر سال است
افزایند و اکر کوییم که این قائل فرق نکرده میان تاریخ فارسی که مبدء آن از زمان جمشید است
و تاریخ یزدجردی که مبدء آن از زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار است پس من صادق
خواهم فقد برحق الله بر لتکون من الصادقین ذلک فضل الله یؤتیه من یشاء من عباده الصادقین

محمد الحسینی

بسم الله خیر الاسماء

سلطان العلماء دام ظله العالی

تحقق طریقه کبس در تاریخ فرس محل ریب و شبهه نیست و عدم اعتبار انمعنی بعد از زمان

یزدجردیه شد تا حال نه کسر را در آن اعتباری و نه کبیسه را در آن استعمالی میباشد پس لازم
و متحتم شد که عبارت زیج ایلخانی را بعینها نقل کنیم تا بر ناظرین معلوم شود که نه او راست عرفانی
بطریقه فرسیان و تدبر و تفکری در عبارت ایلخان و عبارت این است فصل سیم
در تاریخ فارسی از کسور و کبایس خالیست و سال آن سیصد و شصت و پنج روز باشد
و ماهها سی سی و پنج روز زیادتی بر سیصد و شصت را در آخر آبانماه گیرند و منجمان ها
در آخر سال گیرند و از قدیم تاریخ بخت النصر چنین بوده است و از جهة آنکه سالها و ماههای
این تاریخ از کسور و کبایس خالی است منجمان بیشتر بکار دارند و مبدا این تاریخ سال جلوس
یزدجرد ابن شهریار بوده است که پادشاه آخرین بوده است از ملوک فرس و روز
اول آن سال روز سه شنبه است انتهی کلامه وجه تطابق آنکه بر متذکر تحقیقات سابقه ظاهر
است که قول او که میفرماید پنج روز زیادتی بر سیصد و شصت را در آخر آبانماه گیرند دال
است بدلالة التزامیه بلکه صریح است بعرف منجمین بر آنکه فارسیان از مبدء تاریخ فارسی
که زمان سلطنت جمشید بوده است آن ربع زاید را محسوب میداشته و کبیسه میکرده اند

یک تاریخ بوده یا متعدد ظاهرا از مقوله تشکیکات خیالیه واهیه و احتمالات باطله
سوفسطائیه باشد والا آنچه از کتب معتبره متقدمین و متأخرین بنظر رسیده احدی سوای
این یک تاریخ را که با کسر و کبیسه است ذکر ننموده و از ملاحظه کتب معروفه و اقوال
علما یقین قطعی بر وحدت تاریخ فرس بهم میرسد و معلوم میگردد که جهة رعایت کبیسه بر
وجه مفصل ننموده است مگر بجهة عدم اختلال امر عبادت و زمزمه ایشان والله اعلم
بانی مملکته و سماع چنان شد که شخصی که عالم بعلم هیات و نجوم ملکه بزعم خود اعلم میباشد و بزعم اکثر
بالنسبت که عارف ملکه اعرف بطریقه فرسیان و کبیسه ایشان باشد چنان گفته که تاریخ فرس را
من البدایة بی کسر معتبر و بی کبیسه مستعمل بوده و عبارت زیج ایلخانی و بعضی از عباره نظایر
آن را مستند خود گردانیده و بمجرد سماع معلوم شد که نسبت باعث مگر عدم تأمل و تدبر
در عبارات مذکوره والا مفهوم همان عبارات مطابق است با منطوق اجماع و با مکتوب
جمیع کتب هیات و زیجات در آنکه تاریخ فرس از ابتداء وضع آن تا زمان جلوس یزد
جرد ابن شهریار کسر در آن معتبر و کبیسه در آن مستعمل بوده و از جلوس یزدجرد که مسمی

انوقت متروک گردید بسبب انکه اگرچه ظاهر عبارات بعضی کتب چنین است لکن از
تحقیقات سابقه معلوم شد که در هر نوبت که یکماه کبس میشد تا مدت یکصد و نوزده سال
بعد از ان همه ساله را سیصد و شصت و پنج روز محسوب میداشتند تا سال یکصد و بیستم
که یکماه از ارباع زایده حاصل میشده و نوبت بکبس دیگر میرسید و دانسته شد که سال
جلوس یزدجرد این شهریار کبیسه بوده است و نوبت کبس با بانماه رسیده بود در
آن سال و بعد از ان همه ساله را سیصد و شصت و پنج روز محسوب میداشته اند و هرگاه
دولت فرسیان منقرض گردیده بود تا انکه یکصد و بیست سال از جلوس او گذشته
بود نوبت کبس به آذر ماه رسیده و ارباع زایده محسوب گردیده بود لکن چون دولت
فرسیان چنانچه در کتب تواریخ مسطور است بعد از انقضاء مدت بیست سال از جلوس
یزدجرد منقرض گردید و کبیسه دیگر نرسیده کبس بالمره موقوف گردید پس کشف از ان
شد که در نفس الامر از جلوس او کبیسه موقوف گردید و صادق است که ارباع زایده
بعد از جلوس او محسوب نگردیده قدیر و انچه در استشهاد نوشته شده که ابا تاریخ فارسی

وکبیسه کرده بودند تا این زمان حال نه کبیس تمام گذشته بود و از کبیس دهم ناقص این یک سال یکصد و
شانزدهم بود چهار کبیس ازان نه کبیس سیم آذرماه و دیماه و بهمن ماه و اسفندماه بود و پنج کبیس
باقی ازان نه کبیس که از دور مجدد بود سیم فروردینماه و اردی بهشت ماه و خورداد ماه
و تیرماه و مرداد ماه بود بتفصیل سابق فتدبر و ازین تحقیقات ظاهر شد که طرفین جلوس یزد
جرد ابن شهریار از پیش و پس هر دو اجماع کل است باین معنی که اتفاق کل است
که از ابتداء تاریخ فرس تا جلوس یزدجرد ابن شهریار آن ربع زاید را اعتبار کرده
در مدت هر یکصد و بیست سال کبیسه نموده یکماه میگرفته اند و ایضاً اتفاق کل است
که از زمان جلوس یزدجرد تا این زمان آن ربع زاید را اعتبار نا کرده کان لم
یکن فرض کرده بالمره ترک نموده تاریخ را بی کبیسه گرفته اند و این هر دو طرف از
اعتبار و عدم اعتبار متفق علیه است کسی توهم نکند که انچه گفته شد که ترک
کبیسه از زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار است مخالف است بانچه از
بعضی کتب استفاد میشود که چون یزدجرد مقتول و دولت فرسیان منقرض گردید

سال شمسی با حصه گذشته بود باین طریق که سال یکصد و بیستم از دور مجدد کبیسه شده بود

و خمسه مسترقه ملحق بفروردین ماه شده بود و ایضاً سال دویست و چهلم کبیسه شده بود و خمسه مسترقه

متصل باردی بهشت ماه شده بود و ایضاً سال سیصد و شصتم کبیسه شده بود و خمسه مسترقه

مثبت بعد از خرداد ماه شده بود و ایضاً سال چهارصد و هشتادم کبیسه شده بود و خمسه

مسترقه مکتوب بعد از تیر ماه شده بود و ایضاً سال ششصدم کبیسه شده بود و خمسه مسترقه بعد از

مرداد ماه ثابت گردیده بود و این روز دوشنبه مرقوم یکصد و پانزدهم سال شمسی تمام و

نود و شش روز بود که خمسه مسترقه بعد از مرداد ماه ثابت و برقرار بود پس چون باین

نود و شش روز پنج سال شمسی تمام یکدور کبس ششم تمام میشود و نوبت کبس بشهریور ماه

میرسد باین معنی که سال یکصد و بیستم بود بعبارة اخری سال هفتصد و بیستم بود با بیست آن

سال را سیزده ماه گیرند و دو شهریور ماه اصل و فرع قرار دهند و خمسه را ملحق بفرع نمایند

فتدبر و بطریق دیگر احصر اول مرتبه چون ۱۱۹۶ سال را بر ۱۲۰ سال قسمت کردیم خارج

شد ۹ و باقی ماند ۱۱۶ پس معلوم شد که از زمان یزدجرد هر گاه ربع زاید را مرعی داشته

مطابق عمل اول پس گوئیم که جمیع اهل تحقیق و تدقیق تصریح کرده و اجماع کل است و در جمیع کتب و
زیجهای متأخره از جلوس یزدجرد ابن شهریار مکتوب و مسطور است که روز اول فرور
دینماه سال جلوس یزدجرد ابن شهریار از دور کبیسه که یکهزار چهارصد و چهل سال است یکصد و
شصت سال گذشته بود پس چون ۱۱۹۶ را بر ۹۶۰ افزودیم حاصل شد ۲۱۵۶ و چون
دور کبس را که بود ۱۴۴۰ از آن نقصان کردیم باقی ماند ۷۱۶ و بطریق دیگر چون ۹۶۰
را از دور کبس نقصان کردیم و باقی را که بود ۴۸۰ از ۱۱۹۶ نقصان کردیم باقی ماند ۷۱۶
مطابق با عمل اول پس چون ۷۱۶ را بر ۱۲۰ قسمت کردیم خارج شد ۵ و باقی ماند ۱۱۶
پس معلوم شد که از دور مجدد تا آخر پنج کبیسه تامه گذشته و نوبت کبس تام بمرداد ماه قدیم رسیده است
و از کبس ششم ناقص این سال یکصد و شانزدهم است توضیح و تفصیلش آنکه بعد از اسقاط
دور که باقی ماند ۱۱۶ پس چون آن را بر ۱۲۰ قسمت کردیم خارج شد پنج که آن پنج فروردین ماه
و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و تیر ماه و مرداد ماه است یعنی هر گاه از زمان یزد
جرد کبیسه کرده بودند حال دور سابق تمام گردیده بود و از دور مجدد یکصد و شانزده

روز نقصان کردیم باقی ماند ۹ روز یعنی سه ماه که عبارت از فروردینماه و اردی بهشت

ماه و خورداد ماه باشد و از ماه چهارم که تیر ماه باشد شش روز گذشته پس معلوم شد

که این روز دوشنبه معهود روز ششم تیرماه قدیم سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه میباشد در صورت

مفروض و مصحح و مؤید صحتش آنکه بالاتفاق و بالاجماع روز اول فروردینماه سال جلوس یزدجرد

ابن شهریار روز سه شنبه شانزدهم خزیرانماه رومی سنه ۹۴۳ ناقصه اسکندریه بوده است

چنانچه سبق ذکر یافت و از اعمال سابقه و باز روز کردن تواریخ ثلثه علم قطعی حاصل شد که یوم دوشنبه

مزبور بیست و دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه بوده است و یقین حاصل است

که از روز شانزدهم خزیرانماه رومی سنه ۹۴۳ ناقصه اسکندریه تا روز شانزدهم خزیرانماه

رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه ۱۱۹۵ سال شمسی تمام است و ایضا یقین حاصل است

که از روز خزیرانماه رومی تا روز بیست و دوم آب ماه رومی شصت و هفت روز است و ایضاً

دانسته شد که در مدت ۱۱۹۶ سال که بعد از کبس آخر بود ارباع زایده محسوب نگردیده و باین سبب

اول فروردینماه ۲۹ روز پیش افتاده پس چون ۲۹ روز را با ۷ جمع کردیم شده ۹ روز

یزدجردی بی کسر محسوب گردیده است یوم دوشنبه مزبور روز اول فروردینماه قدیم از سنه ۱۱۹۷
ناقصه یزدجردیه است و بعد از آنکه علم قطعی حاصل شد باین مطلب پس گوئیم که هرگاه از
زمان یزدجرد ابن شهریار بروش سابق آمده و کبیسه موقوف نگردیده و ربع زاید
محسوب شده بود یوم دوشنبه معهود ششم تیرماه قدیم سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه میبود بیانش
آنکه چون ۱۱۹۶ ربع را جمع کردیم شد ۲۹۹ روز و عنقریب معلوم خواهد شد که هرگاه
کبیسه موقوف نگردیده بود بعد از جلوس یزدجرد ابن شهریار آن دور تمام گردیده
بود و از دور جدید پنج کبیسه شده بود و از کبیسه ششم ناقص این سال یکصد و شانزدهم بود
و معلوم است که درین مدت ۱۱۶ سال که ما بین الکبیسین است ارباع زایده را محسوب نداشته
اند پس ۱۱۶ ربع را از ۱۱۹۶ ربع ناقص کردیم باقی ماند ۱۰۸۰ ربع پس چون ۱۰۸۰
ربع را جمع کردیم شد ۲۷۰ روز و بوضع دیگر چون ۱۱۶ ربع را جمع کردیم شد ۲۹ روز پس چون
آن را از ۲۹۹ روز نقصان کردیم باقی ماند ۲۷۰ روز مطابق عمل اول پس چون ۲۷۰ روز
را از یکم فروردینماه قدیم سنه ۱۱۹۷ ناقصهٔ یزدجردیه نقصان کردیم بعبارة اخری از ازاء

ابن فیلقوس رومی است الی یوم دوشنبه بیست و دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه

چندین روز است ۷۸۰۸۶۵ و ایضا از یوم سه شنبه یکم فروردین ماه سال جلوس یزد

جرد ابن شهریار الی یوم دوشنبه یکم فروردین ماه قدیم سنه ۱۱۹۷ ناقصه یزدجردیه چندین

روز است ۴۳۶۵۴۱ و چون تاریخ عرب مقدم است بر تاریخ یزدجردی بالاجماع

بچندین روز ۳۶۲۴ پس چون این تفاوت را از ایام عربی که بود ۴۴۰۱۶۵ روز

نقصان کردیم باقی ماند ایام یزدجردی چندین روز ۴۳۶۵۴۱ مطابق عمل اول و ایضا چون

تاریخ رومی مقدم است بر تاریخ یزدجردی بالاجماع بچندین روز ۳۴۴۳۲۴ پس

چون این تفاوت را از ایام رومی که بود ۷۸۰۸۶۵ رو نقصان کردیم باقی ماند ایام

یزدجردی چندین روز ۴۳۶۵۴۱ مطابق با عمل اول و تفریق ثانی پس باین اعمال علم

قطعی حاصل شد که روزهای هریک از تواریخ ثلثه بهجی است که عمل شده و اعمال

ثلثه صحیح است و از صحت عمل تاریخ یزدجردی علم قطعی حاصل شد که درین صورت

که از زمان یزدجرد ابن شهریار کبیسه موقوف در ربع زاید کان لم یکن مقرر ضرح تاریخ

خمسهٔ مسترقه را جمعی از مجوس تعصباً للمذهب بعد از ابانماه ثابت و مسلمین جمع مقتضیا للقیاس
بعد از اسفندماه مثبت داشته اند و هرگاه کبیسه باین وضع را در جلوس یزدجرد ابن شهریار
ترک ناکرده ربع زاید را محسوب و مرعی داشته بودند تا این زمان الیوم که عبارت
از یوم دوشنبه دوازدهم (حسابی و دهم) هلالی صفر المظفر سنه ۱۲۴۳ ناقصه هجریه موافق با روز بیست و
دوم آبان ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه و مطابق با روز اول فروردین ماه قدیم سنه ۱۱۹۷
ناقصهٔ یزدجردیه است بایست که کبیسه تا بمرداد ماه قدیم رسیده باشد و خمسهٔ مسترقه
ملحق بمرداد ماه باشد بیانش آنکه نظر بقواعد و ضوابط ارباب تنجیم موافق تشخیص صاحبان
زیج که از قدیم الایام مابین منجمین و مهندسین و محاسبین متداول و معمول بوده اولا
هریک از تواریخ ثلثه را باز وزکردیم معلوم شد که از یوم پنجشنبه یکم حسابی محرم الحرام
سال هجرت خاتم المرسلین و شافع المذنبین محمد ابن عبدالله صلی الله علیه و آله و سلم
الی یوم دوشنبه دوازدهم حسابی و دهم هلالی صفر المظفر سنه ۱۲۴۳ ناقصه هجریه چندین روز است
۴۴۰۱۶۵ و ایضاً از یوم دوشنبه یکم تشرین الاول که دوازده سال بعد از وفات اسکندر

هلالی ربیع الاول سنه ۱۱۰ احدی عشر ناقصه هجریه مطابق بارز شانزدهم خربرانماه روحی سنه ۹۴۳
ناقصه اسکندریه بوده است و یزجرد ابن شهریار در زمان طلوع عثمان ابن عفان از
محاربت لشکر نصرت پناه عرب مغلوب گردیده بولایت مرو گریخت و در طاحونهٔ
مرو مقتول گردید و چون دولت فرسیان باو منتهی شد و بعد از ان کسی از فرسیان
استیلا نیافت که تاریخ باسم آن مجدد شود لهذا تاریخ فرس باسم آن قرار گرفته
به یزدجردیه مسمّی شده و در جلوس یزدجرد ابن شهریار چنانچه در زیجات مسطور و در کتب
هیأت مکتوب است از دور کبس یعنی از دور آخر نهصد و شصت سال گذشته
بود و نوبت کبس بابانماه رسیده بود و خمسهٔ مسترقه ملحق به ابانماه شد بعبارة اخری
انسالی بود که از ارباع زایده یکماه حاصل گردیده آن سالرا سیزده ماه محسوب داشتند
و دو ابانماه اصل و فرع قرار دادند و خمسه مسترقه را ملحق بفرع نمودند و از زمان یزدجرد
ابن شهریار تا این زمان بالاجماع کبیسه بالمره متروک و ربع زاید کان لم یکن مفروض
و ایام سال این تاریخ سیصد و شصت و پنج روز محسوب گردید و از ان زمان الی الآن سنه

فرع کبابت نمایند و آن بعد از ماه مکبوس مثبت باشد تا نوبت چهارم و علی هذا القیاس
عمل نمایند و در هر یکصد و بیست سال کبیسه نمایند و خمسهٔ مسترقه را یکماه مؤخر دارند تا متصل
باسفندماه شود و چون یکهزار و چهارصد و چهل سال گذرد دور از سر گیرند و خمسهٔ مسترقه را
متصل بفروردین ماه سازند و باینجهة نظر بقاعده جشن عظیم نمایند و علی هذا القیاس عمل نمایند
و اگر بگوییم که استقرار خمسهٔ مسترقه بعد از ماه مکبوس در مدت کبس و انتقال او بعد از
انتقال بمکبوسی بمکبوسی بجهة ایمن بودن از غلط در تعیین ماه مکبوس است بسبب
طول زمان پس من صادق خواهیم بود و بعد از وضع این تاریخ طریقه ایشان چنان بود
که هر پادشاهیکه بر سریر مملکت می نشسته این تاریخ را باسم او تجدید مینمودند و
بعد از انقضاء زمان سلطنت آن باسم سلطان مجدد تجدید مینمودند پس بروش مسطور
عمل نمودند تا آنکه چون نوبت سلطنت به یزدجرد ابن شهریار رسید این تاریخ را باسم او
نقل کردند و مسمی به یزدجردیه نمودند و اول آن سال یعنی یکم فروردین ماه سال جلوس
یزدجرد ابن شهریار بالاتفاق و بالاجماع یوم سه شنبه بیست و دوم حسابی و بیستم

که سلطان در هر روز از ایام سیکانه ماه و پنجگانه خمسه مسترقه لباس خاصی و طعام مخصوصی
پوشیده و خورده مناسب حال ملک از روز پس هرگاه آن ربع زاید را مثل رومیان در
هر چهار سال یکروز کبیسه مینمودند عبادت عباد و جشن عایش و لبس ملوک و اکل سلاطین
در آن روز زاید درست نمی آمد و نام ملک دیگر بایستی از برای روز کبیسه لهذا قرار
چنان شد که در هر یکصد و بیست سال آن ربع زاید را یکماه گرفته آن سال را سیزده ماه محسوب
دارند و علی هذا القیاس الی ما شاء الله تعالی و در نوبت اول یعنی سال یکصد و بیستم ماه
اول را فروردینماه اصل و ماه دوم را فروردینماه فرع نامند و خمسه مسترقه را بفروردینماه
فرع متصل سازند و بعد از فروردین ماه بر قرار باشد تا نوبت دوم که کبیسه شود
و آن سال دویست چهلم است ماه دوم را اردی بهشت ماه اصل و سیم را اردی
بهشت ماه فرع نامند و خمسه مسترقه را متصل باردی بهشت ماه فرع نویسند و آن بعد از
اردی بهشت ماه ثابت باشد تا نوبت سیم که کبیسه شود و آن سال سیصد و شصتم است
ماه سیم را خرداد ماه اصل و چهارم را خرداد ماه فرع نامند خمسه مسترقه را بعد از خرداد ماه

پیچ میباشند پنج از ان را که بزعم ایشان پست تر میباشند بحسب مرتبه نام ایام خمسه مسترقه گردانیدند
چنانچه در هر سالی یکبار ذکر نمایند و هر یک از ایام سی گانه ماه را مسمی باسم یکی از ان
ملایکه سی گانه باقی گردانیدند چنانچه هر یک در هر سالی دوازده بار مکرر شود پس از
میان ملایک سی گانه دوازده ملک را که عظماء ملایک بودند و بزعم ایشان این
دوازده ملک را خدای تعالی بر مجموع عالم گماشته در ماه استعمال کردید و چون هر یک
از شهور اثنا عشریه و ایام سی گانه ماه و پنجگانه خمسه مسترقه را باسم خاص مسمی گردانیدند
از اسماء ملایکه و ایشان را از مزیه خاصی بوده است باسم هر ملک که عبادت ایشان
بوده است پس در هر روزیکه باسم ملک از روز مبر رسیدند زمزمه و عبادت خاصی
در ان روز میکردند و ایضاً در هر ماه روزیکه نام ان روز با نام ان ماه اسم یک ملک بودان
روز را تعظیم کردند و جشن نمودند و هر عمل که در آن روزها کردند بزرگ نگاه داشتند تا برایشان
مبارک بود مثلا روز نوزدهم فروردین ماه را و سیم اردی بهشت ماه را و ششم خرداد ماه را
و سیزدهم تیرماه را و علی هذا القیاس تا آخر یعنی پنجم اسفند ماه را و ایضاً قرار چنان شد

تا بر مردمان اشتباهی واقع نگردد موبدان عجم را که دانایان زمان بودند حاضر گردانید
و مطلب خود را با ایشان اظهار نمود ایشان بالاتفاق گفتند که خدای تعالی آفتاب را
از نور خود آفریده و آسمان و زمین را بآن روشن گردانیده و نباتات را از آن نمو
و پرورش داده و در آفرینش آن خدای تعالی عنایت بیش از دیگران فرموده و جماعتی
چشم بروی دارند که او نوریست از نورهای یزدانی و در آن خدای تعالی بجلالت
و عظمت نگرید پس صلاح چنان است که یک دورهٔ خاص ازرا که مدت سیصد و شصت و
پنج روز و ربعی است سالی خوانند و مبدء سال را روزی گیرند که آفتاب در درجهٔ اول
حمل باشد چه اول سال است بالطبع و مبدء نشو و نما از آن زمان است و بجهة بزرگ
داشتن آفتاب آن روز را جشن عظیم نمایند پس رای سلطان چنان قرار گرفت
و چون دور آفتاب سیصد و شصت و پنج روز و ربعی است سیصد و شصت را بر
دوازده که عدد شهور است قسمت کردند خارج شد ایام هر ماهی سی روز باقی
ماند از ایام سال پنج روز پس آن را خمسهٔ مسترقه نامیدند و چون بزعم ایشان ملایکه سی

الایام است می افزایند و مبدء تاریخ ایشان بنابر قول مشهور بعد از انقضاء
مدت دوازده سال از وفات اسکندر ابن فیلقوس رومی است و فرسیان شهور
اثناعشریه معروفة الاسامی خود را مستوی الایام یعنی سی روز گرفته اند و پنجروز باقی
از ایام سال را خمسه مسترقه نامیده اند و آن ربع زاید بر ایام سال را بجهه و باعثی در
مدت سر یکصد و بیست سال یکماه کبیسه نموده سال یکصد و بستم را سیزده ماه گرفته اند
و بعضی از ناس بتوهم انکه چون کیومرث که بلغت فرسی بمعنی حی ناطق است واو
اول سلاطین و سلطان اول از بنی نوع آدم است چنانچه حکیم طوسی فردوسی فرموده
نخستین خدیوی که کشور کشود   سر تاجداران کیومرث بود   گفته اند که مبدء تاریخ فرس از
جلوس کیومرث میباشد و این محض توهم و توهم محض است بجهة انکه فضلاء محققین و علماء مدققین
و اکابر مشهورین و محاسبین معروفین فی هذا الفن از متقدمین و متاخرین قائل بر اینند
که مبدء این تاریخ از زمان سلطنت جمشید میباشد و کلهم تصریح کرده اند که چون جمشید بر سریر
مملکت پادشاهی نشست خواست که ایام و ماه و سال را اسم نهند و تاریخ سازند

شروع نموده میگوید که بر طالبین علوم و ارباب هیأت و نجوم پوشیده و مخفی نیست که
سال شمسی که عبارت است از زمان مفارقت شمس از نقطه از فلک البروج را مثلا اول
حمل تا معاودت او بهمان نقطه مدت سیصد و شصت و پنج روز و ربعی است تقریبا یعنی شش
ساعت کمتر و مقدار کمی را ارباب ارصاد مختلف یافته اند در رصد بطلمیوس مهه ثانیه است و در رصد
ایلخانی یا دقیقه و در رصد حکیم محی الدین مغربی للو ثانیه و در رصد بتانی ل دقیقه و در رصد
اهل خطا ط دقیقه و در رصد سلطان المغفور کورکان مهه ثانیه و حکیم محی الدین مغربی فرموده
که ارصاد قدیمه اهل روم دال است بر آنکه رومیان در رصد از ربع کمتر یافته اند لکن
بحسب امر اوسط آن ربع را تمام گرفته اند و بعضی دیگر گفته اند که رومیان در رصد ربع تمام یافته
اند اما فرسیان بالاجماع مثل رومیان ربع تمام گرفته اند پس سال شمسی بنابر هریک از
تاریخ رومی و فرسی مدت سیصد و شصت و پنج روز و ربعی است بدون زیاده و نقصان
الا آنکه رومیان شهور اثنا عشریه مشهورة الاسامی خود را متفاوت الایام گرفته اند
و آن ربع زایدرا در مدت هر چهار سال یکسال کبیسه نموده یکروز ایام شباط که اقل

عربی در بحر مودت و جالس در سفینه ولای این حقیر میباشند خواهش نمودند که مختصر شرحی بنویسند

در تاریخ فرسیه و بدایه آن و سبب کبیسه ز نوبه آن و قرار متفرقه و دوره آن و جهه ترک

کبیسه و نهایه آن بل بالتتبع مجملی از طریقه روم هم از تاریخ و هم کبیسه و دوران بلکه

بیان نماید با برهان که هرگاه کبیسه فرسیان از زمان یزدجرد ابن شهریار ترک نکردند

و با آن روش آمده تا این زمان حال بکجا رسیده و خمسه متفرقه بعد از کدام ماه برقرار بود

و چون تمرد قول ایشان عند الناس ملوم و عند نفسی مذموم و فی الواقع مدحور میبود لهذا

عدم تمرد را بر تمرد ترجیح داده زحمت را راحت دانسته اجابت قول ایشان نمود

و هرگاه بعون الله و توفیقه باتمام رسد توقع از مخادیم عظام و استادان ذوی العز و الاحترام

در فنون ثلثه اعنی هیات و حساب و هندسه آنکه چون مطلع کردند بر سهوی یا نسیانی

یا خطائی در بیان یا در حساب یا در برهان یا امر دیگر این حقیر را در صورت امکان ممنون کردانیده

متنبه سازند و الا خود را از جمله والعافین عن الناس و در زمره فمن عفی و اصلح بعد ذلک

فاجره علی الله در آورند فان اول الناس اول ناس پس باستعانة الله و تائیده

و این یوم دوشنبه مذکور نه ماه قمری برج حمل و ششم تیر ماه از سنه ۱۱۹۶ ناقصه یزدجردیه خواهد بود فعلی هذا انتهی گردید که بر فرض استمرار قاعده کبس یکصد و پانزده سال تمام و سه ماه پنج روز از سال یکصد و شانزدهم ناقص گذشته خواهد بود و این دوشنبه مذکور یوم ششم از ماه چهارم از سال یکصد و شانزدهم است پس هرگاه با این سه ماه پنج روز پنج سال تمام بگذرد دو نوبت کبس شهریور ماه خواهد رسید و العلم عند الله

محل مهر عالیجناب مستغنی الالقاب وحید الدهری و بطلمیوس الزمانی میرزا اسد الله المنجم الاصفهانی زید فضله

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین

الحمد لله الذی خلق بقدرته السموات والارضین فی ستة ایام و اشرق بنور وجهه وجوه الکواکب والاجرام والصلوة والسلام علی محمد الذی بعثه الله لارشاد الانام و علی اصحابه و امنائه الائمة الکرام ما کرت الشهور والاعوام اما بعد اقل السادات والطالبین و احقر المنجمین والمهندسین و اضعف المستخرجین والمحاسبین محمد صادق ابن عبد الحسین الحسینی الخاتون آبادی الاصفهانی الشهیر بالمنجم میگوید که جمعی از خادیم عظام و محبان ذوی العز و الاحترام

فروردینماه مذکور نقصان کردیم ۷۱۷ سال باقی ماند پس معلوم شد از قرار بیانات سابقه
که اگر طریقه کبیسه تا حال برقرار بود از ابتدای وضع آن تا حال چهار دوره تامه و ۷۱۷ سال
از دوره خامسه ناقصه گذشته بود و در مدت ششصد سال از آن پنج کبیسه باید شده باشد
یعنی در فروردینماه و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و تیر ماه و مرداد ماه و حال دوصد و
شانزده سال تمام از زمان الحاق کبیسه بمرداد ماه باید گذشته باشد و این یوم دوشنبه
مذکور اول سال یکصد و هفدهم ناقصه باید بوده باشد لکن چون بعد از زمان یزدجرد تا حال
طریقه کبیسه بالمره متروک و سالها سیصد و شصت و پنج روز بی کسر محسوب کردید معلوم شد
که هرگاه طریقه مذکوره بعد از زمان یزدجرد جاری و مستمر بود بایستی تا حال کبیسه
شده باشد یعنی بر سالهای گذشته نه ماه علاوه شده باشد پس یوم دوشنبه اول
فروردینماه مذکور بنا بر فرض تحقق کبیسه نه ماه مقدم بر موقع خود باید واقع شود چون سال
شمسی دوازده ماه و پنج روز است پس هرگاه از آن نه ماه موضوع شود باقی ماند سه ماه
پنج روز دیگر که فروردینماه و اردی بهشت ماه و خرداد ماه و پنج روز از تیر ماه بوده باشد

ضبط آثار سلف سوای همین یک تاریخ را از فرسیان نقل نموده اند و در هیچ کتاب

و هیچ موضع اسمی و رسمی از تعدد تاریخ مجوس مذکور نیست و از ملاحظه کتب معتبره و وجوه

تقریبیه عقلیه علم قطعی بر وحدت تاریخ مجوس حاصل میگردد و احدی را دران مجال

شک و شبهه نیست و چنانچه کبیسه بر وجه مذکور بعد از زمان یزدجرد ابن شهریار

الی الان ثابت و برقرار بود حال که یوم دوشنبه دهم هلالی و دوازدهم حسابی شهر صفر

المظفر سنه ۱۲۲۳ ناقصه هجریه در روز اول فروردینماه سنه ۱۱۹۷ ناقصه یزدجردیه و بیست و

دوم آب ماه رومی سنه ۲۱۳۸ ناقصه اسکندریه و شانزدهم شهریور ماه جلالی سنه ۷۲۸ ناقصه

ملکشاهیه است بایستی که کبیسه تا مهرداد ماه قدیم رسیده باشد بجهة انکه بالاتفاق

در سال اول جلوس یزدجرد نوبت کبیسه باباناماه رسیده بود پس از دور مجدد

ناقص چهارصد و هشتاد سال باقی مانده بود که با ۹۶۰ سال که سابق ذکر شد هرگاه

جمع نمائید مقدار یکدوره تامه که ۱۴۴۰ سال بوده باشد حاصل شود پس هرگاه ۴۸۰

سال را از ۱۱۹۷ سال که از ابتدای جلوس یزدجرد است تا روز دوشنبه اول

از انبیای سلف علی نبینا و علیهم الصلوة و السلام بوده باشد چه بسیاری از رسوم علوم
ریاضیه و حکمیه را در بعضی از کتب از ایشان نقل نموده اند بلکه حکمای سابقه را تلامذه یا انبیاء
دانسته اند و چون بعلت ظهور اسلام و نسخ شرایع سابقه رسوم و آثار سلف بالمره منقرض
شد شاید امر کبیسه نیز از انجمله بوده باشد و از تحقیقات مذکوره ظاهر شد که بنای امر کبیسه
بر وجه مذکور بجهة عدم اختلال امر عبادت و زمزمه ایشان بوده است و چنانچه کبیسه بر وجه
معهود در امر عی نمیداشتند امر عبادت و زمزمه ایشان درست نمی آمد پس معلوم میشود که تاریخ
متداول فیما بین زهاد و اهل عبادت ایشان همین تاریخ بوده است که کسر و کبیسه را در آن
مرعی میداشته اند و بر نهج مسطور ذکر و زمزمه مینموده اند و سلاطین مجوس نیز چون همیشه مروج
طریقه مجوسیه بوده اند و مخالفت با طریقه اسلام و مسلمین هرگز با زهاد و عباد خود مخالفت
ننموده طریقه ایشان را مرعی میداشته اند پس تاریخ متداول فیما بین ایشان هم همین یک تاریخ
بوده است که موافق آداب آن رفتار مینموده اند بعلاوه انکه احدی از علمای سابقین و
لاحقین و ارباب سیر و تواریخ و علوم هیأت و ریاضی با وجود نهایت دقت و تتبع و

پس معلوم شد که از ابتدای وضع این تاریخ تا زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار دو دوره تمام
گذشته بود و از دور ثالثه ناقصه نهصد و شصت سال و از تتبع کتب سیر و تواریخ معتبره معلوم
میگردد که از ابتدای زمان جلوس جمشید تا زمان جلوس یزدجرد ابن شهریار سه هزار و نهصد و
هجده سال تمام میباشد و چون زمان مابین وضع تاریخ و جلوس یزدجرد را که هزار و هشتصد و چهل
سال بود از زمان مابین الجلوسین نقصان کردیم باقی ماند هفتاد و هشت سال و از اینجا ظاهر
شد که در ابتدای وضع این تاریخ هفتاد و هشت سال از جلوس جمشید گذشته بوده است
و در سال هفتاد و نهم بوده است که بنای دور کبس را نهاده اند و از ابتدای وضع این
تاریخ تا زمان بخت النصر دو هزار و چهارصد و شصت سال و دویست هفتاد و پنج روز است
و تا مبدء تاریخ روم که روز دوشنبه بعد از وفات اسکندر بدوازده سال است دو هزار و
هشتصد و نود و شش سال و دویست و سی و شش روز است و تا روز سه شنبه که ده روز
بعد از ولادت حضرت عیسی علی نبینا و علیه الصلوة و السلام است سه هزار و دویست
هشت سال و سی و چهار روز میباشد و دور نیست که بنای دور کبس از بناهای احد

و تاریخ را باسم او مجدد نمودند و چون یزدجرد از لشکر اسلام مغلوب شد و در طاحونهٔ مرو بقتل
رسید و دولت فارسیان باو منتهی شد و کسی بجای او ننشست که تاریخ باسم او مجدد شود
تاریخ مذکور مسمی به یزدجردیه باقی و مستمر ماند و بعلت انقراض دولت فارسیان و ضعف
ایشان طریقه کبس موقوف شد و دیگر کسی ازان مراعی نداشت و خمسهٔ مسترقه را در آخر آبان
باقی گذاردند و بعضی آنرا بآخر اسفندارمذ ماه که آخر سال بود ملحق ساختند و از قرا
ئنیکه از کتب سیر و تواریخ معتبره مستفاد میگردد از ابتدای وضع این تاریخ که
در زمان جمشید بوده است تا یوم سه شنبه اول فروردینماه سال جلوس یزدجرد سه هزار و
هشتصد و چهل سال گذشته بود و چون باتفاق کل علما در انسال نوبت کبس بآبانماه رسیده
بود معلوم میگردد که از دور مجدد ناقص هفتصد و شصت سال گذشته بود که ان مدت
انتقال نوبت کبس از فروردینماه بآبانماه است پس چون زمان دو دوره تامه که دو هزار و
هشتصد و هشتاد سال بوده باشد علاوه بر آن هفتصد و شصت سال نمائید سه هزار و
هشتصد و چهل سال تمام شود که زمان مابین اول وضع تاریخ است تا جلوس یزدجرد بن شهریار

و برقرار داشتند و خمسه مسترقه را ملحق بماه کبیسه میکردند و طریقه ایشان چنان بود که در نوبت
اول ماه کبیسه را بفروردین ملحق میساختند و در دفعه ثانی باردیبهشت ماه و در دفعه ثالث
بخرداد ماه و هکذا تا در مدت یکهزار و چهارصد و چهل سال یکدور تمام شدی و ماه کبیسه باسفندار
مذماه رسیدی بعد از آن باز دور از سر گرفتند و ماه کبیسه را بفروردین ماه ملحق میساختند
و هکذا و سبب این تغییر و تبدیل محافظت بر حفظ دور بود تا هر وقت که خواهند زمان ابتدای
کبیسه را تا آنوقت معین نمایند توانند کرد و اگر همیشه یکماه مثلا فروردین ملحق میساختند هر وقت
که استعلام مبدء کبیسه میخواستند نمایند میسر نبود چرا که معلوم نبود که آنوقت تا آنوقت چند مرتبه الحاق
کبیسه بفروردین است و کلام بطلیموس در مجسطی و محمد بن احمد الخفری در شرح تذکره و سایر علما
از متقدمین و متاخرین صریح است در اینکه بنای دور کبیسه از زمان جمشید بوده است
و طریقه ایشان چنان بود که هر پادشاهیکه بر سریر مملکت می نشست تاریخ را باسم او مجدد مینمودند
و این طریقه جاری و مستمر بود تا اینکه نوبت سلطنت یزدجرد ابن شهریار رسید و آن
روز سه شنبه اول فروردینماه بوده است و در آن سال نوبت کبیسه با بانماه رسیده بود

شهور و پنجگانه خمسه مسترقه را باسم مخصوصی که بزعم ایشان اسماء ملائکه است نامیدند و
منسوب باو داشتند و در هر روز از روزها ذکر و زمزمه مخصوصی که عبادت ایشان
بود باسم ملک منسوب بان روز می نمودند و هرگاه آن ربع زاید را اصلا ملاحظه
ننموده بنظر نمی آوردند سال ایشان شمسی حقیقی نمیشد و چنانچه از انگاه مبدا داشتند تا
مدت چهار سال که یک روز میشد از آن روزی حساب میکردند و از آن کبیسه مینمودند
چنانچه معمول به رومیان است امر عبادت و زمزمه ایشان مختل میشد چرا که ملک
مخصوصی که آن روز را باسم او مسمی کردانند و باسم او ذکر و زمزمه نمایند ثابت نمیبود
نشد چه ملائکه بزعم ایشان سی و پنجند که هر یک از ایام سی‌گانه شهور و پنجگانه خمسه
مسترقه را مسمی باسم آنها نموده بودند و باسم آنها ذکر و زمزمه میکردند و از برای روز کبیسه
اسم خاصی دیگر و زمزمه مخصوصی نداشتند لهذا ارباع زایده را نگاه داشتند تا در
مدت صد و بیست سال که هر زاید ماهی میگردید آن ماه را کبیسه میکردند و سال یکصد و
بیستم را سیزده ماه محسوب داشته اسامی و عبادات ایام شهور دیگر را در آن ماه نیز جاری

جماعه فارسیان ساکنین بندر بمبی و بعضی از بنادر دیگر هندوستان اختلافی در کیفیت تاریخ متدا
ول فیما بین ایشان که معروف بتاریخ فرس قدیم و تاریخ یزدجرد است واقع گردیده بود
و بعضی از مخادیم که ایشان را با بنده مراوده و با اهل آن دیار آشنائی بود ازین بی بضاعت
خواهش نمودند که آنچه از مطالعه کتب معتبره هیات و ریاضی و زیجات قدیمه و جدیده
درین باب براو واضح گردیده اظهار نماید لهذا اجابة لمسؤلهم این چند کلمه را بر سبیل اختصار
معروض داشت بدانکه آفتاب یکدوره فلک البروج را در مدت سیصد و شصت و
پنج روز و ربع روزی تقریباً طی مینماید و رومیان و فرسیان آن کسر زاید را ربع تمام
بی زیاده و نقصان محسوب داشته اند پس چون سال ایشان شمسی حقیقی است
ایام سال ایشان سیصد و شصت و پنج و ربع روز است تحقیقا و چون سیصد و شصت
را بر عدد شهور که دوازده است قسمت کردند خارج شد عدد ایام هر ماهی
سی روز بی زیاده و نقصان و پنج و ربع باقی را خمسه مسترقه نامیدند و چون
اسابیع در میان ایشان معمول و متعارف نبود هر روز را از روزهای سیگانه

تاریخ فارسی و اینکه قبل از زمان یزدجرد چگونه از امعول مبدا اشته اند وکبیسه در آن معمول و متعارف

بوده یا نبوده است و اینکه سوای این تاریخ تاریخ دیگر بوده است که متعارف اهل

عبادت و زرها دبوده یا نبوده است و تاریخ سلاطین و زرها متحد بوده و اینکه علت و سبب

کبیسه نمودن و علت موقوف شدن آن چه بوده است و چنانچه طریقه کبس مستمر و برقرار بود

حال در کدام سال و ماه و روز واقع می گردید و بعد ازین نیز در کدام وقت واقع میشد هر یک

از مطالب مذکوره را مفصلاً مشروحا در ذیل و حواشی این صفحه قلمی فرموده با مهار

شریفه خود مشرف و مزین فرمائید بنحویکه احدی را مجال ریب و شبهه نبوده باشد

و علما و حکام شرع مطاع نیز شهادة خود را بر صدور آن قول از ماهرین این فن ادا فرمایند

تا آنکه بالمره شبهه رفع شده باشد   ان الله لا یضیع اجر المحسنین

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد و آله الطیبین الطاهرین اما بعد

چنین گوید اضعف عباد الله واحوجهم الی الله الغنی اسد الله المنجم الاصفهانی که چون ما بین

ایشان بجهة تقویت و اثبات امر خود متشبث باذیال بعضی از مسلمین و مؤمنین الخذ و د شده
و سخنان چند که دال بر تقویت و اثبات مدعای خود باشد از مسلمین و کتب معروفهٔ ایشان
در علم سیات و ریاضی اخذ نموده متمسکی و دلیلی بر اثبات مدعای خود بهم رسانیده اند
و باین واسطه کما ینبغی درصدد الزام و ابطال قول فرقهٔ دیگر بر آمده ایشان را مخذول
و منکوب نموده اند حضرات مخذولین از راه معاندت با اسلام و مسلمین این را دست آویز
نموده سخنان نالایق نسبت بعلمای ارباب تصانیف مذکوره و افترای چند دربارهٔ
مسلمین و مؤمنین الخذود مذکور داشته اند و ایشان را درین باب معلل بغرض دانسته اند
و بجهة رفع این منازعه و سلب توهمات فرقهٔ مخذوله در حق مسلمین آراء جمیع برین متفق شد
که مدعای مذکور را از علما و فضلا و منجمین دار السلطنه اصفهان استفسار نمایند و بهر نحو یکه ایشان
از کتب معتبرهٔ خود علم بهم رسانیده بیان فرمایند تا حجت فیما بین ایشان بوده باشد و رفع
این منازعه و گفتگو بشود لهذا استشهاد و استعلام و استخبار میرود از علمای عظام و منجمین
ذوی الاحترام دار السلطنه اصفهان دامت برکاتهم که هر که علیم و خبیر بوده باشد بر چگونگی

چون مابین دو طائفهٔ عظیم از مدعیان متابعت ملّه حضرت ابراهیم علیه صلوات الله الرحمن
الرحیم که معروفند بطائفهٔ فارسی ساکنین بندر بمبئی و بعضی از بنادر دیگر هندوستان در باب
تاریخ متداول فیمابین ایشان که معروف بتاریخ فرس قدیم و تاریخ یزدجرد است اختلافی
بهم رسیده که در ازمنهٔ سابقه یعنی قبل از زمان یزدجرد ابن شهریار چگونه از معمول میداشتند
جمعی کثیر از علما و اجلهٔ طائفهٔ مذکوره بر آنند که طریقهٔ اسلاف ایشان چنان بوده که هر ماه از
تاریخ مذکور را سی روز حساب نموده اند و در هر صد و بیست سال یکماه بر سال مذکور علاوه
نموده آن سال را سیزده ماه گرفته شدی و آنماه را کبیسه گفتندی و بنای عبادات و ضبط
اوقات و ایام متبرکهٔ ایشان برین تاریخ بوده است و جماعت قلیل دیگر از ایشان منکر کبیسه
گردیده میگویند که در تاریخ فرس مطلقا کبیسه معمول و متعارف نبود و یا اگر بود معمول سلاطین
بوده است و مطلقا رجوع بدین و مذهب و عبادت ایشان نداشته است و معمول
اهل ملت و عبادت ایشان نبوده است و معمول اهل ملت و عبادت تاریخ دیگر
بوده است خالی از کسر و کبیسه و این منازعه فیمابین ایشان بطول انجامیده و بعضی از علمای

کتاب گواه الکبیسه در دین زرتشتیه

چون جماعت فارسیان هند در میان خود اختلاف کرده بودند در کبیسه تاریخ
فرس فرقه معروفه بچوریگر قریب هشتاد و هشت سال است بنای دین را بروز و ماه اختراعی
خود گذاشته و حال قریب هشتصد نفر میباشند و منکر کبیسه تاریخ فرس قدیم و جماعتی که
معروف بشاهنشاهی و قریب چهل هزار نفرند قایل بکبیسه و چوریگران که ادعا کرده
بودند قبل از یزدجرد شهریار دو تاریخ در فرس بوده یکی بی کبیسه برای امر دین
و یکی با کبیسه برای کار سلاطین و نیز ادعا کرده بودند که کتب اهل اسلام شاهد
این مطلب است از مضمون این محضر کذب قول چوریگران ظاهر شده که موافق
کتب اهل اسلام قبل از یزدجرد تاریخ منحصر بیکی و کبیسه در او بوده و در باب
اثبات صدور این محضر از فضلا و مجتهدین محضری دیگر در معموره بمبائی از
تجار ایران نگارش یافته نقل آن در ذیل این کتاب مسطور است

کمترین بهدین پشتی مانکجی اشتهار داد مطبوع و مطبع خانه بمبائی موسوم
بجام جمشید سنه ۱۲۰۲ یزدجردی مطابق سنه ۱۲۴۱ هجری